

[Boligministeren]

le, har krav på at få anvist en erstatningsbolig. En lejer kan i øvrigt afvise gennemførelse af arbejder, der alene vedrører den pågældendes lejlighed.

Lejere har mulighed for at opnå almindelig individuel boligstøtte til lejeforhøjelsen efter bestemmelserne herom. Boligstøtten vil således blive udmålt på grundlag af den samlede leje efter arbejderne gennemførelse.

Idet jeg i øvrigt henviser til lovforslaget og de bemærkninger, der ledsager det, skal jeg anbefale lovforslaget til Tingets velvillige behandling.

Industriministeren (Anne Birgitte Lundholt):

Hermed har jeg den ære for det høje Ting at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om butikstid. (Forsøgsordning vedrørende erhvervszoner). (Lovforslag nr. L 281).

I forbindelse med den politiske aftale om aktivering af unge ledige under 25 år er det hensigten at starte en forsøgsordning om etablering af særlige erhvervszoner i visse kommuner.

Erhvervszonerne, der etableres i form af en aftale mellem regeringen og de enkelte kommuner, vil kunne etableres ved et landsplandirektiv.

Lovforslaget er et led i denne forsøgsordning og indebærer, at der gives mulighed for at fravige reglerne om butikstid for butikker, der ligger i en erhvervszone.

Med disse bemærkninger, og idet jeg i øvrigt henviser til bemærkningerne til lovforslaget, skal jeg anbefale lovforslaget til Folketingets velvillige behandling.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Spørgsmål om meddelelse af orlov til og indkaldelse af stedfortræderen for folketingsmedlem Erhard Jakobsen (CD).**Formanden:**

Den pågældende har søgt om orlov i henhold til forretningsordenens § 42, stk. 3, litra c.

Hvis ingen gør indsigelse, vil jeg betragte det som vedtaget, at der meddeles den pågældende orlov som ansøgt fra og med den 12. maj 1991, og at stedfortræderen indkaldes som

midlertidigt medlem. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Indstilling fra Udvalget til Valgs Prøvelse.*Forhandling***Jens Jørgensen (KF):**

Folketinget har nu vedtaget at meddele orlov til et medlem af Folketinget og at indkalde stedfortræderen.

Som ordfører for Udvalget til Valgs Prøvelse skal jeg gøre indstilling om, at stedfortræderen godkendes som midlertidigt medlem af Folketinget.

Hr. Erhard Jakobsen er valgt i Frederiksborg Amtskreds, og i anledning af hans orlov indkaldes 1. stedfortræder for Centrum-Demokraterne i denne amtskreds, overassistent *Addi Andersen*.

Udvalget til Valgs Prøvelse har i et møde i dag behandlet denne sag, og jeg kan herefter på udvalgets vegne afgive følgende:

Indstilling

Overassistent *Addi Andersen* godkendes som midlertidigt medlem af Folketinget fra og med den 12. maj 1992.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Udvalgets ovennævnte indstilling vedtoges enstemmigt med 141 stemmer.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Tredje behandling af lovforslag nr. L 240:

Forslag til lov om ændring af lov om Danmarks tiltrædelse af De Europæiske Fællesskaber m.v. (Danmarks tiltrædelse af traktaten om Den Europæiske Union).

Af udenrigsministeren (Ellemann-Jensen). (Fremsat 10/3 92. Første behandling 17/3 92. Betænkning 22/4 92. Anden behandling 30/4 92. Tillægsbetænkning 8/5 92).

Der var stillet 1 ændringsforslag i tillægsbetænkningen.

Uden for tillægsbetænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Ændringsforslaget sattes først til forhandling.

Forhandling

Ivar Nørgaard (S):

Det ændringsforslag, som regeringen har nedfældet i tillægsbetænkningen og stillet i dag, er efter vor mening helt nødvendigt, idet der med dette ændringsforslag er skabt større klarhed om suverænitetsafgivelsen. De områder, hvor der afgives suverænitet, er nu præciseret i det nærmere bestemte omfang, som grundloven kræver. Vi undgår derfor forhåbentlig fremtidige debatter om overtrædelse af grundloven.

Hvis regeringen havde fastholdt sit oprindelige standpunkt om nu at afgive suverænitet på de områder inden for det retlige samarbejde, som kun er angivet med overskrifter, f.eks. civilretligt samarbejde, ville man med rette kunne sætte spørgsmålstegn ved, om betingelserne i grundlovens § 20 er opfyldt.

Det er godt, at regeringen har stillet ændringsforslaget, og det er godt, at statsministeren i tv har forsvaret det standpunkt; men det er mindre glædeligt, at udenrigsministeren vredsladent brokker sig over at være gået med til det.

Det er nu slået fast med syv tommersøm, at spørgsmålet om, hvorvidt Danmark til sin tid skal deltage i den tredje fase af ØMU'en, vil blive afgjort ved en bindende folkeafstemning. Socialdemokratiet vil kun anbefale et ja, hvis de indhøstede erfaringer fra nu og til den tid giver belæg for, at beskæftigelseshensynet vil få en stærk placering i den økonomiske politik.

Af indlæggene i tillægsbetænkningen fra de to nejpartier, Socialistisk Folkeparti og Fremskridtspartiet, fremgår det med lysende klarhed, at det vil være en uløselig opgave at finde en fællesnævner som begrundelse for et nej og dermed for de argumenter, som kan anvendes ved en eventuel genforhandling. SF argumenterer for, at miljøafsnittet er alt for svagt, og at den sociale dimension ikke er præciseret tilstrækkeligt. Fremskridtspartiet ønsker ikke, at

miljøpolitikken skal udbygges, og finder, at den sociale dimension »er direkte socialistisk. Heri bruges socialistisk terminologi som arbejdstagernes grundlæggende arbejdsmarkedsmæssige og sociale rettigheder.«

Således skriver Fremskridtspartiet bl.a. i sit bidrag til tillægsbetænkningen.

SF har nu offentliggjort sit længe ventede og stort opreklamerede udspil til, hvad SF ønsker opstillet som krav til en eventuel genforhandling efter et nej. Man tør nok sige, at oplægget ikke lever op til forventningerne. Uanset at SF ikke støttede det memorandum, som regeringen og Socialdemokratiet blev enige om, består en stor del af SF's forslag i en genfremsættelse af memorandumets forslag – på en række punkter i forstærket form.

Tror SF virkelig, at en ny forhandling vil kunne overbevise de andre lande om, at de skal trække deres egne opnåede forhandlingsresultater tilbage og i stedet sige ja til alt det, Danmark ønsker? Det virker mildest talt naivt.

SF kommer derfor ikke uden om at påtage sig ansvaret for, at et eventuelt nej resulterer i, at der ikke kommer noget ud af traktatforslagene, og at Danmark i fremtidens samarbejde vil blive klemt af de andre, fordi vi bliver årsag til, at det hele vælter. Det vil medføre, at optagelsesforhandlingerne for de nordiske lande, der ønsker at blive medlem, vil blive udsat på ubestemt tid.

Den anden mulighed er, at de 11 andre lande laver en ny traktat med samme indhold som Maastrichttraktaten og gennemfører den med virkning for dem.

Under alle omstændigheder vil et nej gøre det endnu vanskeligere for Danmark at få tilgodeset de synspunkter, vi har på miljøområdet, vedrørende den sociale dimension og for en hurtig forhandling om optagelse af de andre lande.

Det første resultat af et nej vil være, at de forbedringer, der er blevet enighed om på miljøområdet og for den sociale dimension, falder bort. Dengang var nejsigerne og Socialdemokraterne enige om, at bestemmelserne vedrørende miljøet var for svage. Nu har vi muligheden for forbedringer. Det er forståeligt, at Fremskridtspartiet ud fra deres reaktionære holdninger vil sige nej, men det er beklageligt, at SF vil anbefale et nej og dermed sige nej til forbedringerne.

[Ivar Nørgaard]

Sluttelig vil jeg henvende mig til udenrigsministeren.

Udenrigsministeren har med rette klaget over kommissionsformand Delors og hans optræden med synspunkter om, at små lande ikke i fremtiden skal have indflydelse. Udenrigsministeren har med rette sagt, at det fører til nejstemmer. Men udenrigsministeren har samtidig sagt, at han tror, at Socialdemokraterne også er skyld i de mange nejer. Hvorfor? Jo, siger udenrigsministeren, fordi Socialdemokraterne ikke er oppe på barrikaderne sammen med ham.

Jeg ved ikke, hvad det er for barrikader, udenrigsministeren stiger op på. Jeg tror, at udenrigsministeren forveksler dem med bonede gulve ude på forskellige slotte og med midtage med kronede eller ukronede statsoverhoveder, for jeg ser ikke udenrigsministeren ude i forsamlingerne, men jeg læser tit om, hvor han befinder sig.

Vi Socialdemokrater deltager aktivt i oplysningsarbejdet og har gjort det i flere måneder.

Formanden:

Det er en ganske væsentlig debat, der foregår, og jeg vil foreslå, at vi koncentrerer den til debat her fra talerstolen og ikke rundt omkring i salen.

Bjørn Westh (S):

Jeg er enig i, at det er en vigtig debat.

Ved førstebehandlingen omtalte jeg på Socialdemokratiets vegne især fordelene med hensyn til miljøpolitik, hvor der sker væsentlige fremskridt, hvad angår formålparagraf og principper samt især med hensyn til vedtagelse af nye regler. Flertalsafgørelser ved jord-, luft- og vandforurening samt affaldsbehandling og mulighed for adfærdsregulerende miljøafgifter vedtaget med flertal er gode, gedigne miljøfremskridt.

Jeg omtalte også det arbejdsmarkedspolitiske område, hvor flertalsafgørelser vedrørende minimumsregler for arbejdsvilkår, sikkerhed, sundhed, information, høring og ligestilling er gode forbedringer.

Det er også godt, at arbejdsmarkedets parter nu inddrages direkte i processen med at lave nye minimumsregler på EF-plan, og at disse regler kan gennemføres gennem overenskomster.

Ved førstebehandlingen omtalte jeg endvidere de plusser og minusser, Socialdemokratiet finder der er i udenrigs- og sikkerhedspolitikken.

Ved andenbehandlingen havde jeg lejlighed til at omtale uddannelses- og kulturpolitik samt forbrugerpolitik.

Med hensyn til uddannelses- og kulturpolitik skal jeg derfor i dag blot fastslå, at Traktatens målsætning er mangfoldighed og udtrykkelig ikke ensretning.

Her ved tredjebehandlingen vil jeg gerne gøre et par bemærkninger om det, man har kaldt det demokratiske underskud. Socialdemokratiet har arbejdet for forbedringer. Det danske memorandum arbejder for forbedringer. Vi ser gerne mere åbenhed i EF-samarbejdet. Vi synes, at en slags lovgivende forsamling som Ministerrådet bør holde åbne møder, når større principielle spørgsmål skal drøftes. En debat om øget vækst og beskæftigelse på en miljømæssigt bæredygtig måde kunne f.eks. være et godt emne for et åbent møde. Men især åbenhed i forvaltningen er et demokratisk ønske. Der skulle meget gerne komme noget konkret ud af Erklæringen om Åbenhed, som Kommissionen senest i 1993 skal reagere på med en rapport om foranstaltninger, der kan øge offentlighedens adgang til oplysninger, som EF-institutionerne råder over. Dette arbejde skal helst også munde ud i forenklinger.

Traktatforslaget, som vi skal tage stilling til, mindsker altså det eksisterende såkaldte demokratiske underskud.

Samarbejdsproceduren mellem EF-Parlamentet og Ministerrådet udvides. Et almindeligt direktiv vil nu normalt blive drøftet offentligt mindst to gange i EF-Parlamentet, mindst to gange i Markedsudvalget, muligvis også i folketingssalen og mindst to gange i Ministerrådet. Proceduren vil tage flere måneder, så man kan ikke sige, at der er tale om en udemokratisk proces. Men vi ser som sagt gerne, at nogle af møderne bliver offentlige.

EF-Parlamentets indflydelse øges gennem forkastelsesretten på visse områder ved indførelse af en ganske vist svag initiativret og ved muligheden for at nedsætte undersøgelsesudvalg.

Der oprettes ifølge Traktaten en ombudsmandsinstitution efter dansk mønster.

[Bjørn Westh]

Traktaten inddrager på det arbejdsmarkeds-politiske område nu arbejdsmarkedets parter direkte, som vi gør det i Norden.

Direktivforslag vil nu først blive udfærdiget efter høring af parterne.

En nyskabelse er også Regionaludvalget, hvor Danmark i øvrigt får ni medlemmer. Regionaludvalget er med til at udbrede demokratiet. Regionaludvalget skal ses i sammenhæng med, at subsidiaritetsprincippet eller nærhedsprincippet nu bliver indført i formålsparagraffen.

Demokratiet i Fællesskabet forbedres med den nye traktat. Mulighederne for en effektiv europæisk miljøpolitik sikres. Social dumping kan afværges gennem vedtagelse af minimumsforanstaltninger ved kvalificeret flertal inden for sikkerhed, sundhed og arbejdsvilkår i det hele taget.

Det danske velfærdssystem med folkepension, dagpenge, sundhedsvæsen m.v. er fortsat et rent dansk nationalt anliggende, som alene afgøres her i Folketinget og i kommuner og amter. Beskæftigelsespolitikken bliver forstærket gennem en mere koordineret økonomisk politik i ØMU'en.

Et ja den 2. juni er den hurtigste måde at sikre adgang til EF for Sverige, Finland, Østrig og Norge, hvis Norge måtte ønske det. Norden kan hermed blive samlet i et samarbejde i Europa.

Danmark kan ikke stemme sig ud af Europa, men Danmark kan stemme sig fra indflydelse i Europa, hvis man stemmer nej. Danmarks og Nordens stemme skal være med ved de forhandlingsborde, hvor Europas fremtid afgøres. Derfor er det vigtigt, at der stemmes ja den 2. juni, et ja til et bedre EF i et åbent og mere demokratisk Europa.

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Socialdemokratiet står så flot her og mener, at Fremskridtspartiet er frygtelig reaktionært, fordi vi siger, at man skal stemme nej til dette højst ejendommelige lovforslag, og fordi vi har nogle spørgsmål til dette ændringsforslag.

Det er der ikke noget at sige til, for vi går faktisk ind for EF, måske til forskel fra, hvad Socialdemokratiet giver udtryk for. Vi går ind for det indre marked. Derfor vil jeg gerne her stille Socialdemokratiet følgende spørgsmål:

Når man ifølge referater af møder fra januar måned har billiget, at Justitsministeriet inden den 1. januar 1993 skal sørge for, at der i videst muligt omfang indtages en fælles holdning til visumkravet, netop fordi vi får de åbne indre grænser, hvordan hænger det så sammen med, at man nu vil vedtage et ændringsforslag, således at samarbejdsområderne vedrørende grænsepassage, indvandringspolitik osv. pludselig først skal besluttes engang langt senere?

Jeg ved godt, at Socialdemokratiet vil svare, at det nu skal være med enstemmighed, og at det, vi ikke vil have, er, at det går over til flertalsafstemning, men det er ikke korrekt. Det korrekte er, at når vi først har stemt ja til Unionen – hvis man er så fjollet at gøre det – så har man også truffet den beslutning. Om flertalsafgørelsen kommer før eller siden, gør såmænd ikke den store forskel.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Jeg kunne høre på hr. Ivar Nørgaard, at der i denne fase af debatten om EF-Unionen er opstået betydelig uenighed mellem Socialdemokratiet og udenrigsministeren. Det er også fremgået af adskillige betragtninger i dagspressen. Så sent som i dag, jeg tror, det var i Euro Posten, udtaler en socialdemokrat, at hvis udenrigsministeren bliver ved at udtale sig, som han gør, så fører det til et nej, og det er ham, der så får ansvaret for nej.

Den uenighed er altså blevet synlig, og det ændringsforslag, der foreligger her, understreger den lidt besynderlige situation, vi er kommet i. Derfor vil jeg spørge Socialdemokratiet, om ændringsforslaget betyder, at man mener, at regeringen har forhandlet for dårligt inden Maastrichtmødet, og om det ikke inden Maastrichtmødet var afklaret, hvad det var, vi skulle stemme om.

Og jeg vil gerne spørge udenrigsministeren: Når udenrigsministeren er medforslagsstiller til et forslag, som vi ifølge dagspressen har forstået at han ikke selv går ind for, hvorfor har udenrigsministeren så stillet et ændringsforslag til det lovforslag, han selv har fremsat, når alt var så klart på forhånd?

Det, der står tilbage for mig, er, at der er nogle, der vil lave en feberredning, og at der er enorm usikkerhed her inden tredje behandling.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Jeg bemærkede, at de socialdemokratiske ordførere lagde stor vægt på beskæftigelsen. Hr. Bjørn Westh sagde noget i retning af, at der ville blive tale om en skærpet beskæftigelsespolitik, fordi man var i stand til at føre en mere koordineret økonomisk politik.

Det giver mig anledning til at stille Socialdemokratiet og ikke mindst den nye socialdemokratiske formand, der i første række har argumenteret for det, han har kaldt det ærlige ja, et spørgsmål.

Når hr. Nyrup Rasmussen siger, at man går ind for et ærligt ja, gør det så ikke indtryk, at målsætningen i Den Økonomiske og Monetære Union entydigt er prisstabilitet, og at beskæftigelse overhovedet ikke er nævnt som en del af Den Økonomiske og Monetære Union? Gør det ikke indtryk, at Den Økonomiske og Monetære Union og de meget skrappe adgangskrav til optagelse i Unionen vil få som konsekvens, at vi i midten af 1990'erne kan forvente en stigning i arbejdsløsheden, fordi der er en række lande, der er nødt til at leve op til disse krav?

Det var bl.a. det, man diskuterede på et finansministermøde i denne weekend i Portugal. Gør det ikke indtryk på den socialdemokratiske formand, at man efter dette finansministerrådsmøde kunne læse, at de arbejdsløse i EF ikke kan forvente nogen hjælp i den sammenhæng?

Gør det ikke indtryk, at det i det hele taget ikke er arbejdsløshed og beskæftigelsespolitik, det her drejer sig om? Det drejer sig om noget helt andet, det drejer sig om, at en konservativ økonomisk politik, som vi kender i en række europæiske lande, nu bliver den europæiske koordinerede økonomiske politik. Det er, hvad den socialdemokratiske ordfører plæderer for.

(Kort bemærkning).

Ivar Nørgaard (S):

Fru Annette Just ville benægte, at Fremskridtpartiet var reaktionært, og jeg sagde, at det er det ganske klart, fordi det går imod de forbedringer, der er både på miljøområdet og i den sociale dimension. Fru Annette Just argumenterede imidlertid med visumreglerne og de

retlige regler, som står i det sidste afsnit i Traktaten. Jeg vil gerne gøre fru Annette Just opmærksom på, at vi har anerkendt visumregler som en del af Romtraktaten, så dér kan vi finde frem til en fælles politik, og dér overgiver vi umiddelbart suveræniteten ved afstemningen den 2. juni.

Men når vi har aftalt med regeringen, at den stiller ændringsforslag vedrørende det generelle retlige samarbejde, er det, fordi det er ganske upræcist, hvad der er indeholdt i alt andet end asylpolitikken. Alt det andet er kun overskrifter – den sidste overskrift er oven i købet »civilretligt samarbejde«, og det er noget fuldstændig ubestemmeligt – og derfor har vi sagt, at hvis vi skal afgive suveræniteten på disse områder, så skal det være i nærmere bestemt omfang, som vi kender. Men i øvrigt kan vi løse de fleste af den slags problemer, mener vi, ved mellemstatslige aftaler, konventioner, som vi kan stemme for her i Folketinget, uden at afgive suveræniteten.

Til hr. Gade vil jeg sige, at den uenighed, der vitterlig er mellem udenrigsministeren og os, har vi aldrig lagt skjul på. Nogle af mine partifæller har oven i købet et par gange sagt, at det kan være lidt skadeligt, at udenrigsministeren erklærer sig så enig med os på alle punkter, for vi er ikke fuldt enige. Det er vigtigt, at vi får præciseret, at når vi siger ja, er det ud fra socialdemokratiske synspunkter, og når udenrigsministeren siger ja, er det selvfølgelig ud fra hans partis synspunkter.

Dog er uenigheden mellem udenrigsministeren og os om jaet i hvert fald langt mindre end uenigheden blandt nejsigerne, for den er himmelråbende.

(Kort bemærkning).

Bjørn Westh (S):

Jeg er noget forundret over, at hr. Gade gør det til et problem, at vi med et ændringsforslag klarificerer de forhold, der hele tiden har været aftalt. I den pjece, vi har sendt ud fra Folketinget til alle husstande i Danmark, står der, at et flertal af partier i Folketinget vil sikre, at der bliver en afstemning om ØMU, overgang til fælles mønt. Det, vi gør nu, er, at vi, ud over at vi har sagt det i den pjece, vi har sendt ud til alle husstande, også skriver i loven, at det bliver sikret.

[Bjørn Westh]

Dernæst står der i selve traktatforslaget, at spørgsmål vedrørende det retlige område, som hr. Gade også fremhæver, kun kan gennemføres efter det enkelte lands grundlovmæssige procedure, og ændringsforslaget går så ud på, at vi også skriver det ind i loven. Vi klarificerer, hvad der hele tiden har været forudsætningen, at det retlige område behandles efter grundlovmæssige procedurer i Folketinget, som jeg også sagde i min ordførertale, og at afstemningen om den eventuelle tiltrædelse af den fælles mønt kommer, den er sikret. Det løfte har vi givet befolkningen mundtligt, og nu har vi også sikret det i lovteksten. Det er den eneste ændring, der sker.

Når hr. Holger K. Nielsen kan sige, at han ikke kan se, at der står noget om beskæftigelse i Traktaten og i forudsætningerne for den økonomiske politik, får jeg indtrykket af, at hr. Holger K. Nielsen overhovedet ikke har læst, hvad det er, vi stemmer om, men at hr. Holger K. Nielsen pr. rygmærk siger nej, fordi det nu engang er det sikreste. Hvis man er et konservativt gemyt, så sig nej, lad være med at prøve at gøre noget bedre, I ved, hvad I har, I må ikke prøve at forbedre noget.

Må jeg citere fra målsætningen om den økonomiske politik. Der står, at der skal skabes en harmonisk og afbalanceret udvikling i den økonomiske virksomhed i Fællesskabet som helhed, en bæredygtig og ikkeinflationær vækst, som respekterer miljøet, en høj grad af konvergens med hensyn til de økonomiske resultater, et højt beskæftigelsesniveau, et højt socialt beskyttelsesniveau, højnelse af levestandarder og livskvaliteten, økonomisk og social samhørighed samt solidaritet mellem medlemsstaterne. Hvad er det af dette, SF ikke kan stemme for?

(Kort bemærkning).

Grove (KF):

Det er også til hr. Holger K. Nielsen, som siger, at man i denne traktat ikke tager hensyn til at bekæmpe arbejdsløsheden. Nu har hr. Bjørn Westh lige citeret art. 2, der står som overordnet målsætning i søjle 1, og det kan vi så sammenligne med, hvad der står vedrørende banken. Det er jo nok dér, hr. Holger K. Nielsen går ind og siger, at det er banken, der kommer til at bestemme, hvad der sker i EF, men det er det ikke.

Der står nemlig også om banken, at den skal have som hovedformål at fastholde prisstabilitet samt – uden at dette mål berøres deraf – at støtte den generelle økonomiske politik i Fællesskabet. Det betyder, at banken skal støtte de overordnede målsætninger, som blev nævnt for lidt siden, også med hensyn til at bekæmpe arbejdsløsheden, så der er taget højde for det.

Men det, som hr. Gade kom til at sige forkert, er vel typisk for skrækkampagnen imod et ja. Det er i allerhøjeste grad en skrækkampagne, som hr. Holger K. Nielsen lægger op til. Man vil ikke læse de ting, der står i Traktaten, for der står helt klart, at EF også har som målsætning at bekæmpe arbejdsløsheden.

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Jeg skal så fuldende trekløveret ved at henvende SF's opmærksomhed på indledningen til afsnittet om den sociale dimension, hvori der klart står, at beskæftigelsesniveauet også er en målsætning for arbejdet. Det har 11 lande altså varmt tilsluttet sig. At England ikke ville, gav så nogle problemer i relation til Traktatens inkorporering af det, men de 11 landes målsætning omkring beskæftigelsen er der overhovedet ingen diskussion om. Der er altså nu 3 områder, hvor man har kunnet notere sig det, på trods af SF's skræmmekampagne.

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Selv om jeg kan høre, at talen falder på meget andet end ændringsforslaget, tror jeg, at jeg i hvert fald i første omgang vil holde mig til det og så til det, hr. Ivar Nørgaard netop svarede på mit spørgsmål om ændringsforslaget.

Jeg vil gerne bede om en forklaring på, hvorfor Socialdemokratiet på det nærmeste har tvunget regeringspartierne til at støtte det ændringsforslag, der bl.a. siger, at bekæmpelse af narkotikamisbrug – i det omfang det ikke dækker områderne strafferetligt samarbejde, toldsamarbejde og politisamarbejde – ikke er noget, vi skal gå ind for at gøre internationalt på nuværende tidspunkt.

Det er skægt nok, jeg har haft præcis den modsatte opfattelse, men da vi gerne vil have så meget som muligt ud til folkeafstemning, skal vi nok ende med at stemme for hele æn-

[Annette Just]

dringsforslaget, det er slet ikke det. Jeg vil bare gerne have en forklaring på, hvorfor Socialdemokratiet lige pludselig synes, at netop samarbejde om bekæmpelse af narkotikamisbruget skulle være så vigtig en sag, at den skal ud til folkeafstemning. Der er mange andre ting, vi synes var endnu vigtigere at få ud til folkeafstemning.

Formanden:

I anledning af fru Annette Justs bemærkning skal jeg sige, at jeg har fundet det umuligt at skelne skarpt imellem behandlingen af ændringsforslaget og debatten om forslaget som helhed, og jeg har forstået, at det også passer med den linie, ordførerne har lagt.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Jeg forstod på hr. Ivar Nørgaard, at det altså er rigtigt, at der er stor uenighed mellem udenrigsministeren og Socialdemokratiet, og at det indimellem ligefrem kan være skadeligt set med socialdemokratiske briller, at udenrigsministeren taler på den måde, han gør for jaet. Det er da en interessant oplysning, det er en ny udvikling på jasiden, som er sket i de sidste par døgn.

Så siger hr. Bjørn Westh, at det, man nu laver ved dette forsøg på en feberredning, bare svarer til, hvad der hele tiden var forudsætningen. Jamen når man stiller ændringsforslag til lovforslaget, er det så ikke, fordi man ikke er tilfreds med det lovforslag, som udenrigsministeren har fremsat? Ellers er det svært for mig at forstå, hvorfor man vil stille ændringsforslag.

Det sidste spørgsmål er til begge parter i striden på ja-siden: Er det ikke den samme traktat, altså Maastrichttraktaten, der skal stemmes om, ændringsforslag eller ikke ændringsforslag?

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg synes, hr. Gades betragtninger over ændringsforslaget er både sure og unfair.

Hvad er det egentlig, der er sket i denne sag? Efter at regeringen fremsatte sit forslag til tiltrædelseslov, har der været en offentlig debat, hvor heldigvis nogle af de førende juridiske

sagkyndige har blandet sig og har rejst tvivl om både hensigtsmæssigheden og klogskaben, men også om det grundlovsmedholdelige i allerede nu at overlade beføjelser, f.eks. når det drejer sig om tredje fase af Den Økonomiske og Monetære Union. Der har været rejst tvivl, og den har været kvalificeret, og det er den tvivl, som flertallet har lyttet til. Er der egentlig noget galt i det? Det er en fuldstændig regulær demokratisk, parlamentarisk fremgangsmåde. Man lytter til den kritik, der kommer, og drager konsekvenser af den.

Man kan sige det på en anden måde: Tvivlen er kommet grundloven til gode, eller med andre ord: Når der er en kvalificeret tvivl, anlægger man fornuftigvis den strengeste fortolkning. Det er det, flertallet gør med det ændringsforslag, der er stillet, og det burde hr. Gade snarere takke for end være sur over. Havde vi ikke gjort det, ville hr. Gades forargelse i dag ikke have kendt nogen grænser.

Til sidst har jeg et lille spørgsmål til hr. Holger K. Nielsen. Det er egentlig meget enkelt at svare på, måske. Hvad er der egentlig galt med prisstabilitet? Hvad er der egentlig galt med lav inflation? Det synes jeg hr. Holger K. Nielsen skylder os svar på.

(Kort bemærkning).

Ivar Nørgaard (S):

Først til fru Annette Just: Art. K.1 i Maastrichttraktaten opremser en række retlige områder, som man påtænker eller i hvert fald åbner mulighed for på et senere tidspunkt at lade omfatte af Romtraktaten. Som vi har sagt i dag og tidligere, så er en række af disse punkter kun overskrifter, og derfor finder vi det uforvarsomt allerede nu at sige, at vi på de punkter overgiver suveræniteten, hvis vi den 2. juni stemmer for denne traktat.

Vi siger, at vi vil vente og se, om det overhovedet er nødvendigt at overdrage suveræniteten, for vi tror, at f.eks. narkotikabekæmpelsen, som fru Annette Just talte om, kan ordnes lige så godt ved mellemstatslige aftaler, ved konventioner, som vi tilslutter os, uden at vi overgiver suveræniteten, men sådan at det stadig væk er danske myndigheder, der administrerer det. Det er vores holdning til den sag. Og det er vores holdning til alle de punkter, der står i art. K.1, undtagen asylpolitikken, som vi mener er nærmere bestemt.

[Ivar Nørgaard]

Til hr. Gade vil jeg sige: Det var dog fantastisk! Har hr. Gade først i dag opdaget, at der er uenighed mellem udenrigsministeren og Socialdemokratiet om EF-politikken? Mig bekendt er partiet Venstre – det skriver det i sine programmer – tilhænger af, at vi tager skridt, hastige skridt og så mange skridt vi overhovedet kan få befolkningen med til hen imod en europæisk forbundsstat. Det er vi absolut modstandere af. Vi ved da godt, at udenrigsministeren er mere europæisk – jeg plejer at sige flommeeuropæisk, men i dag skal jeg nøjes med at sige europæisk for at være høflig – engageret, og at han synes, at man skal gå hurtigere frem i samarbejdet, end vi synes.

Vi synes kun, man skal gå ind i overnationale ordninger, hvis de fører til, at noget kan gøres bedre, end vi selv kan gøre det. Vi ser dem ikke som et mål i sig selv, og det tror jeg udenrigsministeren gør, han ser det som noget visionært. Han kan selvfølgelig tale for sig selv, men jeg vil gerne markere, at vi har forskellige holdninger i den sag.

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

Jeg vil godt stille et meget direkte spørgsmål til hr. Holger K. Nielsen, mere direkte end mine tre forgængere her på talerstolen har spurgt.

Hr. Holger K. Nielsen sagde ordret, at bekæmpelse af arbejdsløshed ikke er nævnt med ét eneste ord. Det er jo et synspunkt, som adskillige af hr. Holger K. Niensens partifæller har fremført offentligt i de sidste 14 dage. Det blev også fremført i tv forleden dag af en fremtrædende nej-siger, at bekæmpelse af arbejdsløshed ikke er nævnt med ét eneste ord.

Nu har hr. Bjørn Westh, hr. Grove og hr. Duetoft fortalt, nøjagtig hvor i Traktaten det står. Bl.a. citerede hr. Bjørn Westh fra art. 2, hvor det står som et overordnet princip, at høj beskæftigelse skal sikres. Derfor vil jeg godt spørge hr. Holger K. Nielsen: Når der fremsættes en påstand, som er 100 pct. ukorrekt, er det så, fordi hr. Holger K. Nielsen og andre fremtrædende SF'ere ikke har læst Traktaten – det er den ene mulighed – eller er det, fordi man helt bevidst ønsker at føre befolkningen bag lyset? Andre muligheder kan der vel ikke være.

(Kort bemærkning).

Bjørn Westh (S):

Min korte bemærkning skal gå på, at det er uforståeligt for mig, at SF åbenbart synes, det er forkert at klarificere teksten, så det, der står i folkepejecen og i Traktaten, nu også fremgår direkte af lovforslaget. Hvad er det egentlig, der gør, at SF ikke kan støtte, at vi gør det fuldstændig klart gennem et ændringsforslag? Hvad er det, der er forkert ved efter en offentlig debat at tage konsekvenserne af den offentlige debat? Er det ikke på den måde, man mindsker et demokratisk underskud: netop ved at have en offentlig debat og så tage konsekvensen af den?

Hvad er det, der får SF til at stemme imod, at vi nu i lovgivningen sikrer, at hvis vi skal ind i den fælles mønt, så skal der være en folkeafstemning om det, og hvis vi skal tiltræde noget på det retlige område, som ikke er tilstrækkeligt defineret i dag, så skal der være en folkeafstemning om det? Hvad er det, der får SF til at stemme imod, at folket skal høres?

(Kort bemærkning).

Pelle Voigt (SF):

Jeg forstod på hr. Ivar Nørgaard, at Socialdemokratiet på en eller anden måde er bekymret for den uenighed, der er imellem Socialdemokratiet og udenrigsministeren i dette spørgsmål, og at det på en eller anden måde kan bekymre Socialdemokratiet, at udenrigsministerens parti har en anden holdning end Socialdemokratiet. Det forstår jeg egentlig ikke rigtig logikken i, må jeg sige, og jeg synes, det virker ganske besynderligt, at en sådan uenighed skulle kunne få nogen indflydelse på antallet af ja-stemmer ved folkeafstemningen.

Jeg vil gerne direkte spørge hr. Ivar Nørgaard, om han er enig i det, hans partifælle fra Europa-Parlamentet hr. Freddy Blak meddeler i en artikel på forsiden af Dagbladet Euro Posten: »Uffe kan sikre ja ved at tie stille«? Jeg vil gerne citere følgende bemærkning fra artiklen:

»Det havde klædt udenrigsminister Ellemann at vedkende sig, at hans skræmmekampagne var en fejltagelse af dimensioner, siger Freddy Blak og opfordrer udenrigsministeren – og Venstres formand – til at holde sig i ro og ikke deltage de sidste tre uger før afstemningen.«

[Pelle Voigt]

Hvad er det egentlig i Venstres holdning til dette spørgsmål, der gør Socialdemokratiet så frygtelig skræmt for afstemningsresultatet? Hvad er det, udenrigsministeren har sagt, som er forkert, eller som ikke kan lægges til grund for det, vælgerne skal foretage sig den 2. juni?

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Der er blevet stillet nogle spørgsmål til mig om beskæftigelsespolitik i forhold til prisstabilitetspolitik. Jeg vil godt præcisere, at mine bemærkninger gik på Den Økonomiske og Monetære Union. Det fremgår helt klart af bestemmelserne, at det er prisstabilitet, som er den centrale målsætning, og at prisstabilitet kommer før de andre hensyn.

Jeg forstår slet ikke, at hr. Bjørn Westh nu vil lave et stort forsvar for de store beskæftigelsesmæssige målsætninger i Den Økonomiske og Monetære Union. Sådan som jeg har forstået debatten hidtil, har det være sådan, at Socialdemokratiet – og jeg har hørt mange taler fra Hr. Ivar Nørgaard – har kritiseret, at der manglede beskæftigelsesmålsætninger i Den Økonomiske og Monetære Union. Det er jo en debat, som vi har ført i flere år, om prisstabilitet over for beskæftigelsespolitik, og derfor undrer det mig virkelig meget, at Socialdemokratiet nu leverer et glødende forsvar for de store beskæftigelsesmæssige målsætninger i Den Økonomiske og Monetære Union.

Så spørger hr. Niels Helveg Petersen, hvad der er galt med prisstabilitet. Der er da ikke noget galt med prisstabilitet, men lad mig stille et modspørgsmål: Hvad er der galt med bekæmpelse af arbejdsløsheden? Vel heller ikke noget, men problemet er, at man somme tider kommer i et dilemma dér, fordi man må vælge mellem bekæmpelse af arbejdsløsheden og bekæmpelse af inflationen. Det er det valg, vi har stået over for her i Danmark de sidste mange år. Vi har haft en regering, der har valgt bekæmpelse af inflationen som en vigtigere målsætning end arbejdsløshedsbekæmpelsen, og det er derfor, vi i dag har over 300.000 arbejdsløse.

I og med at man står i det valg mellem inflationsbekæmpelse og beskæftigelsespolitik, kritiserer vi denne traktat for, at man prioriterer inflationsbekæmpelsen højere end beskæftigelsespolitikken. Og igen: Vi ved, at når så

mange lande skal leve op til de såkaldte konvergenskrav, optagelseskravene til ØMU, bliver konsekvensen arbejdsløshed. Som jeg sagde før, var det det, man diskuterede her i weekenden, og sådan som jeg har forstået det, var der ikke noget svar til de mange millioner arbejdsløse.

Jeg vil igen spørge den socialdemokratiske formand: Er det ikke et problem for Socialdemokratiet, at Den Økonomiske og Monetære Union i så lille omfang prioriterer beskæftigelsespolitikken?

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Til Socialdemokraterne: Det er da interessant, at der helt tydeligt for enhver har været uenighed om, hvorvidt der skulle stilles ændringsforslag. Det er fremgået af dagspressen, at udenrigsministeren ikke har syntes, at der skulle stilles ændringsforslag, mens Socialdemokratiet og Det Radikale Venstre har presset på, for at der skulle stilles ændringsforslag. Det er da ikke uinteressant for beslutningsprocessen, at man her på målstregen stiller et ændringsforslag, og så spørger jeg bare lidt forsigtigt, hvad der egentlig var galt med det, som udenrigsministeren kom med før, for jeg har altså forstået, at der var noget, der var galt, men jeg har ikke forstået helt præcist, hvad det var.

Jeg vil så vende mig til hr. Niels Helveg Petersen. Jeg er egentlig enig i Det Radikale Venstres grundtanker om, at vi nu skulle se meget nøje på grundloven og på, hvor meget suverænitet vi afgiver, og det har SF præciseret ved at stille forslag om, at der skulle indhentes uafhængige ekspertudtalelser, men det er ikke sket. Vi har ikke arbejdet grundigt og seriøst på det punkt, fordi Folketingets flertal – men ikke Det Radikale Venstre – ikke ville støtte forslaget.

Jeg skal så sige til hr. Bjørn Westh, der spurgte, hvorfor SF ikke kunne støtte ændringsforlaget, at når SF undlader at stemme, er det, fordi vi ikke vil røre den Unionstraktat. Det er ikke vores traktat, vi anbefaler at stemme nej til den, og vi ved, at bag den lov, vi vedtager her, ligger Traktaten, og at den hverken ændres af det forslag, der lå før, eller af dette ændringsforslag. Jeg skal da gerne her fra talerstolen tilkendegive over for Socialdemo-

[Gade]

kratiet, at vi er uenige i det notat om omfanget af suverænitetssafgivelse, som regeringen har fremsendt, men at vi ikke mener, at flertallet er nået frem til noget, der bygger på en grundig analyse, og det vil sige, at diskussionen om omfanget af suverænitetssafgivelse må fortsætte også efter afstemningen, ligegyldigt hvordan den måtte ende.

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Jeg synes, at det er en lidt deprimerende debat. Her har vi et forslag, der er med til at afgøre, om Danmark skal være med til at bygge det fremtidige Europa op, og så forsøger SF at gøre det til en gang partifnidder, hvor man kører udenrigsministeren, hr. Ivar Nørgaard og andre op mod hinanden, på trods af at kendsgerningen er den, at der er 6 partier i dette Folketing, der står bag Maastrichttraktaten, og at vi alle er enige om de rammer, der ligger i den; men naturligvis kan vi diskutere, hvilken politisk virkning disse rammer så får. Det svarer til, at vi skulle binde os til at være enige med hinanden i al evighed, fordi vi havde vedtaget, at vi skulle have et Folketing. Det er kun hr. Gade, der vil have indbygget i en traktat, at SF's forslag altid skal være de rigtige.

Det er altså sørgeligt at se, at SF forsøger at spille lidt på den almindelige politikerlede og lidt på, at man nok ikke kan enes og på personlige modsætninger, og hvad ved jeg. Lad os dog koncentrere os om, at disse rammer er til, for at Danmark kan placeres centralt i den udvikling, der sker i Europa, og ikke bare til fornøjelse for SF i et andedamsslagsmål som det, de er ved at lægge op til i dag.

(Kort bemærkning).

Ivar Nørgaard (S):

Hr. Pelle Voigt har komplet misforstået situationen. Jeg har på ingen måde udtrykt bekymring over, at der er uenighed mellem udenrigsministeren og mig, mellem Socialdemokratiet og Venstre, for det er en kendt sag for alle, at det er der om en række principielle sager. Vi er to forskellige partier, og vi har forskellig Europapolitik. Det, jeg har været bekymret for, har været lidt af det samme som Freddy Blak, men ikke så langt. Jeg har sagt, at jeg ikke synes så godt om, at udenrigsministeren om-

klamres for meget, så man kommer til at se bort fra den uenighed, der er i vores holdninger. Jeg er bekymret for, at man slår os sammen i én pulje og siger, at vi også er enige i udenrigsministerens visioner, for det er vi ikke, men vi er enige i at sige ja til det indhold, der er i Maastrichttraktaten, og det er det afgørende, for det er det, vi skal stemme om nu. Hvordan det videre skal udvikle sig, må tiden vise, men vi har altså ikke de samme visioner.

Til hr. Holger K. Nielsen vil jeg sige, at vi selvfølgelig hele tiden, hvad hr. Holger K. Nielsen også ved, har arbejdet for, at man skulle prioritere beskæftigelsessynspunktet så højt som muligt, og vi ville gerne have haft det prioriteret højere, end det er blevet. Det er netop derfor, at vi ikke binder os til 3. fase af ØMU, før vi har erfaret, om det også bliver, som vi tror, at politikerne bliver enige om at føre en kamp mod arbejdsløsheden. Det er nemlig politikerne og ikke nationalbankdirektøren, der skal afgøre, om man skal bekæmpe arbejdsløsheden. Hvis der er politisk vilje til det, tør vi også godt anbefale, at man til sin tid siger ja til 3. fase, men er det ikke tilfældet, forbeholder vi os at sige nej til at gå over i 3. fase.

Formanden:

Jeg har endnu 6 korte bemærkninger. Når de bliver lagt til de foregående, er vi oppe på 25 korte bemærkninger i denne runde, så vi skal til at tænke på næste ordfører.

(Kort bemærkning).

Grove (KF):

Det var godt, at vi fik at vide, at SF ikke har noget imod prisstabilitet; men samtidig blev der sagt, at det kan være nødvendigt med en vis inflation for at få gang i beskæftigelsen. Det er ikke rigtigt, tværtimod viser tallene fra bl.a. Danmark ganske tydeligt, at vi fra 1974 til 1983 gennemsnitligt havde en inflation på 10,5 pct. og en årlig stigning i beskæftigelsen på 2.500, fortrinsvis i den offentlige sektor. Fra 1984 til 1991 havde vi en gennemsnitlig stigning i inflationen på 4 pct., men da fik vi en årlig stigning i beskæftigelsen på 15.000, så det vil også medføre flere arbejdspladser at bekæmpe inflationen.

Der er intet hold i SF's tankegang om, at inflationen fremmer beskæftigelsen, og derfor er

[Grove]

det glimrende, at man skriver i denne traktat, at vi skal have prisstabilitet. Samtidig står der også både i hovedmålsætningen og under Banken, at vi skal tage hensyn til beskæftigelsen, og begge dele går godt i spand. Vil man have arbejdsløsheden væk i Europa, er den første betingelse, at man skal have prisstabilitet.

(Kort bemærkning).

Bjørn Westh (S):

Hr. Holger K. Nielsen stillede nogle spørgsmål. Når man diskuterer denne traktat med SF og drøfter miljøspørgsmålet, siger SF'erne, at EF giver for megen vækst, og at vi ikke kan klare miljøet. Når man så drøfter beskæftigelsespolitikken, ØMU'en, siger SF, at EF giver for lidt vækst, og at vi ikke kan klare beskæftigelsen. De modsatrettede hensyn er faktisk afvejet i den målsætning, jeg citerede før, om en bæredygtig vækst på et højt beskæftigelsesniveau. SF skal prøve at forstå, at man ikke den ene dag kan sige, at vi ikke vil have vækst, fordi det går ud over miljøet, og den næste dag sige, at vi ikke vil have økonomisk samarbejde, fordi det ikke hjælper nok på beskæftigelsen. SF taler med to tunge og forvirrer dermed folk i stedet for at oplyse dem, hvilket egentlig skulle være vores opgave.

Jeg må sige, at målsætningen om bæredygtig vækst også står i målsætningen for Bankens arbejde. Jeg kan ikke love, den vil komme, men vi får et redskab til at løse vores beskæftigelsesproblemer i Europa på en miljømæssigt forsvarlig måde, og det er det, vi skal sige ja eller nej til, og det, som vi også beder SF'erne om at sige ja eller nej til. Det er uforståeligt for mig, at SF vil sige nej til en bæredygtig vækst, når det er den eneste chance for at kombinere arbejdsløshedsbekæmpelse med bedre miljøpolitik. Det er også uforståeligt for mig, at hr. Gade ikke vil være med til at klargøre de muligheder, der hele tiden har været. Man kan sige, at ved at sætte dette ændringsforslag om, at der skal være en afstemning inden overgang til fælles mønt og inden afgivelse af suveræniteten på det civile retlige område, ind i lovforslaget nu, går vi både med livrem og seler, for det har hele tiden ligget i Traktaten. Nu skriver vi det også ind i loven, og den dobbeltsikring synes jeg da at SF'erne skulle være med til at sikre.

Jeg forstår slet ikke hr. Gade, når hr. Gade siger, at SF ikke vil røre denne Traktat – med

en ildtang forstår jeg – når SF samtidig angler efter at få den genforhandlet.

(Kort bemærkning).

Kofod-Svendsen (KRF):

Jeg har to ting.

Hr. Gade ville ikke røre Traktaten med en ildtang, men hvordan vil man så håndtere en genforhandling? Det synes jeg da kunne være interessant at få at vide. Hvor meget vil man røre Traktaten for at ændre den? Kunne vi ikke få lidt forbrugervejledning om det?

Hr. Holger K. Nielsen var meget optaget af beskæftigelsen. For at få øget beskæftigelse må vi skabe nogle arbejdspladser, og jeg vil gerne spørge hr. Holger K. Nielsen, om virksomhederne i Danmark mon helst vil skabe flere arbejdspladser, når de har sikkerhed for kursen, eller når de lever i så stor kursusikkerhed, at de er bange for at tabe penge? Mon ikke den kurssikkerhed, som ØMU'en vil betyde, vil give dem frimodighed til at investere og skabe nogle arbejdspladser?

Med ØMU'ens fastlåste kurser vil vi slippe for vekselgebyrer. Vil det alt taget i betragtning ikke være en fordel for en virksomhed at slippe for disse vekselgebyrer, så den kan skabe flere arbejdspladser, eller er det en fordel med vekselgebyrer? Kan man ad den vej skabe flere arbejdspladser og dermed mindske arbejdsløsheden? Når vi får medindflydelse på rentepolitikken, så det ikke bare er Tyskland, der fastsætter den, vil det så ikke give mulighed for, at vi kan sænke renten og ad den vej skabe flere arbejdspladser, for det er vel ikke til fordel for Danmark, at Tyskland af indenrigspolitiske grunde hæver renten, så vi også må gøre det og ikke kan føre den beskæftigelsespolitik, vi ønsker?

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg undrer mig meget over, at hr. Holger K. Nielsen ikke lægger vægt på den helt overordnede målsætning, som er beskrevet i Traktatens artikel 2 for fællesskab for Den Europæiske Unions og Den Økonomiske og Monetære Unions virksomhed. Her er det nøje beskrevet, hvad formålet er, nemlig at skabe bæredygtig, ikkeinflationær vækst, som respekterer miljøet og herunder også et højt beskæftigel-

[Niels Helveg Petersen]

sesniveau. Det er en udmærket bred, dækkende målsætning.

Så er jeg da glad for, at det er lykkedes hr. Holger K. Nielsen at overvinde sig selv til at sige, at prisstabilitet da ikke var af det onde. Det synes jeg vi skal være glade for. Det forholder sig også sådan, hvad hr. Holger K. Nielsen sikkert udmærket ved, at høj inflation er den mest uretfærdige form for fordelingspolitik, der findes. Hvem har glæde af høj inflation? Det har især de mennesker, der ejer faste værdier, hvad enten det er i ejendom eller i aktier.

Derimod er det helt naturligt, at en centralbank og også en nationalbank må se til, at pengenes værdi ikke forringes. Det er faktisk hovedopgaven for en centralbank, hvad skulle det ellers være? I den danske nationalbanklov kalder vi det at opretholde et sundt pengevæsen, men det er i virkeligheden nøjagtig det samme, nemlig et udtryk for, at man skal prøve at holde inflationen nede.

Så må jeg sige, at jeg ikke kan lade være at undre mig lidt over den diskussion, der er opstået mellem hr. Gade og hr. Ivar Nørgaard. For mig er det altså ikke nogen særlig overraskelse, at der er uenighed mellem Folketingets partier. Det er, ligesom det skulle være et tema, men det er da noget, vi lever med hver dag.

(Kort bemærkning).

Nyrup Rasmussen (S):

Jeg havde egentlig ikke tænkt mig at sige noget her under de korte bemærkninger, men når SF's formand nu stiller mig et konkret spørgsmål, fortjener hr. Holger K. Nielsen naturligvis et konkret svar.

Jeg blev spurgt om, hvordan Socialdemokratiet forholder sig til, at der ikke står tilstrækkelig meget om beskæftigelsen, at der ikke er en ligestilling – tror jeg det blev sagt af hr. Holger K. Nielsen – mellem inflationshensynet og beskæftigelsen. Jeg vil gerne sige som en del af det ærlige ja, at det vedstår vi os. Jeg har ikke et øjeblik lagt skjul på, at vi helst havde set, at inflationshensynet og beskæftigelses-hensynet var nævnt ligeværdigt i Traktaten, men omvendt synes jeg også, vi skylder at sige, som det allerede er blevet nævnt af hr. Bjørn Westh og andre – og jeg beder også om, at SF nævner det ude omkring og herinde – at beskæftigelsesniveauet faktisk er nævnt direkte i

Maastrichttraktatens formålsparagraf i artikel 2. Det ville være rart også at få det bekræftet, så vi har lagt de oplysninger frem, der nu hører til vurderingen.

Jeg beder også om, at man lægger sig på sinde, at hvis vi skal sikre en varig, høj, stabil beskæftigelse herhjemme og i Europa, er det meget vigtigt, at også SF erkender, at vi ikke holder til – og heller ikke skal gøre det – at lægge en linie, hvor inflationshensynet og beskæftigelses-hensynet kommer i modstrid med hinanden. I Socialdemokratiet mener vi i hvert fald, at det moderne samfund har nået et sådant stade, at vi lægger afgørende vægt på, at det er strukturforandringer i erhvervsliv, i uddannelse, i arbejdsmarkedspolitik og i investeringer, der skal skabe netop den forening, der er så nødvendig, for at vi både kan fastholde en lav inflation og en stadig stigende beskæftigelse.

Jeg husker, at den nuværende nationalbankdirektør i sin tid skrev en lærebog om, at det faktisk var muligt at forene fuld beskæftigelse med lav inflation, og det er den samme nationalbankdirektør, der blander sig i debatten også om EF. Jeg vil derfor understrege, at jeg tror, vi skal anskue Maastrichttraktaten som en i virkeligheden historisk ny og ganske enestående mulighed for, at vi kan etablere det nødvendige samarbejde over grænserne, der er nødvendigt for at kunne forene lav inflation og fuld beskæftigelse, for jeg synes det er vigtigt at huske, at Danmark igennem alle årene har arbejdet intenst for, at markedsøkonomien ikke alene skulle klare den fulde beskæftigelse, uddannelsesproblemerne og de sociale problemer, og at det var derfor, vi opbyggede et velfærdssamfund. Men når økonomien bliver international, som vi ved den for længst er blevet, når kapitalen, som det vist hedder, bliver international, som vi ved den for længst er blevet, ville det så ikke være at svigte vores ansvar, hvis vi ikke sagde: Lad os dog udnytte de nye politiske muligheder, der nu er for en stærkere koordineret aktivitet?

Jeg vil appellere meget til SF om at forstå, at et nej den 2. juni faktisk vil indebære, at jeg må sige til mine kolleger, Gro Harlem Brundtland, Ingvar Carlsson og til andre i de nordiske lande: Desværre! Jeres ønske om også at komme med i dette samarbejde ud fra de beskæftigelsesmæssige hensyn, vi deler, kan vi ikke leve op til i denne runde.

[Nyrup Rasmussen]

Jeg synes, vi skal se dette som en politisk udfordring og som den politiske mulighed, som Danmark er bedst tjent med:

Formanden:

Der er endnu 3 korte bemærkninger, hvoraf de sidste er til hr. Holger K. Nielsen og hr. Gade. Jeg skal ikke blande mig i debatten, men det aner mig, at der her er mulighed for en afrunding af denne serie af korte bemærkninger.

(Kort bemærkning).

Charlotte Antonsen (V):

Jeg synes efterhånden, det tyder på, at SF er løbet tør for argumenter i debatten om Den Europæiske Union. Det er helt ufatteligt, hvor meget man kan få ud af et lille ændringsforslag, som beskæftiger sig med nogle detaljer i Unionstraktaten, og at man endda kan lægge en eller anden politisk strid ind i det. Det ligger helt klart, at regeringen og Socialdemokratiet i denne sag er enige om et ja til Den Europæiske Union. Derudover ligger det klart, at ændringsforslaget faktisk er stillet af regeringen, og at regeringen selvfølgelig støtter ændringsforslaget.

Jeg savner et ærligt nej. Hvordan har SF tænkt sig at løse arbejdsløshedsproblemet uden at samarbejde med de øvrige europæiske lande? Hvordan forestiller man sig det? Vi prøvede i begyndelsen af 1980'erne, da Danmark som bekendt var lokomotiv i Europa, og det gik godt i nogle år, men på et eller andet tidspunkt var der altså en grænse for, hvor længe Danmark kunne være lokomotiv for den beskæftigelsesfremmende politik. Det ligger helt klart, at hvis vi for alvor skal gøre noget ved det fælleseuropæiske problem, vi har i form af for stor arbejdsløshed, er vi nødt til at samarbejde om det. Lad os da få et ærligt nej: I ønsker heller ikke at have medindflydelse, I ønsker ikke at tage medansvar for at gøre noget ved ledigheden.

Formanden:

Efter forretningsordenen tiltaler man ikke partierne direkte.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Hr. Poul Nyrup Rasmussen kom med nogle

rigtige og saglige betragtninger om inflation og beskæftigelse. Jeg er helt enig i, at man bør bestrebe sig på at få en sammenhæng i inflationsbekæmpelse og bekæmpelse af arbejdsløsheden. Heller ikke SF vil i en forhåbentlig kommende fælles regering med bl.a. Socialdemokratiet føre en politik, der bare skal have inflationen til at løbe.

Men mit ræsonnement gik på følgende: Den strukturpolitik, som hr. Nyrup Rasmussen efterlyser som alternativ til inflationens og beskæftigelses forhold til hinanden, gennemføres ikke i de EF-lande, der skal ind i Den Økonomiske og Monetære Union, og det vil sige, at alternativet for de lande, der i dag ikke lever op til konvergenskravene, kravene til at blive medlemmer af ØMU'en, er en traditionel, antiinflationær politik, hvor man skærer ned i de offentlige udgifter og laver besparelser. Hvad bliver konsekvensen af det? Den bliver naturligvis, at efterspørgslen bliver mindre, at man importerer færre varer end i øjeblikket, og det er da indlysende, at det får konsekvenser for beskæftigelsen i hele Europa og for vores eksportmuligheder til de pågældende lande. Et land som Tyskland kan da ikke leve op til disse krav. Tyskland vil blive tvunget til at skære ned på sine offentlige udgifter og få sin inflation ned, hvis man skal få budgetunderskuddet mere på plads, før man kan komme ind i Den Økonomiske og Monetære Union, og derfor vil det få konsekvenser for arbejdsløshedsbekæmpelsen og for beskæftigelsen, i og med at der er så mange lande, der skal ind i ØMU'en på én og samme tid. Jeg er helt enig med hr. Nyrup Rasmussen i, at der godt kan være en overensstemmelse mellem inflationsbekæmpelse og bekæmpelse af arbejdsløsheden, men det er bare ikke det, der er tale om her, og det fremgår helt klart, at inflationsbekæmpelsen er det vigtigste.

Lad mig lige til allersidst citere fra artikel 105:

»Hovedmålet for Centralbanken er at fastholde prisstabilitet. Uden at målsætningen om prisstabilitet derved berøres, støtter Centralbanken de generelle økonomiske politikker i Fællesskabet ...« osv.

Igen er det prisstabilitet, der står i forgrunden, det andet kommer efter, og det er problemet.

Formanden:

Jeg ved ikke rigtig, hvordan man skal fortolke »til allersidst«, når de 2 minutter er udløbet.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Jeg synes nu, det har været interessant at få afsløret, at det ændringsforslag, som ja-partierne stiller, af Venstres ordfører betegnes som små detaljer og af Socialdemokratiet gøres til noget afgørende; men ikke mere om det.

Jeg blev spurgt om, hvordan det hænger sammen, at SF vil have genforhandlinger, når vi ikke vil røre denne Unionslov – jeg sagde ikke det med en ildtang, det er der nogle der har fundet på under debatten. Det er rigtigt, at vi ikke vil røre dette Unionsforslag, fordi vi vil sige nej til EF-Unionen, først og fremmest til Den Økonomiske og Monetære Union og til forsvarsdimensionen. Det, vi vil have ud af netjet, er netop, at vi får en genforhandling, hvor vi kan få en diskussion om det, som vi tror optager hovedparten også af Danmarks befolkning, nemlig hvordan vi får mere demokrati, hvordan vi satser mere grønt, og hvordan vi sikrer noget mere solidaritet i et europæisk samarbejde, hvor der er en risiko for, at det bliver til totredjedelssamfundet. Det er det, vi vil med en genforhandling, og det er noget helt andet end Unionstraktaten.

Formanden:

Så vender vi tilbage til ordførerrækken.

Grove (KF):

Det kommer nok ikke bag på nogen her i salen, at Det Konservative Folkeparti selvfølgelig støtter det ændringsforslag, der er stillet. Vi mener, det tydeliggør lovforslaget med hensyn til spørgsmålet om suveræniteten, som jo har været så stærkt diskuteret.

Udviklingen i Europa er jo gået meget stærkt, og de store omvæltninger, der er sket i Østeuropa og i Mellemeuropa i de sidste par år, var der vel ingen her i Folketinget der kunne forudse. Derfor er det også meget naturligt, at man nu i EF prøver at tage højde for denne udvikling ved at fortsætte og udbygge det tætte samarbejde, vi har inden for de tolv demokratiske lande i Europa.

Der hviler et stort ansvar på os, hvis vi skal bygge et Europa op, der kan fungere mange år frem i tiden. Nu drejer det sig ikke bare om at lave et frihandelsområde, men det drejer sig om at lave et samarbejde imellem selvstændige stater, der i fællesskab kan opbygge et demokratisk Europa, der hviler på tryk og samarbejde, ikke på trusler og krig. Det er det, vi inden for de sidste par år har arbejdet stærkt med i EF, og den traktat, som nu skal ud til folkeafstemning, er et resultat af dette samarbejde.

Om Traktaten vil jeg gerne sige, at den har gode og mindre gode sider. Den ser naturligvis ikke fuldstændig ud, som hvis vi danskere havde skrevet den, men sådan er det jo altid, og sådan vil det altid være: når mange stater skal lave en traktat sammen, kan vi ikke alle sammen få vores vilje totalt, vi må samarbejde om det.

Til gengæld vil jeg sige, at Danmark som et lille land har haft en stor indflydelse og har præget udviklingen i den retning, vi ønsker den skal gå, nemlig et samarbejde imellem selvstændige stater. Det har været et samarbejde imellem store og små medlemslande, som gensidigt har taget meget hensyn til hinanden. Jeg vil endda vove at påstå, at de store stater har taget mest hensyn til de små stater.

Denne aftale bygger på, at vi for fremtiden vil klare alle vore interne problemer landene imellem ved at skaffe positive løsninger og ikke, som man gjorde i gamle dage, igennem krig.

Det er det, vi har lært af udviklingen i Europa i dette århundrede, og derfor lægger denne traktat op til, at Europa i kommende århundrede skal udvikle sig ad forhandlingens vej og ikke ad krigens hårde vej. Derfor er jeg heller ikke i tvivl om, at EF's udvikling vil have afgørende betydning for udviklingen i det øvrige Europa.

Der hviler altså et meget stort ansvar på EF, og der hviler et meget stort ansvar på os i Danmark. Vi har vel aldrig siddet så centralt i beslutningsprocessen, som vi gør den 2. juni.

Hvorledes vil udviklingen i Europa blive, hvis vi stemmer nej? Vil den gå i stå? Skal vi til at begynde helt forfra? Og hvorledes vil Traktaten komme til at se ud? Det er der vist ikke mange der tør spå om, og derfor hviler der et stort ansvar både på de partier og på de perso-

[Grove]

ner, der stemmer nej til denne udvikling i Europa.

Jeg vil gerne underbygge det yderligere.

Hvis man stemmer nej den 2. juni, vil man skabe meget stor usikkerhed om den kommende udvikling i Europa, men hvis man stemmer ja og udviklingen ikke bliver, som vi ønsker, er det egentlig meget enkelt, for så kan et flertal i Folketinget bare melde os ud.

Det sikreste er altså at stemme ja, for så forhindrer man ikke en udvikling i Europa, og hvis denne udvikling mod vore forventninger skulle vise sig at være forkert, kan man klare problemerne ved en simpel afstemning her i Folketinget.

Derfor er folkeafstemningen den 2. juni i virkeligheden et spørgsmål om, hvorvidt den danske befolkning vil og tør og ønsker at tage et medansvar for den europæiske udvikling. Det er et spørgsmål, om vi ønsker medindflydelse på forholdene uden for vort eget lands grænser, eller vi ønsker i fremtiden at blive henvist til tilskuerens rolle – ja, ikke engang som tilskuer – om vi tør tage et medansvar for, at den positive udvikling i Europa, som vi har i øjeblikket, skal stoppes og gå i stå, om vi tror på, at resten af Europa vil bøje sig for vore ønsker om en total genforhandling af den Traktat, det nu har taget 2-3 år at forhandle på plads. Tør vi virkelig skuffe befolkningen i Østeuropa, som stiller store forventninger til EF om hjælp, og som selv ser frem til at blive medlemmer? Tør vi skuffe befolkningen i den tredje verden, som jo også med forventning ser frem til, at vi fra europæisk side – og her specielt i EF – skal være med til at hjælpe dem op til en bedre levestandard? Det er i allerhøjeste grad det, folkeafstemningen den 2. juni drejer sig om. Det er jo ikke et spørgsmål om det indre marked og frihandel, for det er vi medlem af, men det er et spørgsmål om, hvorvidt vi vil vise, at de tolv gamle demokratiske lande kan arbejde sammen og dermed være et eksempel for nye demokratier i Europa – vise dem, at konflikter ikke løses med krig, men gennem samarbejde.

Afstemningen den 2. juni er ikke en afstemning om landbrugspolitik eller fiskeripolitik. Det er ikke en afstemning om miljø alene, det er ikke en afstemning om sociale forhold eller den sociale dimension, men det er en afstemning om, hvorledes Europa skal udvikle sig i

fremtiden. Kan vi tolv lande gennemføre denne fælles udvikling og samarbejde, er der mange andre lande, der får tro på fremtiden.

Der er jo mange, der står på spring og vil komme ind at hjælpe os. Fra Norden er der Sverige, Finland og sandsynligvis også Norge; fra Mitteleuropa Østrig og Schweiz. Alle er interesserede i at komme med ind og påvirke udviklingen i Europa i fred og samarbejde. Det er det, vi skal stemme om den 2. juni.

Derfor skal vi efter Det Konservative Folkepartis opfattelse ikke vende ryggen til Europa og stemme nej. Vi skal stå i spidsen og stemme ja, for så udvikler vi et samarbejde i Europa, som ikke blot vi, men også vore børn og børnebørn er stolte af og gerne vil videreføre. Her i verden drejer alt sig ikke om økonomi, selv om vi sætter stor pris på det, men det drejer sig først og fremmest om fred og samarbejde, og det er det, vi skal stemme om den 2. juni.

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Det var jo en smuk tale, hr. Grove havde konstrueret til os i dag med udtalelser som: Hvis vi stemmer nej, hvorledes vil udviklingen så blive? Og så kommer hr. Grove med nogle manende beskrivelser om, at vi stiller os uden for indflydelse og vi vil fastholde usikkerheden i Europas udvikling og alle mulige forfærdelige ting.

Er hr. Grove da overhovedet ikke opmærksom på, at hvis Danmark stemmer nej til Unionstraktaten, bliver der ingen union? Så begynder det indre marked den 1. januar 1993, som hr. Grove dog også ganske kort var inde på, og så får vi en økonomisk stabil zone i Vesteuropa. Og er det ikke netop det, som de østeuropæiske regeringschefer har sagt ville være en fordel – en økonomisk stabilisator i Europa?

Eller tror hr. Grove og dermed hele Det Konservative Folkeparti virkelig, at man ved at lave Den Europæiske Union med Vestunionen sikrer større fred og sikkerhed i Europa? Er hr. Grove ikke opmærksom på, at vi har et samarbejde i NATO? Jeg troede faktisk, at Fremskridtspartiet og Det Konservative Folkeparti var enige om, at NATO er den sikkerhedsfaktor, der sikrer freden i Europa. Men jeg forstår, at De Konservative altså nu netop har lavet deres politik om på dette område, og det

[Annette Just]

bekymrer og skuffer mig, ligesom jeg tror, det også vil skuffe ude omkring i resten af Europa.

Hr. Vaclav Havel har netop advaret Vesteuropa mod at sænke sølvtæppet, hvor muren faldt. Der er netop blevet advaret mod, at vi skulle blive os selv nok i stedet for at samarbejde. Det er det samarbejde, Fremskridtspartiet ser frem til i det indre marked, og som vi ikke kan se skyggen af i Unionen.

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Jeg synes, det er spændende at høre fru Annette Just sige, at det indre marked begynder til nytår. Faktisk har det været i gang i en år-række, så det er jo en helt anden diskussion.

Jeg blev rørt til tårer over at høre fru Annette Justs bemærkninger om Østeuropa. Jeg synes ikke, at Fremskridtspartiet normalt lever op til det, heller ikke i Markedsudvalget. Når der kommer planer fra EF om støtte til disse lande, er det ikke altid, at Fremskridtspartiet er på den side, der vil give mandat, men det er noget andet.

Men jeg vil udtale undren over, at fru Annette Just herfra vil påstå, at 5 mio. danskere skal kunne bestemme over 345 mio. andre europæere. Det demokratisyn forstår jeg simpelt hen ikke.

Danmark og danskerne har ret til at sige nej til at være med i Unionen – det kan vi gøre den 2. juni – men når fru Annette Just så påstår, at dermed bliver Unionen ikke til noget, er der dog alligevel tale om en selvovervurdering ikke bare af fru Annette Just, men også af Danmark. Det er helt i strid med enhver national selvbestemmelsesret. Her står vi og fortæller, at nu skal Danmark have lov til at bestemme selv, at danskerne skal have lov til at bestemme selv, og så går man ud og siger, at de andre for resten ikke må bestemme selv, for det har Danmark nemlig gjort for dem.

Jeg synes, Fru Annette Just har en besynderlig måde at opfatte demokrati på.

(Kort bemærkning).

Grove (KF):

Jeg vil gerne fastslå over for fru Annette Just, at det indre marked er i fuld gang, har været det længe og vel vil være afsluttet omkring den 1. januar 1993. Det er derfor, vi fra

konservativ side gerne ser det videreudviklet, så det økonomisk er på plads. De tolv lande har kræfter og muligheder nu til at være behjælpelige med at fremme udviklingen ikke bare i Østeuropa, men også i den tredje verden.

Det er netop det modsatte af, hvad fru Annette Just lagde op til. Det var nu, hvis jeg husker rigtigt, Lech Walesa, der brugte udtrykket sølvtæppet. Men det, fru Annette Just lægger op til ved kun at køre det økonomiske samarbejde, er jo at sænke sølvtæppet, hvorimod vi lægger op til et videre samarbejde. Vi lægger op til et åbent Europa, vi lægger op til, at vi skal have Sverige, Norge og Finland og også gerne nogle af de østeuropæiske lande med på længere sigt. Det er et samarbejdende Europa, så vi får et godt sted at være.

Det er det, det drejer sig om og ikke den egoistiske politik, som fru Annette Just i allerhøjeste grad lægger op til.

(Kort bemærkning).

Kofod-Svendsen (KRF):

Fru Annette Just holdt en varm tale for NATO. Jeg er også selv en varm NATO-tilhænger og har altid været det, men jeg vil gerne spørge fru Annette Just, hvad det er i Maastrichtteksterne, som ødelægger vort NATO-samarbejde. Det ville være rart, hvis fru Annette Just bare ville konkretisere, hvor teksterne simpelt hen nedbryder det gode NATO-samarbejde.

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

For at begynde med det sidste. Hr. Kofod-Svendsen ved udmærket godt, at der i Maastrichtpapiret står, at man skal lægge yderligere vægt på samarbejdet med Vestunionen, og at det faktisk skal indføres, sådan at det kan blive til samarbejde for EF. Ved at styrke Vestunionen til også at omfatte det militære samarbejde underminerer man ganske enkelt NATO-samarbejdet. Det har jeg holdt flere længere foredrag om, så det burde hr. Kofod-Svendsen også vide.

Når hr. Grove siger, Fremskridtspartiet fører en egoistisk politik, fordi vi står og taler for samhandel med Østeuropa frem for blot pengeoverførsler, så tror jeg ikke helt, hr. Grove har klarlagt det med sin egen regering, for så

[Annette Just]

vidt jeg erindrer, er det netop samhandelen frem for blot pengeoverførsler, regeringen har prøvet på at lægge frem. Men det er det modsatte, der står i Unionstraktaten, og derfor er vi imod den slags.

Hr. Duetoft spørger, om det ikke er lidt egoistisk at tro, at bare fordi Danmark siger nej, vil Unionen ikke blive til noget. Nej, det er ikke spor egoistisk – jeg ser nemlig blot på, hvad der står i Romtraktaten. Der står helt klart og tydeligt enstemmighed, og enstemmighed betyder, at alle lande skal sige ja, for at det bliver til noget.

For at hr. Duetoft ikke skal tro, at jeg er den eneste, der har den vurdering, kan jeg gøre hr. Duetoft opmærksom på, at det er en vurdering, man også har i Tyskland og i Frankrig, idet der foreligger meget klare udtalelser fra regeringschefer begge steder, der siger, at hvis ét land siger nej, må vi jo begynde forfra. Det er, hvad Fremskridtspartiet siger vi skal gøre.

Vi skal ikke gå ned og genforhandle. Jeg ved godt, at Socialdemokratiet gerne vil have deres sommerhusregel genforhandlet på en eller anden måde, hvis det hele falder fra hinanden, for den vil de gerne sikre, men vi siger: Nej, vi ønsker ikke at genforhandle noget makværk. Vi ønsker det indre marked startet officielt, som den officielle dato er, den 31. december 1992.

(Kort bemærkning).

Kofod-Svendsen (KRF):

Må jeg minde fru Annette Just om en enkelt ting. Der var et NATO-topmøde i november sidste år. Jeg ved ikke, om fru Annette Just husker, hvordan USA og de øvrige NATO-lande i fuld enighed formulerede et kommuniké, som går videre i Maastrichtteksten. Der er jo ikke tale om, at Vestunionen skal adskilles fra NATO.

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Jeg vil gerne gøre fru Annette Just opmærksom på, at det meste af det, der står om det indre marked i 1986-traktaten, rent faktisk allerede er gennemført.

Men det, jeg kommer herop for, er at sige, at jeg da godt ved, at der juridisk står, at der skal enstemmighed mellem landene – helt klart –

men jeg spurgte heller ikke til det juridiske. Jeg spurgte, om fru Annette Just mener, at det er moralsk og politisk korrekt, at et land med 5 mio. mennesker ud over at bestemme, om de selv vil være med eller ikke vil være med, også tvinger lande med 345 mio. mennesker til at lade være at gøre noget, de ellers har lyst til at gøre.

Det minder mig lidt om nogle mennesker, der danner en forening med et specielt formål. I løbet af nogle år kommer der nogle nye medlemmer, som efter at have været medlemmer nogle få år, siger: For resten er vi imod det oprindelige formål, og i øvrigt må I ikke gøre det, I hele tiden har haft planer om. Hvad tror fru Annette Just at de oprindelige medlemmer tænker? De siger nok: Hvorfor i alverden skal de sidst ankomne bestemme, hvordan den organisation skal se ud, som de meldte sig ind i med viden om, hvor det skulle gå hen, hvem der var med, og hvilket formål det havde. Jeg synes, at det politisk og moralsk er anstødeligt.

Men jeg vil meget gerne have lov til at spørge hr. Gade, for nu er der jo et nejparti til, om SF er enig med Fremskridtspartiet i, at et nej i Danmark fører til, at de andre lande ikke må lave Unionen, eller om det er sådan, at Danmark siger nej for sig og derefter accepterer, at de elleve andre lande gør det. Jeg synes, det er væsentligt, at vi får at vide, hvor nejfronterne ligger i den sag.

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Lad mig lige gøre hr. Duetoft opmærksom på, at der hele tiden har været to partier, der gik imod Unionen, så det er altså ikke sådan, at der pludselig er kommet et nyt parti frem.

I sit første indlæg gav hr. Duetoft udtryk for, at det skulle være moralsk og politisk forkasteligt, at Fremskridtspartiet tror på, hvad der blev sagt, da vi meldte os ind i 1972, hvad der blev sagt, da vi stemte ja i 1986, og hvad der står i Romtraktaten. Skulle det være moralsk forkasteligt at stole på, hvad det er, der rent faktisk hele tiden har været lov? Jeg tror, at hr. Duetoft skal have set lidt nærmere på sine moralbegreber. Selvfølgelig stoler vi på, at et ord er et ord og en mand er en mand, men det kan jo være, det bliver anderledes opfattet.

Hr. Kofod-Svendsen siger: På NATO-topmødet sagde man jo netop, at det kunne blive

[Annette Just]

den europæiske søjle i NATO, hvis man udvidede Vestunionen. Jamen det er ikke det, der er tale om. Der er tale om, at den europæiske søjle, den såkaldte Vestunion, ikke er en europæisk søjle, fordi der kommer til at mangle et par lande. Jeg har ikke hørt eller set nogen steder, at Tyrkiet får mulighed for at deltage i Vestunionen. Jeg har set, at Norge kan få lov til at deltage i møderne, men uden stemmeret. Disse to lande er altså også medlemmer af NATO, og de er placeret i Europa.

(Kort bemærkning).

Charlotte Antonsen (V):

Jeg har da også bemærket det interessante, at Fremskridtspartiet fortsat mener, at Danmark kan stoppe udviklingen i Europa. Jeg lagde mærke til i går, at Fremskridtspartiets EF-allierede, SF, måske efterhånden var nået frem til en anden opfattelse, men det vil jeg da gerne have bekræftet i lighed med hr. Duetoft. Hvordan ser nejfronten ud? Må vi ikke høre, hvad et ærligt nej er? Er et ærligt nej for SF, at man støtter Fremskridtspartiets holdning om, at vi skal stoppe hele Europa?

Hvad angår fru Annette Justs ønske om at stoppe Europa af hensyn til de østeuropæiske og de baltiske lande, må jeg gøre fru Annette Just opmærksom på, at EF så sent som i går faktisk underskrev en samarbejdsaftale med de baltiske lande med henblik på senere medlemskab. Og det, vi ser, er, at ikke alene de baltiske lande, men også Ungarn, Polen og Tjekkoslaviet faktisk er på vej ind i EF – vi har lavet associeringsaftaler. Landene ønsker at søge ind i EF på grundlag af Unionstraktaten. De har ikke bedt om at vende tilbage i tiden, som fru Annette Just nu ønsker at tilbyde dem. Men jeg synes, det kunne være meget interessant at få denne ærlige nejfront. Hvad er det for ting, man ønsker, og hvad forestiller man sig der skal ske ved et nej? Kan vi ikke få en enig front heroppefra, der kan fortælle os det?

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Jeg ved ikke, om det gør fru Annette Just glad eller ked af det, men jeg kan fortælle hende, at jeg har det godt nok med mine moralbebrejdelser.

I øvrigt vil jeg gerne sige til fru Annette Just, at situationen med hensyn til enstemmigheden naturligt ville have været en anden, hvis det eller en række af de andre lande havde påduttet os noget, vi ikke selv havde været indblandet i. Men situationen er altså rent faktisk den, at vi i halvandet år har deltaget i forhandlingerne om Maastrichttraktaten, hvorunder de øvrige lande også har givet os indrømmelser, og så kommer vi, når hele den proces er færdig, og siger: Nej, det vil vi for resten ikke være med i, og de andre må for resten heller ikke gennemføre det, man så var blevet enig om. Det synes jeg er moralsk og politisk anstødeligt, og deri er jeg altså uenig med fru Annette Just, men det passer jo godt, for det er jeg på så mange andre områder, så det har jeg ikke så mange problemer med.

Men i denne sammenhæng vil jeg gerne stille udenrigsministeren et enkelt spørgsmål. I torsdags var der et møde på Børsen, hvor den portugisiske rådsformand var til stede, og jeg har fået refereret, at han på det møde skulle have udtalt, at de elleve øvrige lande vil køre videre, selv om Danmark eller et enkelt land siger nej til Traktaten. Derfor synes jeg, det ville være spændende, hvis udenrigsministeren kunne bekræfte det her i dag, dels fordi det er en vigtig melding, dels fordi en portugisisk rådsformand jo altså også kommer fra et andet lille land og dermed rent faktisk fra et land, der kan sammenlignes med Danmark. Så jeg tror, det ville være nyttigt, hvis udenrigsministeren vil bruge et par bemærkninger på det.

Charlotte Antonsen (V):

Nye tider, nye opgaver, nye løsninger. Et nyt og ændret Europa fordrer et nyt samarbejde. Derfor siger Venstre ja til Unionstraktaten, for Unionstraktaten er bedre end den gamle Romtraktat, Unionstraktaten er mere tidssvarende end Romtraktaten, ja, vi kan endda sige det så groft som, at Romtraktaten faktisk er forældet i dag.

Det er nødvendigt, at vi i vores politiske samarbejde i Europa tager nogle nye skridt. Der er en stribe nye opgaver, der trænger sig på. Der er en stribe nye opgaver, der skal løses.

Vi har allerede diskuteret beskæftigelsesproblematikken. Det er da klart, at et land i Europa ikke isoleret kan skabe højkonjunktur og dermed skabe beskæftigelse. Det kan man gøre

[Charlotte Antonsen]

i en kort periode, men en varig forbedring af beskæftigelsen, en varig skabelse af nye arbejdspladser kræver et større økonomisk samarbejde. Det er den ene del af de nye politikker, der ligger i Unionstraktaten, nemlig i Den Økonomiske og Monetære Union.

For Venstre er det en god idé, at centralbankcheferne ikke skal til at blande sig i finanspolitikken eller i beskæftigelsespolitikken. Vi mener faktisk, at den konstruktion, hvorefter centralbankcheferne i den nye Centralbank alene skal beskæftige sig med at holde en lav rente, lav inflation, er den bedste. Vi mener fortsat, at beskæftigelsespolitikken skal ligge i det politiske system, altså i Ministerrådet. I øvrigt svarer denne konstruktion nogenlunde til den måde, vi har konstrueret det på med den danske nationalbank; den tyske nationalbank ligner den måske endnu mere, og vi har jo set, at Tyskland har haft meget stor succes med at skabe beskæftigelse siden 2. verdenskrig.

Vi har således ikke nogen bekymringer med hensyn til den måde, man har valgt at konstruere Den Økonomiske og Monetære Union på. Det helt afgørende er, at vi i Europa samarbejder om at skabe et økonomisk stabilt område, så vi får en væsentlig, god forudsætning for at skabe varige arbejdspladser.

Et andet nyt politisk område er udenrigs- og sikkerhedspolitikken. Som alle ved, faldt muren i 1989, og det skabte den helt nye sikkerhedspolitiske situation, som vi har set siden da, med den kolde krigs afslutning. Canadianerne har annonceret, at de vil trække sig helt ud af Europa. Amerikanerne reducerer styrkerne i Europa. Dermed er Europa reelt i en sikkerhedspolitisk situation, der har forandret sig væsentligt siden 2. verdenskrig.

Det kræver en ny europæisk løsning. Det kræver, at vi i fællesskab påtager os dette nye ansvar, ansvaret for vores egen udenrigs- og sikkerhedspolitik. Det er ikke noget, man kan vente med. Det er ikke noget, hvor man kan se tiden an. Vi er nødt til at forholde os til det, der sker ikke alene i Vesteuropa, men også i vore nabolande mod øst, Øst- og Centraleuropa, hvor der i øjeblikket vitterlig er konflikter. Der er borgerkrig. Her kan vi ikke anstændigvis, hvis vi tror på menneskerettigheder, blot sætte os foran tv-skærmen og betragte udviklingen; vi må ansvarligt gå ind og forsøge at stoppe denne slåen-hinanden-ihjel.

Udenrigs- og sikkerhedspolitik er det vigtigste område i den nye Unionstraktat, og det er helt afgørende, at vi får det med ind i samarbejdet nu. Det kan ikke vente.

Et tredje punkt, der er nyt og afgørende, er miljøpolitikken. Det er meningsløst kun at forsøge at rense luften i Danmark. Det kan ikke lade sig gøre, medmindre vi samarbejder med andre lande. Tilsvarende med havforurening; dér er man nødt til at have et forpligtende internationalt samarbejde for at gøre noget ved miljøproblemerne. Miljøpolitikken kom allerede med i Traktaten i 1987. Nu får vi så mulighed for alvor at gøre noget ved forureningsbekæmpelsen i EF, fordi der jo bliver mulighed for kvalificerede flertalsafgørelser.

Der er nogle undtagelser, og det er faktisk undtagelser, der ud fra et nærhedsprincip er fornuftige. På miljøområdet skal EF ikke blande sig i egentlig miljøskat, EF skal ikke blande sig i planlægning, og EF skal ikke blande sig i valg af energikilder. Det finder vi faktisk er meget fornuftigt, fordi der også er visse grænser for, hvor langt eller hvor meget EF skal blande sig i forskellige interne detaljer i de enkelte lande.

Et fjerde punkt, der også er meget fremtidsrelateret, er, at der nu også er et afsnit om transeuropæiske net. Det er helt klart af betydning for de serviceerhverv, som vil komme til at præge den europæiske fremtid, og det er faktisk på tide, at vi gør noget mere ud af det i EF-samarbejdet. Det drejer sig først og fremmest om transport. Dér er det vigtigt, at vi ikke udarbejder transportsystemerne, togene osv., så de ikke hænger sammen på europæisk plan. Man regner i dag med, at det koster EF 30-50 mia. kr. om året, at infrastrukturen ikke hænger ordentligt sammen. Det er et fantastisk vigtigt område at få med i samarbejdet, og det er også et af de områder, som netop er serviceorienteret, og som derfor – hvis vi sammenligner os med USA – vil bidrage til øget beskæftigelse i fremtiden.

Telekommunikation er også med under transeuropæiske net. Det er fantastisk vigtigt, at Europa kommer til at spille en rolle også her. Det gælder ikke alene internt i Europa, hvor vi selvfølgelig skal sikre, at vi får noget telekommunikation, at vi får en slags motorvej, som er ensartede, så vi reelt kan kommunikere på tværs i Europa. Men det er også meget

[Charlotte Antonsen]

vigtigt, når vi betragter et område som telekommunikation, at Europa kan gøre sig gældende på verdensplan, at vi ikke blot overlader det til japanerne at udforme telekommunikation, som jo er et væsentligt fremtidsrettet erhverv. Europa har meget større indflydelse i GATT-sammenhæng, hvis vi taler med én stemme, og særlig for de fremadrettede erhverv er det vigtigt, at vi nu påtager os den opgave, at vi siger ja til denne Unionstraktat, som også har transeuropæiske netværk med.

Der er andre væsentlige ting, og det er i øvrigt endnu en grund til, at jeg ikke rigtig forstår SF's valne holdning. Nogle af de nye ting, der er med i samarbejdet, hører netop til det, som SF normalt bryster sig af at være særlig interesseret i. Det drejer sig om ulandspolitik, uddannelse, sundhed og kultur. Igen vigtige områder at få med i EF-samarbejdet.

For Venstre har det været meget afgørende, at Unionstraktaten nu gør op med ønsket om kun at integrere. Man skriver ind i formålsparagraffen, at vi indfører nærhedsprincippet eller subsidiaritetsprincippet; med andre ord bliver det nu traktatfæstet, at EF ikke skal blande sig i alt. EF skal blande sig i de overordnede ting, EF skal løse de overordnede og de grænseoverskridende problemer. EF skal ikke blande sig i detaljerne med, hvordan vi udformer vore uddannelser, hvilken kulturpolitik vi fører; det er noget, der fortsat er op til de enkelte lande. Det er en fantastisk vigtig nyskabelse i Traktaten.

Endelig er det helt afgørende, at der i den nye traktat bliver lagt op til en større grad af demokratisk kontrol med, hvad der foregår i EF. Der er et væsentligt skridt i retning af at give Europa-Parlamentet mere indflydelse, og det sker i takt med, at EF-samarbejdet bliver mere og mere dynamisk. Flere beslutninger træffes, som også griber ind i de enkelte lande. Der er det afgørende for et demokrati som vort, at vi også i den samarbejdsorganisation, som EF er, har nogle væsentlige demokratiske principper, der bliver overholdt.

For Venstre er der ikke noget reelt alternativ til at være med i Den Europæiske Union. Danmark har været med i EF i 20 år, og vi tager nu med Unionstraktaten et yderligere skridt. Dermed fastslår vi og holder fast ved vores medbestemmelse, vores medindflydelse på Vesteuropas fremtid.

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Det er jo rørende! Fru Charlotte Antonsen ønsker ikke at være med til at stoppe Europa; det er der såmænd heller ingen af os andre der gør. Der er ikke tale om, at vi skal stoppe Europa; tværtimod. Men vi skal sikre en sund og fornuftig udvikling af Europa i samarbejde og med samhandel. Det er såmænd det, hele denne diskussion drejer sig om.

Men det kan ryste mig lidt, når fru Charlotte Antonsen i sin velforberedte tale her og nu siger, at Romtraktaten er forældet. Jeg vil gerne høre, om udenrigsministeren er enig med fru Charlotte Antonsen i, at Romtraktaten er forældet. For så skal den laves om, selvfølgelig; hvis den virkelig var forældet.

Men det, vi sidder med, er ændringsforslag, altså forslag til udvidelser af Romtraktaten. Det er altså ikke – så vidt vi andre kan læse det, og så vidt vi har fået det forklaret bl.a. af udenrigsministeren – et spørgsmål om, at Romtraktaten er forældet, og at de ting, der står i den, er forældede. Men det kan jo være, fru Charlotte Antonsen mener, at netop paragraffen om enstemmighed ved ændringer af Romtraktaten er det, der er forældet. For så begynder jeg at forstå en lille smule af det, og så vil jeg sige, at dér er jeg drønuenig.

Det undrer mig også, når fru Charlotte Antonsen siger, at det er vældig godt med denne Unionstraktat, fordi nu kan Vesteuropa – og når vi taler forsvar, og det er det, jeg taler om, altså: Vestunionen – være med til at stoppe andre europæiske nationer i at slå hinanden ihjel. Det, fru Charlotte Antonsen i virkeligheden siger, er, at de danske jenser skal sendes »out of area«. Når jeg bruger de engelske ord, er det selvfølgelig, fordi det er dem, vi normalt bruger i diskussionen om vores NATO-samarbejde. Jeg tvivler på, at der er politisk flertal i dette Folketing for, at vi skal deltage på en sådan måde i Vestunionen, at vores folk også kan blive sendt »out of area«.

Til sidst vil jeg stille fru Charlotte Antonsen det spørgsmål, om hun virkelig mente det, da hun tidligere på dagen sagde, at ændringsforslaget var stillet af regeringen med tilslutning fra Socialdemokratiet. Så vidt jeg har forstået på udenrigsministerens udtalelser, er det faktisk modsat.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Jeg ved jo, det er partiet Venstres tankegang, at det nære samfund er noget, man skal værne om, og derfor kan jeg godt forstå, at der er mange Venstrefolk, der har lidt svært ved at forstå, at der skal centraliseres mere, end tilfældet er i øjeblikket, i og med at der føres flere beslutninger til Bruxelles.

Men så har man fundet på dette begreb, som på EF-sprog hedder subsidiaritetsprincippet, og som på dansk oversættes til nærhedsprincippet, og som i Venstres valgmateriale er blevet til det nære samfund. Jeg vil da godt lige spørge fru Charlotte Antonsen, om hun ikke vil medgive mig, at dette subsidiaritetsprincip er et overordentlig luftigt begreb. At det er lidt svært at få hold på, hvad det egentlig konkret kommer til at dække over. At der i virkeligheden ikke er spor sikkerhed for, at der bliver noget med nærhed, bl.a. fordi det afhænger af, hvem der ser på, hvor tingene ligger bedst, og at der overhovedet ikke er nogen garanti for, at man får, om jeg så må sige, decentralisering af beslutningerne, således som Venstre gerne vil hævde bliver tilfældet.

(Kort bemærkning).

Charlotte Antonsen (V):

Først til fru Annette Just: Jeg mener faktisk, at Romtraktaten er forældet, og det er derfor, jeg mener, det er helt afgørende, at vi siger ja til Unionstraktaten. Unionstraktaten tager netop højde for de nye ting, der er sket i verden. Den giver os det nye redskab, der skal til for at løse bl.a. det udenrigs- og sikkerhedspolitiske problem.

Med hensyn til Vestunionen, der kan gå »out of area«: I Venstre mener vi faktisk, at man også må respektere menneskerettigheder i andre europæiske lande, bl.a. i Jugoslavien. Normalt er det jo ikke sådan, at man går ind i en krig, sender tropper af sted. Det, vi har set hidtil, dels koordineret af Vestunionen, dels på EF's initiativ, er jo, at man har sendt fredsbevarende styrker ind for at forsøge at stoppe en konflikt, og det er nok den form for aktioner, vi vil se mest af i Vestunionen.

Hvad angår hr. Holger K. Niensens indlæg, kan det da godt være, at Venstre har en anden opfattelse af decentralisme og nært samfund,

end SF har; det har jeg også bemærket i andre sammenhænge. For Venstre er det faktisk sådan, at vi med »det nære samfund« mener, at opgaverne skal løses i det yderste bæredygtige led. Venstre går som bekendt ikke ind for, at vi skal have f.eks. udenrigspolitik ud i kommunerne; dér mener vi, at det yderste bæredygtige led faktisk er et internationalt samarbejde. Så de to ting harmonerer.

Derudover er der med den nye traktat netop meget større sikkerhed for, at nærdemokrati-princippet bliver respekteret, fordi det faktisk er kommet ind i Unionstraktatens formålsparagraf ud over i de relevante afsnit, hvor der bør gælde et nærhedsprincip, nemlig i afsnittene om uddannelsespolitik, arbejdsmarkedspolitik og kulturpolitik.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Jamen det er jo netop udtrykket det yderste bæredygtige led, som er problemet, fordi det skal defineres nærmere. Der er jo altid et skisma imellem, om det er bedst at løse den pågældende ting centralt eller decentralt. Det afhænger jo af, med hvilke øjne man ser, det afhænger af nogle politiske beslutninger efterfølgende, og det afhænger også af nogle Domstolsafgørelser efterfølgende. Der er ingen som helst sikkerhed for, at det forhold, at princippet om subsidiaritet er kommet ind i Traktaten, overhovedet får konsekvenser i forhold til mere decentralisering.

(Kort bemærkning).

Charlotte Antonsen (V):

Der er faktisk mere garanti i den nye traktat, end der er i den gamle traktat, bl.a. fordi ordet er blevet indføjet som en del af formålsparagraffen. Men derudover ligger der den garanti, at det er det, de tolv regeringer har ønsket. Det er et politisk ønske. Alle tolv lande har skrevet under på, at man netop ikke ønsker, at det skal udvikle sig i retning af, at EF overtager beslutningerne på alle områder, og det er jo en meget væsentlig garanti ud over, som hr. Holger K. Nielsen selv nævnte, at der også er en Domstolsgaranti.

(Kort bemærkning).

Pernille Frahm (SF):

[Pernille Frahm]

Jeg vil gerne spørge fru Charlotte Antonsen, hvem det er, der skal afgøre, om noget er nært ifølge Traktaten, for det må også betyde noget for, hvordan nærhedsprincippet bliver fortolket. Hvem har den sidste, afgørende indflydelse på, hvad der er nært? Hvem er det, der bestemmer det?

(Kort bemærkning).

Charlotte Antonsen (V):

Nu forholder det sig jo sådan i EF – og det fortsætter i den nye Unionstraktat – at det faktisk er landene, der beslutter, hvilke politiske områder der skal drages ind. Det er landenes regeringer, der vedtager EF-direktiverne, og det er altså de samme lande, som har skrevet under på princippet i Unionstraktaten, så der ligger alene i dette en væsentlig politisk garanti. Det er jo først og fremmest et politisk begreb.

Men derudover har vi altså fået muligheden for, at et land kan forelægge sagen for EF-Domstolen, hvis det føler, at et direktiv griber ind i nærhedsprincippet; så man har faktisk også en juridisk garanti.

Men det afgørende er, at de tolv regeringer ikke ønsker, at EF skal blande sig i alting.

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg anser det for en stor fordel, at nærhedsprincippet er bygget ind i Traktaten. Den nærmere betydning af nærhedsprincippet, den praktiske betydning, vil meget afhænge af, hvorledes landene, herunder også Danmark, griber princippet an i praksis, og selvfølgelig også af, hvorledes Domstolen håndterer begrebet.

I dag er SF's nyeste forhandlingsudspil om situationen ved et nej jo udkommet – jeg ser det i hvert fald for første gang. Jeg har ikke haft mulighed for at studere det i nogen videre dybde, men så vidt jeg ved overfladisk gennemgang kan få øje på, indgår nærhedsprincippet overhovedet ikke som noget af det, SF tager stilling til i sit nye udspil. Er nærhedsprincippet, som det foreligger, noget, der efter SF's mening skal forhandles ud? Er det noget, der skal ændres, eller hvordan forholder det sig egentlig med det? Det kunne da være af en vis interesse at få det oplyst.

Gade (SF):

Jeg vil først koncentrere mig om ændringsforslaget. Selv om vi har haft nogen debat under de korte bemærkninger, vil jeg hæfte mig ved, at disse forslag til ændringer, der jo er en feberredning på målstregen eller et forsøg på feberredning, for os understreger tre ting.

For det første det, vi hele tiden har sagt, nemlig at det flyder for regeringen i spørgsmålet om afgivelse af suverænitet. Vi mener, det var en stor fejl, at et flertal i Folketinget afviste SF's forslag om at få uafhængige eksperter til at komme med udsagn og udtalelser til Folketingets Markedsudvalg, så vi kunne have fået en grundig og dybtgående analyse af hele grundlovsspørgsmålet, om danske love fortsat har forrang for EF-love, omfanget af ændringerne i forbindelse med EF-samarbejdet fra at være økonomisk begrænset samarbejde til at være et fuldt omfattende samarbejde og også spørgsmålet om afgivelse af suverænitet i forhold til § 20-proceduren. Det er altså ikke grundigt nok belyst efter SF's opfattelse.

For det andet, at der er betydelig uenighed, som vi har hørt, mellem ja-partierne om, hvad det egentlig var, man blev enige om i Maastricht.

For det tredje, at forslagsstillerne nu indrømmer, at der egentlig blev forhandlet for dårligt af regeringen.

Vi støtter ikke ændringsforslaget. Vi mener, det er unionstilhængernes egen sag, men ét er jo sikkert: Det er den samme traktat, som alle ja-partierne ønsker at befolkningen skal sige ja til uanset ændringsforslaget.

Hvad Den Økonomiske og Monetære Union angår, undrer jeg mig over formuleringerne i bemærkningerne, men regner med, at de dækker over, at der også afgives suverænitet ved denne beslutning.

Jeg har desuden svært ved at forstå, hvordan flertallet juridisk kan lave adskillelsen mellem asylpolitik og de øvrige bestemmelser om det retlige samarbejde.

Der er altså ikke skabt klarhed, men vi kan fra SF's side godt se, at regeringens oprindelige betragtning om afgivelse af suverænitet er afvist, og den del er SF enig i. Men efter SF's opfattelse er der stadig uklarhed.

Så er det blevet sagt, at denne union er svaret på udfordringerne til os fra Østeuropa og fra de fattige lande. Det synes vi er noget rent

[Gade]

sludder. Hvis vi virkelig skulle besvare udfordringen fra alt det nye, der er sket i Europa især øst for os, så var det jo netop ved, at vi åbnede EF, at vi skabte et åbent samarbejde, at vi nu gik i gang alle lande om at samarbejde. Og hvis vi virkelig ville tage udfordringen fra de fattige lande, som netop bliver fattigere og fattigere i disse år, alvorligt, skulle vi i stedet for gå i gang med at afskaffe EF's protektionisme og det, at vi beskytter vore markeder over for disse lande. Det er to helt andre dagsordener end den union, vi har her.

Jeg vil hæfte mig ved nogle af de ting, vi har drøftet under udvalgsarbejdet: miljø, arbejdsløshed og mulighederne for de små lande i fremtidens EF.

Først miljøområdet. Under udvalgsarbejdet er der blevet svaret svagt og undvigende på en lang række spørgsmål. Bl.a. er der opstået en betydelig usikkerhed om indholdet af Traktaten.

Det er SF's opfattelse, at udvalgsarbejdet har afsløret, at de store miljøforbedringer, som tidligere er blevet fremført som et selvstændigt argument fra ja-holdet, ikke holder i virkeligheden. Der er fortsat tale om, at grundlæggende har det indre marked og varernes frie bevægelighed højeste prioritet, illustreret af svarene til udvalget om, hvilken hjemmel der anvendes ved de direktiver, som vi i Danmark omfatter som vedrørende miljø. Titandioxiddommen, der gør affald til en vare i stedet for miljø, er ikke blevet underkendt med Traktaten.

Også når det gælder flertalsafgørelser om rene miljøforslag, er der opstået større usikkerhed. Her må SF konstatere, at flertalsafgørelser kun vil gælde i begrænset udstrækning. Hvor stor kan vi ikke svare på, for de lærde er i stigende grad blevet uenige, mens vi har behandlet denné sag.

På området den sociale dimension, herunder opretholdelse af det danske aftalesystem, er der også en betydelig usikkerhed, som afslører, at vi bliver ganske meget mere afhængige af EF-Domstolen i fremtiden.

Min første konklusion efter udvalgsarbejdet er: Miljøet står mere usikkert i Traktaten, end da vi startede diskussionen om traktatteksterne. Min anden konklusion er: Domstolsafgørelser vil blive afgørende for fortolkningen af de meget store usikkerheder, både når det gælder den sociale dimension, og når det gælder miljøet.

Når det gælder bekæmpelsen af arbejdsløsheden, står det klart, at en ØMU binder Danmark til en ganske bestemt økonomisk politik. I lørdags var der en diskussion blandt økonomi- og finansministrene i EF. Det var vist et uformelt møde – vi har da ikke talt om det i Markedsudvalget – men jeg kan læse f.eks. i Politikens referat fra dette møde: »EF's arbejdsløse afvist.« Og det fortsætter: »De skrappe budgetkrav, de 12 EF-lande har pålagt sig selv i forsøget på at skabe en fælles møntunion, umuliggør en hurtig indsats« – altså for at bekæmpe arbejdsløsheden.

Ifølge samme avis har EF-kommissæren på området fremført synspunktet med betydelig styrke, altså at det, at vi nu går ind i en økonomisk og monetær union, betyder, at vi allerede nu skal lave en politik, som – med ordene i Politikens referat – umuliggør en hurtig indsats for at bekæmpe arbejdsløsheden. Det virker helt absurd og burde være totalt uacceptabelt med den slags henstillinger i hvert fald for Socialdemokratiet og ikke mindst for regeringen. Regeringen ved vi godt satser på en sådan politik. Det har vi set tidligere. Min tredje konklusion er altså, at denne afstemning også handler om, hvordan vi skal satse på at bekæmpe arbejdsløsheden, og om vi vil satse på at bekæmpe arbejdsløsheden.

Så til Delors' udtalelser om, at han ville chokere en lang række lande i EF med sine tanker om, hvordan mindre lande skulle have mindre at sige i fremtiden. Og jeg skal sandelig love for, at han har fået chokeret. Selv vores egen udenrigsminister er blevet dybt chokeret og optrådte i går som den, der nu truede med at kunne styre hele EF. Man kunne godt få den tanke, at når vi nu får stemt nej – og jeg har forstået, at udenrigsministeren vil blive – og han så skal ned og forhandle SF's nej-udspil, hvis han så kan mande sig op, ligesom han gjorde i går over for Delors, er jeg ikke nær så nervøs, som jeg var i forgårs.

Jeg kan forstå, at udenrigsministeren mener, at den slags tanker er helt forkerte, men jeg vil gerne spørge udenrigsministeren: Har udenrigsministeren nogen sikkerhed for, at de tanker ikke dukker op netop på Lissabontopmødet nogle uger efter, at vi stemmer i Danmark? Min konklusion er klart: Med Unionstraktaten fortsættes et pres, der vil mindske de små landes indflydelse.

[Gade]

Det sidste, jeg vil hæfte mig ved, er spørgsmålet, om det danske memorandum er opfyldt. På ét område er det danske memorandum overhovedet ikke opfyldt. Det danske memorandum sagde nej til et forsvarspolitisk samarbejde, men vi står altså med en traktat, hvor man går i gang med at diskutere forsvarspolitik, kobler os til Vestunionen og i virkeligheden sætter kurs en helt anden vej. Min konklusion er, at unionsaftalens indhold afviger fra vigtige dele af memorandummet og afspejler, at der ikke blev gjort en maksimal dansk indsats for at nå en række af de mål.

For SF er hovedargumentet for at sige nej, at demokratiet kommer i skammekrogen. Det bliver vanskeligere at kontrollere beslutningstagerne, beslutningerne flyttes længere væk, og det vil tanken om et nærhedsprincip ikke dæmme op for.

Mit svar til hr. Niels Helveg Petersen er selvfølgelig, at når vi ikke forpligtes af Unionen og de centraliseringstiltag, der ligger i en ØMU og et forsvarssamarbejde, og så oven i købet satser på forbedringer af demokratiet, vil vi være nået ganske langt.

Det er rigtigt, at SF har spillet ud med et forslag til, hvad der skal ske efter et nej. Vi mener, at der vil opstå en ny situation i hele forhandlingsforløbet. Der er jo usikkerhed mange steder. Det vil afspejle sig i debatten i de andre nordiske lande; også i Sverige, Norge og Finland er der i befolkningerne en stigende modstand imod EF-Unionen, og et dansk nej vil give de nordiske lande en ny chance for at diskutere, hvordan et fremtidigt europæisk samarbejde skal strikkes sammen. Det vil også give chancen for at sætte dagsordenen for et mere åbent europæisk samarbejde. Og så vil vi ved en genforhandling få chancen for at rejse kravet om mere demokrati, åbne ministerrådsmøder, ret til at stille forslag i de nationale parlamenter, hvilket vil give mulighed for at forhandle sikrere miljøfremskridt og bedre miljøparagraffer end det makværk eller det kinesiske beslutningsæskesystem, som det bliver kaldt af eksperter.

Hr. Duetoft spurgte mig om SF's forhandlingsudspil, om det er sådan, at SF's forhandlingsudspil blokerer for alt. Jeg skal sige, at efter SF's opfattelse er Unionstraktaten borte – klart nok. Men det er på den anden side klart, at skal vi have retten til at bruge enstemmighed

i Traktaten, må vi også acceptere, at det kan være, at de andre lande vil lave noget, og vi må så sige, at det synes vi ikke de skal gøre, men hvis de vil lave en aftale om Den Økonomiske og Monetære Union, kan vi ikke hindre dem. Vi må så sige, at det må de lave ved siden af som en traktat; det er der jo også fortilfælde for.

(Kort bemærkning).

Bjørn Westh (S):

Ved tidligere debatter har SF understreget, at der skete fremskridt på miljøområdet, og det gør der jo unægtelig også med denne traktat. SF er blevet bekymret over, at man nu skal til at sige nej til disse fremskridt, og derfor prøver man at bagatellisere dem. Hr. Gade gør det her i dag ved at sige, at der er svaret svagt, og at der er svaret dårligt på de spørgsmål, der har været stillet til dette her.

I SF's genforhandlingspapir siger man bl.a., at nu skal vi have mulighed for at indføre en kunstgødningssafgift. Det er det, SF vil gå ned og sige. Men der er svaret helt præcist fra Udenrigsministeriet side, at det er netop en af de muligheder, man får med denne traktat.

Når hr. Gade siger, at det, der bliver tilbage af miljøpolitikken, ikke er så meget, fordi det indre marked huserer jo, er det mærkeligt at høre hr. Gade samtidig sige: Vi bliver i EF, vi bliver i det indre marked. Men det, der sker med social dumping, det, der sker med miljøpolitikken, det, der sker med forbedringer på det demokratiske underskud, siger vi nej til, men vi lover befolkningen, vi skal nok blive i det indre marked, hvor der ikke tages de hensyn, som der gøres de andre steder.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Jeg kan sådan set gå videre dér, hvor hr. Bjørn Westh slap; for det var nøjagtig de samme første bemærkninger, jeg havde til hr. Gade. Men det, jeg så gerne yderligere vil sige til hr. Gade, er: Er miljøbeskyttelsen i Maastrichttraktaten ikke bedre end den eksisterende miljøbeskyttelse? Det er sådan set det, det handler om. Er det et skridt i den rigtige retning, eller er det ikke et skridt i den rigtige retning? Vi kan godt være enige om, at det nok ikke er et tilstrækkeligt stort skridt. Det er det

[Lone Dybkjær]

jo heller ikke altid i Danmark på miljøområdet. Men spørgsmålet er hele tiden: Er dette et skridt i den rigtige retning, eller er det ikke?

(Kort bemærkning).

Kofod-Svendsen (KRF):

Jeg er også optaget af retningen i Maasrichtteksten. For man kan da finde nogle punkter, som man gerne ville have bedre. Jeg vil tro, at også SF oplever, at når vi indgår forlig herhjemme, vil de næppe være tilfredse med hver eneste detalje i forliget. De ville også sige: Det og det kunne have været bedre, men vi kunne ikke opnå mere.

Det, jeg vil spørge om, vedrører den sociale dimension: Betyder det en forbedring for lønmodtagerne, eller betyder det en forringelse?

Hr. Gade var så optimistisk med hensyn til en genforhandling. Hvis Danmark sagde nej, så faldt hele Traktaten på gulvet; der var modstand her og der, så der ville bestemt komme en genforhandling. Vil hr. Gade ikke lidt klarere sandsynliggøre baggrunden for denne sikkerhed for, at en genforhandling vil kunne finde sted.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

SF er dybt bekymret for de miljøtilbage-skrift, som det indre marked giver og i stigen-grad vil give. Vi er enige, når Der Spiegel bruger et helt særnummer til at advare om, at det indre marked kan føre til et miljømareridt. Det er jo netop derfor, vi siger, at der skal stærke miljøbestemmelser ind i Traktaten, og det er ud fra det grundsyn, vi vurderer det.

Det er også det samme med den sociale dimension. Der skal være ordentlige lønmodtagerrettigheder i Traktaten, og vi vurderer, om de er ordentlige, om de er brugbare, og om de er tilstrækkelige. Det er vores grundsyn.

Så skal jeg sige vedrørende kunstgødningsafgiften, at jeg er blevet meget i tvivl om de svar, vi har fået fra regeringen på hele dette miljøtraktatområde. Der er opstået betydelig tvivl blandt juridiske miljøeksperter uden for regeringen, og det er sket i de sidste uger. Derfor vil jeg også sige til fru Lone Dybkjær: Der er ikke tvivl om, at jeg har sagt, da vi havde resultatet fra Maastricht, at der var reelle fremskridt kombineret med nye smuthuller, og at

det ikke matchede udviklingen i det indre marked. Det er præcis, hvad jeg har sagt tidligere. Men jeg må sige, at under udvalgsarbejdet er jeg blevet mere i tvivl. Vi ville for eksempel have, at der skulle være mulighed ved flertalsafgørelser – det er til hr. Bjørn Westh – for en CO₂-afgift, en kunstgødningsafgift og også andre afgifter.

Må jeg så svare hr. Kofod-Svendsen med hensyn til den sociale dimension: Jamen her har vi den samme diskussion. Vi går ind for en social dimension i EF-samarbejdet. Vi går ikke ind for, at det er kræfternes frie spil, men vi vurderer så, om det er et reelt fremskridt. Og her frygter vi for det danske aftalesystem. Vi synes, at alt for meget er afhængigt af kommende afgørelser ved EF-Domstolen, altså at det alt for meget er »katten i sækken«. Men de spørgsmål, jeg har fået her, retter sig jo alle imod, at SF, når vi får nej, vil føre frem, at Danmark beder om en ny runde med henblik på at få bedre bestemmelser på disse områder.

(Kort bemærkning).

Grove (KF):

Det er altid spændende at høre hr. Gade udlægge teksten i Traktaten. Når det drejer sig om forsvaret, hvor der står, at på længere sigt kan det medføre . . . osv., bliver det ved hr. Gade omgående til: og så får vi et fælles forsvar.

Når vi taler om nærhedsdemokratiet, er det lige omvendt. Det er intet værd, at det overhovedet står i Traktaten, for det kan aldrig bruges til noget som helst. Det er den måde, SF hele tiden udlægger Traktaten på i stedet for at erkende åbent og ærligt, at nærhedsdemokratiet står der, og så er der heller ingen tvivl om, at det vil komme til at virke, og der står ikke »på længere sigt«. Det står i hovedmålsætningen, at det skal virke, og at det kommer til at virke her og nu – det har 12 lande skrevet under på – hvorimod der om det andet klart står, at det er på længere sigt, og det er et område, hvor der kræves enstemighed. Det er forskellen. Hr. Gade vender tingene på hovedet, men det er vi efterhånden blevet vant til.

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Jeg tror, at hr. Gade og SF kan være glade for, at forbrugeroombudsmanden ikke blander

[Duetoft]

sig i politiske slogans, for ellers tror jeg bestemt, SF ville blive dømt for falsk varebetegnelse. For at rejse land og rige rundt og fortælle, at man skal sige nej til denne traktat, fordi integrationen er for stor, og samtidig så sige, at i øvrigt skal vi have nogle bedre miljøregler, uden at fortælle, at et nej vil betyde det stik modsatte, fordi bedre miljøregler vil betyde, at EF skal bestemme endnu mere på miljøområdet, end de gør i Maastrichttraktaten, altså en væsentlig stærkere integration, det synes i alt fald at være en underlig måde at sælge varen på. Sandheden er jo, hr. Gade, at SF er indstillet på at ændre nogle af enstemmighedsafgørelserne på områder inden for miljøområdet, hvor andre i Danmark er glade for, at der er enstemmighed, fordi det bl.a. hindrer, at vi får atomkraft.

Jeg vil gerne have hr. Gade til at gentage, hvad hr. Gade sagde under andenbehandlingen, for da havde hr. Gade lidt problemer med at svare på et tilsvarende spørgsmål, men kom ud i et eller andet med: Nåh nej, men så skulle man jo traktatfæste, at det her gjaldt ikke atomkraft. Vi kunne altså godt vedtage med flertalsafgørelse på energiområdet – bare ikke vedrørende atomkraften. Det synes jeg er en meget avanceret måde, og det er det, der får mig til at sige, at det er altså SF's politik, der skal traktatfæstes, og det kan vi jo se om vi kan få de andre lande til at genforhandle.

Men jeg vil gerne spørge hr. Gade: Er det ikke korrekt, at SF ønsker flere flertalsafgørelser vedrørende den sociale dimension og på miljøområdet, og at det er en større integration end det, der ligger i Maastrichttraktaten? Og hvordan får hr. Gade så det til at matche med det generelle indtryk og de generelle fraser i SF's politik, nemlig at integrationen er gået for vidt? Jeg synes, at man har et forklaringsproblem.

(Kort bemærkning).

Ove Fich (S):

Hr. Gade affejede den sociale dimension med en bemærkning om, at den er der stor usikkerhed om. Jeg har indtryk af, at hr. Gade først er tilfreds i det øjeblik, man ikke blot vedtager Traktaten, men også samtlige de direktiver og forordninger, der overhovedet kan tænkes under en sådan traktat. Indtil da vil hr. Gade mene, der er stor usikkerhed. Men der er jo

dog teksten. Står der f.eks. ikke i teksten, at der skal være kvalificeret flertal vedrørende arbejdsvilkår, lige behandling af mænd og kvinder, høring og information af de ansatte i store firmaer, integration af udstødte fra arbejdsmarkedet? Og står der f.eks. ikke også, at man ikke kan lovgive om lønspørgsmål i den sociale dimension? Det vil jeg da gerne have bekræftet, fordi det synes mig ikke at være så forfærdelig usikkert.

Så var der også en bemærkning om, at vi bindes til en bestemt økonomisk politik, og det er lidt i forlængelse af tidligere korte bemærkninger fra hr. Gade, nemlig at der automatisk er modstrid mellem beskæftigelse og bekæmpelse af inflation. Er det ikke korrekt, at det land, der faktisk har påvirket teksten på netop dette område, nemlig Tyskland, at det gamle Vesttyskland i 30 år formåede at kombinere lav inflation med god beskæftigelse? Er der faktisk ikke lige præcis af Tyskland leveret modbeviset for hr. Gades bemærkning?

Den sidste bemærkning, jeg har her, er, at hr. Gade tænker så meget på de øvrige nordiske landes befolkninger, men vil et dansk nej ikke netop betyde, at de øvrige nordiske landes befolkninger fratages retten til at sige ja eller nej ved en folkeafstemning om et medlemskab, fordi medlemskabet bliver uaktuelt i tilfælde af et dansk nej?

(Kort bemærkning).

Charlotte Antonsen (V):

Hr. Gade beskæftigede sig i indledningen meget med de fattige lande. Det vil jeg gerne følge op og spørge hr. Gade, om det ikke er en fordel for disse fattige lande, at der i Unionstraktaten er kommet et afsnit ind om ulandspolitik. Det er jo som bekendt ikke med i den gamle traktat.

Så vil jeg også gerne spørge til ønsket om at indføre en CO₂-afgift med et kvalificeret flertal på EF-plan. Det vil så samtidig indebære, at vi skal have kvalificeret flertal vedrørende indkomstskatter, for tingene hænger jo sammen. Er det det, SF ønsker?

Og til sidst: Hvad skal der til, før SF siger ja?

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

[Holger K. Nielsen]

Foranlediget af hr. Kofod-Svendsens bemærkninger om vores nyforhandlingspapir, hvor det var en pointe hos hr. Kofod-Svendsen, at vi jo ikke har nogen sikkerhed for, at Maastrichttraktaten falder væk, hvis vi siger nej, vil jeg sige: Jo, det har vi. Juraen er sådan, at hvis et flertal i Danmark siger nej, kan den danske regering ikke ratificere Maastrichttraktaten; så er den faldet væk. Alle lande skal ratificere Maastrichttraktaten, hvis den skal blive til noget.

Det er rigtigt nok, at der er en mulighed for, at de andre lande vil gå videre på visse områder. Det afviser vi overhovedet ikke. Men det bliver ikke på baggrund af Maastrichttraktaten. Maastrichttraktaten er død og borte. Hvis de skal lave en ny traktat, må de indkalde til en ny regeringskonference. Hvad den nye traktat kommer til at hedde, det ved vi ikke – måske Lissabontraktaten, måske Londontraktaten, eller hvad ved jeg. Der bliver muligvis en ny traktat, det ved vi ikke noget om, men det centrale er, at vi kommer i en helt ny forhandlingssituation. Det gør de andre lande, det gør Danmark i forhold til EF, og det er dér, vi har mulighed for at fremkomme med nogle synspunkter. Det med, at vi bare bliver sendt ud på et sidespor uden videre, at de andre bare går videre sådan af sig selv, den holder ingen steder. Der vil komme en helt ny forhandling om alle disse ting, som vil påvirke EF-diskussionen, som vil påvirke Unionsdiskussionen, som vil påvirke debatten i de andre nordiske lande. Det er ikke mindst dér, en af de centrale pointer ligger for os, nemlig at vi kan se en stigende modstand imod denne Union i befolkningerne i de andre nordiske lande. Det er derfor, et dansk nej vil give helt, helt nye muligheder i forhold til de andre nordiske lande, vil give en helt ny diskussion i de andre nordiske lande om forholdet mellem Norden og Europa.

(Kort bemærkning).

Bjørn Westh (S):

I SF's genforhandlingspapir står der, at SF tager udgangspunkt i eller inspiration fra det danske memorandum. Alle de synspunkter, SF vil gøre til sine nu, er altså de synspunkter, der hele tiden har været forfægtet fra dansk side. Hvorfor det skulle lykkes så meget bedre at få de andre lande overtalt, fordi vi ved, der er forskellige holdninger til de ting i de andre lande,

det ved jeg ikke, det synes jeg ikke SF har ført et sandhedsbevis for.

Men når hr. Gade siger, at for SF er det dybt bekymrende, at de tilbageskridt, der sker for miljøet i det indre marked, slår igennem nu, så er det fantastisk overraskende, at hr. Gade samtidig slår fast: men vi ønsker at blive i det indre marked – også uden miljøændringer. Denne totale alt eller intet-holdning, den mest gammeldags dogmatisme, man kan opleve inden for sådan et vigtigt område som miljø, gør SF sig nu til talsmand for.

Hvad er det, der står i Traktaten om miljø? Der står, at det skal være på et højt beskyttelsesniveau; der står, at det skal være efter forsigtighedsprincippet; der står, at det er princippet om forebyggende indsats; der står, at det er princippet om indgreb over for miljøskader ved kilden; og der står, at det er princippet om, at forurenere skal betale. Er det de principper, SF har noget imod? Det er det, der nu indføres oven i det indre marked for at afbøde virkningerne af det indre marked, hr. Gade.

Så siger hr. Gade, at der er opstået usikkerhed i de seneste dage vedrørende Traktaten. Artikel 130 s taler både om foranstaltninger og aktioner. Man vedtager nogle aktioner, nogle rammeprogrammer, og ligeledes i henhold til artikel 130 s vedtager man derefter de foranstaltninger, de konkrete direktiver, der er nødvendige for at gennemføre dem. Der er tale om flertalsafgørelser om f.eks. jord-, luft- og vandforurening, om affald og afgifter såsom kunstgødningssafgiften, som SF jo vil nyforhandle, efter at vi har fået den i hus én gang.

Men det afgørende er, at så vidt jeg kan se, har man ikke fra miljøforkæmpernes side kunnet sætte én eneste finger på de principper, miljøpolitikken skal føres efter. Den skal gælde for hele Traktaten; på store områder får vi allerede nu flertalsafgørelser, og det er det, SF vil sige nej til og bibeholde det indre marked.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Jeg må konstatere, at hr. Gade ikke svarede på mit spørgsmål. Han henviste til, hvad han selv tidligere havde sagt, og det var overhovedet ikke det, jeg spurgte om. Jeg spurgte om, hvad der tidligere stod i Traktaten, og bad hr. Gade svare på, om den nye Traktat er et skridt i den rigtige retning – ikke i forhold til, hvad

[Lone Dybkjær]

hr. Gade har sagt, det kan være interessant i mange sammenhænge, men ikke lige her. Og jeg vil godt sige, at jeg føler, der er sket en forbedring. Miljøhensynet er kommet ind i § 2, der er kommet globale hensyn ind, og der er kommet forsigtighedsprincipper ind i en række andre paragraffer.

Så siger hr. Gade, at CO₂-afgiften skal vedtages med enstemmighed og andre afgifter ved flertalsafgørelser, men at der står enstemmighed i Traktaten. Jeg vil godt sige, at samarbejdet i EF gennemgår en udviklingsproces. Oprindeligt skulle harmonisering vedtages med enstemmighed, men i 1986/87 blev det ændret til flertalsafgørelser, samtidig med at miljøgarantien kom ind. I Traktaten fra 1986/87 fik man også de nye miljøparagraffer ind, igen var kravet enstemmighed, men nu er det ændret til flertalsafgørelser. Sådan vil det også gå med afgifterne; man starter med enstemmighed og går senere over til flertalsafgørelser. Sådan er udviklingen, sådan har udviklingen været for alle de andre miljøparagraffers vedkommende, så hvorfor i alverden skulle det så ikke også ske på afgiftsområdet, hvis vi kan finde nogle alliancepartnere, der ønsker det samme som os? Det har vi jo gjort på de andre miljøområder, det er jo derfor, der nu er tale om flertalsafgørelser. Vi har prøvet med enstemmighed, og det er blevet ændret til flertalsafgørelser på et tidspunkt, hvor vi mener, det er i Danmarks interesse.

Med andre ord: EF-samarbejdet udvikler sig naturligvis, det viser hele arbejdet med de andre paragraffer. Man er gået fra enstemmighed til flertalsafgørelser, og det vil man også gøre på dette område, næste gang vi skal stemme om det.

Og hvis jeg så til slut lige må sige . . . Nå, det må jeg ikke. (*Munterhed*).

Første næstformand (Torben Lund):

En anden gang måske.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Efter hr. Bjørn Wesths udtalelser skulle det nærmest være noget nyt, at miljøet kommer ind i Traktaten. Men det er der jo ikke tale om, vi diskuterer ændringer i miljøparagrafferne, som fru Lone Dybkjær også påpegede.

Jeg er enig med fru Lone Dybkjær i, at arbejdet i EF selvfølgelig gennemgår en udviklingsproces. Vores opgave er at vurdere, om der er kommet et tilfredsstillende resultat ud af det, og jeg har sagt tidligere – og jeg gentager det gerne – at for mig at se er der sket nogle forbedringer rent juridisk, og der er kommet nye smuthuller. Men grundlæggende er økonomien og det indre marked stadig det dominerende.

Dertil kommer så – og det er jo det, der skaber større tvivl hos mig – de sidste dages diskussioner. Det er en kinesisk æske, det er simpelt hen hundesvært at forstå teksterne i Traktaten. Og man kan se af udtalelserne til aviserne, at eksperterne tvivler mere og mere på, at der også bliver tale om forbedringer for miljøet, så derfor er min konklusion, at tvivlen er blevet større. Men jeg har hele tiden kunnet læse i Traktaten, at der var sket forbedringer på nogle områder, fru Lone Dybkjær, det har jeg sagt hele tiden, det er ikke noget nyt. Og derfor er vores bud også, at vi efter et nej vil bringe diskussionen på bane over for de andre lande, for vi kan ikke forstå, at man skal slutte med et så dårligt resultat.

Hr. Duetoft kunne ikke forstå, at SF kunne gå ind for flertalsafgørelser om stærkere beskyttelse af miljøet og samtidig advare mod Europas Forenede Stater. Jamen det er jo to forskellige ting, hr. Duetoft. Det kan godt være, at CD blævrer det hele sammen og siger, at Traktaten ikke består af mange forskellige elementer, men vi gør ikke vælgerne og os selv en tjeneste, hvis vi bilder dem ind, at det er ét fedt det hele. Det består af mange forskellige elementer.

Det element, der hedder Europas Forenede Stater, Unionen, vil vi ikke have med at gøre. Vi vil medvirke til at dæmme op for de problemer, vi kan se i det indre marked, vi vil gøre noget for at mindske skavankerne.

Første næstformand (Torben Lund):

Jeg beder om, at man prøver at respektere taletiden.

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

Når jeg lytter til hr. Gade, kan jeg ikke lade være med at filosofere over, hvad virkelig konservatisme egentlig er for noget. (*Munterhed*).

[Niels Helveg Petersen]

Virkelig konservatisme består i at klynge sig til det, man tidligere har været indædt imod, og det er jo netop det, hr. Gade gør. Hr. Gade var i sin tid indædt modstander af Romtraktaten og bekæmpede den, men er nu tilhænger af, at den skal være grundlaget; hr. Gade stemte imod det memorandum, som vi andre havde lavet, men det skal nu være hr. Gades grundlag; hr. Gade var meget ked af det indre marked og de frie kapitalbevægelser og alt det, men det er nu også grundlaget for SF og for hr. Gade.

Men jeg synes alligevel, debatten gør nogle fremskridt, som jeg vil notere her – ikke i polemisk hensigt, det ville ligge mig fjernt. (*Munterhed*). Jeg synes, det er vigtigt, hvad der ikke bliver sagt i denne debat. Meget af det, vi hører rundt om på møderne, hører vi ikke fra SF's og Fremskridtspartiets side i dag. For det første siger man ikke, at det, vi gennemfører her, er i strid med grundloven, det er der ingen der har vovet at sige fra denne talerstol. For det andet har vi intet hørt til den gamle diskussion om afgiftslovgivningen og harmonisering af afgifterne, der skulle ødelægge vores sociale velfærdssystem, og det synes jeg er vigtigt at notere. For det tredje er der heller ingen, der har påstået, at medlemskab af EF-unionen skulle ødelægge vore muligheder for at føre vores egen fordelingspolitik, og derfor synes jeg, at debatten har da sine overdrivelser, men heldigvis også sine opmuntrende sider. Den er betydelig mere nuanceret på disse punkter, end det somme tider er tilfældet ved møderne ude i landet.

(Kort bemærkning).

Kofod-Svendsen (KRF):

Hr. Holger K. Nielsen sagde, at et dansk nej vil betyde, at Maastrichtteksterne bortfalder, men – føjede hr. Holger K. Nielsen til – så kunne der komme en Lissabon- eller en London- eller måske en Københavntekst. Og hvad så, hvis alle de andre EF-lande enedes om præcis det, der står i Maastrichtteksten i øjeblikket? Det kunne man vel godt forestille sig, hr. Holger K. Nielsen, eller hvordan? Hvad har man vundet ved, at én tekst bortfalder, hvis alle andre kan enes om præcis det samme, men kalder den noget andet?

Og så stillede jeg et spørgsmål til SF vedrørende den sociale dimension: Er den en for-

bedring for lønmodtagerne, eller er den det ikke? Jeg spurgte ikke, om SF ønskede den udformet lidt anderledes, og jeg bad ikke om lange udredninger af, at SF selvfølgelig lægger vægt på lønmodtagerbeskyttelse osv. Det helt konkrete spørgsmål var: Er det en forbedring, eller vil det være bedre for lønmodtagerne, at den sociale dimension bliver forkastet?

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Ja, så lykkedes det mig trods alt at få et svar fra hr. Gade. Jeg må opfatte hr. Gades svar således, at der var tale om fremskridt på det miljøpolitiske område, men at resultatet ikke var tilfredsstillende – og det kan jeg da godt være enig med hr. Gade i – og hr. Gade var også i tvivl om visse udlægninger. Men sådan er det jo en gang imellem her i livet, hr. Gade, man kan jo være i tvivl om visse udlægninger af tingene, og derfor handler det også om, at man selv kan være med til at påvirke dagsordenen.

Det er også afgørende, om Danmark er med til at påvirke den konkrete dagsorden. Det er ikke bare et spørgsmål om nogle ord i nogle traktater, men om at være med ved bordet, hvor afgørelserne træffes. Hvis Danmark ønsker det, kan man jo sagtens opprioritere miljøet i forhold til økonomien, men indtil videre er det jo ikke lykkedes for De Radikale og SF at få flertal for det. Så kan man vel heller ikke forlange, at det skal forhandles ind i en traktat, for nu at udtrykke mig en lille smule pragmatisk.

Jeg synes, at den fuldstændig afgørende forkerte opfattelse i SF er, at man virkelig tror, at et dansk nej vil få de andre lande til at standse op. Det er simpelt hen absurd at høre på. I SF's genforhandlingspapir står der, at de andre EF-lande vil have interesse i at få en aftale med Danmark om det videre samarbejde. Hr. Gade, jeg tror, at de andre lande vil være fløj-tende trekvart ligeglade. Det er fuldstændig at overdimensionere Danmarks betydning i det europæiske samarbejde. Vi har betydning, når vi er der, når vi argumenterer og kan påvirke beslutningerne ved hjælp af nogle ordentlige, velunderbyggede synspunkter, men man kan virkelig kun have den opfattelse, at et nej i Danmark vil gøre indtryk på processen i EF, fordi man overhovedet ikke selv har prøvet at deltage i noget af det arbejde.

[Lone Dybkjær]

Så siger SF også, at når det drejer sig om det miljømæssige område, må en ny forhandling i videst muligt omfang resultere i en opstramning af Traktatens miljøbestemmelser, ikke mindst angående mulighederne for at indføre miljøafgifter. Nu har jeg tilfældigvis været med til at diskutere den sag med de øvrige EF-ministre på området, og jeg vil sige, at det er et enormt fremskridt, at det overhovedet lykkes at få det med. Og som jeg har prøvet at forklare hr. Gade, er kravet i første omgang enstemmighed, og så prøver man at vurdere udviklingen på området og ændrer reglerne, så der bliver tale om flertalsafgørelser. Sådan er processerne, hr. Gade.

Og det er forkert at tro, at Spanien nu vil gå med til flertalsafgørelser på miljøområdet på nogen som helst betingelse. Det vil de ikke, de siger nej, og det kan man lige så godt tage som udgangspunkt i sin forhandlingsrunde. Og det bliver der ikke ændret ved, fordi Danmark stemmer nej til Maastrichttraktaten.

Første næstformand (Torben Lund):

Jeg beder om, at man respekterer taletiden.

Jeg har indtegnet yderligere fire korte bemærkninger, og derefter går vi videre i ordførrækken.

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Hr. Gade er en dygtig og vidende politiker, og derfor er det trist, at svaret til mig var så dårligt.

Jeg fik en lang sang om Europas Forenede Stater, og jeg må vel sige, at jeg har en form for holdninger til den sag. Jeg er vel dette Tings eneste tilhænger af Europas Forenede Stater, og jeg må konstatere, at der er ikke én eneste ting i denne Traktat, der kan opfattes som et skridt i retning mod Europas Forenede Stater. Rent faktisk peger det i retning af fædrelandenes Europa, som de Gaulle talte om i sin tid, altså en helt anden model, og det gør mig måske til Tingets mest skuffede tilhænger. Men det er der jo ikke noget at gøre ved, det kan være, jeg vinder senere, og det er ikke nok til at få mig til at sige nej.

Men jeg vil gerne have hr. Gade til at konstatere, at SF altså ønsker flere områder lagt over til flertalsafgørelser og dermed til muligheden for, at Danmark kan blive nedstemt. SF

ønsker i virkeligheden en stærkere integration, SF ønsker at forøge antallet af de EF-områder, hvor vi ikke bestemmer selv via enstemmighedsafgørelser. Det er det, jeg har lidt svært ved at få til at stemme overens med SF's normale kampagneslogan om, at integrationen er gået for langt, og EF skal ikke bestemme over os og alt det. Det er dér, jeg synes, der er en utrolig tvetydig holdning hos SF.

(Kort bemærkning).

Ove Fich (S):

Fru Lone Dybkjær var meget heldig, fru Lone Dybkjær fik nemlig svar fra hr. Gade, og det gjorde jeg ikke. Jeg stillede tre spørgsmål.

Jeg spurgte, om der ikke var nogle konkrete områder på den sociale dimension, hvor man overgik til kvalificeret flertal, og om der ikke også stod, at man ikke kunne lovgive om lønspørgsmålet. Jeg spurgte også, om det ikke var muligt at kombinere beskæftigelse med lav inflation, og nævnte bl.a. Tyskland som eksempel. Og jeg spurgte, om det ikke var således, at de nordiske landes befolkninger blev frataget muligheden for en folkeafstemning, hvis Danmark sagde nej, eller i bedste fald fik tidspunktet udskudt. Jeg håber, at jeg får et svar nu.

Og så vil jeg gerne tilføje, at med hr. Holger K. Nielsen har jeg mødt en ægte katastrofeteoriker. Holdningen er åbenbart, at hvis vi siger nej, eksploderer det hele, og så starter vi forfra. Og hr. Holger K. Nielsen drager to interessante konklusioner: for det første at dette eventuelle nej automatisk er en støtte til SF's holdning. Hvad får hr. Holger K. Nielsen til at drage den konklusion? Det kunne da godt være, at der var nogen blandt nejsigerne, der snarere mente, at fru Annette Just eller andre havde ret. Hvad får egentlig hr. Holger K. Nielsen til at tro, at det lige præcis er dette, der automatisk vil blive det danske forhandlingsoplæg? Den anden interessante konklusion, hr. Holger K. Nielsen drager, er, at det resultat, der kommer ud af de næste forhandlinger, vil blive bedre end det nuværende. Jeg vil da gerne bede hr. Holger K. Nielsen dokumentere disse to interessante synspunkter.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Nu har jeg hørt, at hr. Ove Fich er atomfysi-

[Holger K. Nielsen]

ker, og det er vist svært at diskutere atomfysik og katastrofeteorier inden for to minutter, men jeg skal da forsøge alligevel.

Spørgsmålet går på forholdet omkring Maastrichttraktaten, dens bortfald og dens sprængen-i-luften. Jamen det juridiske i sagen er, at hvis Danmark ikke ratificerer Traktaten, er den bortfaldet. Det er juraien i det.

Så spørger hr. Kofod-Svendsen: Jamen kan man ikke bare forestille sig, at de andre lande vedtager Maastrichttraktaten uden om Danmark? Nej, det kan man ikke uden videre forestille sig. Det meste af Maastrichttraktaten omfatter faktisk ændringer af Romtraktaten, og disse ændringer kan ikke gennemføres, medmindre Danmark accepterer dem. Det er hele pointen, at disse ændringer kan ikke gennemføres, medmindre vi bidrager til det, accepterer det.

Så har vi hele denne her snak om, at man jo kan tømme EF-samarbejdet for indhold, og de danske ministre kan komme ned til rådsmøder, men er de eneste, der kommer, og man kører i praksis hele EF-samarbejdet, f.eks. også landbrugspolitikken, over i et nyt samarbejde. Men den holder ingen verdens steder. Det er for det første helt umuligt og håbløst at gøre det, og hvorfor skulle man i øvrigt gøre det? Hvorfor skulle man lave en straffeaktion imod Danmark, hvis den danske befolkning siger nej? Tror man, at de andre lande kan blive enige om det? Har man en forestilling om, at de andre 11 lande har et interessefællesskab imod Danmark? Vel har de da ej. Det er derfor, der vil opstå en ny forhandlingssituation ved et dansk nej, der vil opstå en helt ny diskussion om, hvordan man skal køre videre. Hvad den præcis ender i, ved jeg naturligvis ikke, og vi har aldrig sagt, at det er vort forhandlingsoplæg, der bliver hverken den danske regerings oplæg eller det endelige resultat, det er da klart. Vi er ikke det største parti her i Folketinget, vi ville gerne være det, og vi ville godt have regeringsmagten, men det har vi altså ikke, og vi må diskutere med andre partier, hvordan det skal udmøntes i praksis.

Jeg går naturligvis ud fra, at den regering, der skal forhandle efter et nej, vil respektere nej, men SF er naturligvis villig til at bidrage konstruktivt til, at vi kan få en god aftale ud af det. Jeg ved, at med et nej kan vi bidrage til at få en god aftale og få startet en ny diskussion om det europæiske samarbejde.

Første næstformand (Torben Lund):

Hr. Gade for den sidste korte bemærkning i denne omgang.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Så må jeg jo håbe, at jeg kan nå at svare på alle spørgsmålene.

Må jeg sige til hr. Duetoft, at jeg tror, der er nogle misforståelser i spørgsmålet om miljøet. Når SF går ind for flertalsafgørelser på miljøområdet, skyldes det jo, at det skal være minimumsbestemmelser. Når vi går ind for det med hensyn til CO₂-afgiften, er det, fordi vi både vil have ret til at gå videre i Danmark, samtidig med at de lande, vi konkurrerer med, også skal belastes økonomisk af en CO₂-afgift, som samtidig kan hjælpe miljøet. Det er den grundtanke, vi går ind for, og det er på den måde, vi mener at man kan afhjælpe de skavanker, der er i det indre marked. Det går vi 100 pct. ind for, men på den betingelse, at der er tale om minimumsbestemmelser, at det er reelle miljøbestemmelser, og at hvert land kan gå videre på egen hånd. Selvfølgelig skal det ikke være sådan, at en fabrikant i Danmark finder på at flytte sin fabrik til et sted med dårligere miljøregler og arbejdsmiljøbestemmelser. Det er lige præcis den målestok, vi vurderer Traktaten efter.

Jeg blev glad for hr. Niels Helveg Petersens betragtninger om den ægte konservatisme, for jeg mener, at han må være husets ekspert på det område. Så jeg er glad for belæringen.

Og når jeg nu er ved Det Radikale Venstre, vil jeg sige til fru Lone Dybkjær, at jeg blev egentlig lidt bekymret, da fru Lone Dybkjær sagde, at de andre lande i EF ville være fløjtede trekvart lige glade, hvis vi ikke er enige om, at der er forudsat enstemmighed i Traktaten, og at hvert land skal sige ja. I Danmark skal der være femsjettedeles flertal, og hvis der ikke er det, skal loven til folkeafstemning. Hvis vi ikke er enige om, at det er det grundlæggende vilkår for diskussionen, mener jeg, at så falder alt til jorden. Hvorfor skal der så holdes folkeafstemning? Der er da ingen grund til at spørge nogen, hvis de andre lande virkelig er fløjtede trekvart lige glade. Derfor synes jeg egentlig, at tilhængerpartierne skulle takke SF i dag, fordi vi er kommet med et udspil, for det bliver også deres problem, når nej kommer,

[Gæde]

at forholde sig til, hvordan Danmark skal tackle den situation.

Og så skal jeg da huske hr. Ove Fich her på falderebet. For det første: Svarene på nogle af de spørgsmål kan man læse sig til i Traktaten, så dem vil jeg ikke trætte med her. Jeg tror, at i spørgsmålet om de nordiske lande ser jeg simpelt hen ikke på sagen på samme måde som hr. Ove Fich. Jeg mener, at et nej giver en chance for en helt ny situation. Det ville gøre indtryk på opinionen og debatten i Sverige f.eks., at Danmark siger nej til, at forsvarssamarbejdet bliver en del af Traktaten, og at Sverige i givet fald skal tage stilling til noget, hvor forsvarssamarbejdet ikke indgår. Det ville faktisk give mulighed for en helt ny og spændende nordisk dialog.

Annette Just (FP):

Ja, det er jo lige ved at blive en tilbagevendende tradition, når vi diskuterer dette lovfor-slag, at det bliver en større affære.

Ved førstebehandling af lovforslaget lagde jeg mest vægt på det, der ville ske inden for den strukturfond, der rent faktisk også er indeholdt i Traktaten, og hvilken betydning det vil få for den gevaldige stigning af budgetterne, som ligeledes er en følge af Traktaten. Ved andenbehandlingen brugte jeg en del tid på den sociale dimension og den undergravning af overenskomsterne, den vil medføre. Men jeg kan forstå, at bl.a. hr. Ove Fich i virkeligheden netop glæder sig over den sociale dimension og overgangen til afgørelser med kvalificeret flertal, når der er tale om reorganisering af den sociale dialog, overskudsdeling og medarbejderaktier. Nu prøver jeg på at gå lidt dybere ned i sagen end blot at omtale rammerne, men hvad ligger der i det, hr. Ove Fich? Nu begynder det jo at blive morsomt, for nu er der tale om forskellige Fællesskabsaktioner for de ældre, som har forladt arbejdsmarkedet. Man ønsker at oprette et europæisk net til udveksling og nyskabelse af initiativer, altså igen noget, som EF vil starte og skal betale for. Det er mægtig fint, altså efter hr. Ove Fichs bedømmelse.

Jeg har været inde på, at jeg glæder mig over, at hr. Ove Fich ønsker at støtte oprettelse og drift for EF-midler af vuggestuer og børnehaver, og det er jo i det samme direktiv, der er denne her med sexchikane, som hr. Ove Fich

var så begejstret for. Men jeg synes i hvert fald, at resten af Folketinget bør være opmærksom på, at der under den sociale dimension står om de sociale sikringsordninger, at forslaget indebærer indførelse af en kontanthjælpstilignende ydelse på EF-niveau. Nu begynder vi altså at nærme os ting, hvor jeg siger: Hov, hov! Nu er vi langt, langt ude over, hvad EF overhovedet skal dreje sig om. EF skal ikke sætte dagsordenen for vores socialhjælp i Danmark. Men det er altså det, man taler om; en kontanthjælpstilignende ydelse på EF-niveau er faktisk at gå ind i sociallovgivningen også i Danmark.

Kommissionen har i sine oplæg til, hvad der ville være af kød på den sociale dimension, talt om, at man skal sikre alle borgere, uanset hvor de kommer fra, lige ret til en social sikring, og de skal have lige ret til uddannelse, bolig, arbejde, sundhedsforsorg og kulturelle ydelser. Det er altså noget, EF skal til at bestemme, det er ikke noget, Danmark må bestemme længere, hvis afstemningsresultatet går hen og bliver et ja.

Endvidere skriver Kommissionen nok så frejdigt, at den har som langsigtet mål – hvis vi siger ja til Unionen – at man ikke blot skal have arbejdstidsnedsættelse, men man skal også have videreuddannelsesorlov og sabbatar, og socialpolitikken skal også tage hensyn til de såkaldte frie beskæftigelser. Jeg vil gerne vide, om hr. Ove Fich synes, det er naturligt, at EF skal sikre det. Skal støtte til det at arbejde i hjemmet og i familien, at skabe sig et socialt miljø og selvstændig beskæftigelse både inden for det økologiske og kulturelle felt være noget, som Kommissionen skal trække ned over hovedet på Ministerrådet med kvalificeret flertal og derved indføre en generel EF-borgerløn? Jeg forstår, at det er det, Socialdemokratiet er så begejstret for.

Jeg har ganske kort været inde på ændringsforslaget. Jeg må sige, at Fremskridtspartiet føler, det er på falderebet, og at det er lidt af en tom demonstration at sige, at ting som grænsepassage, indvandrerpolitik, bekæmpelse af narkotika og internationalt svig og det civilretlige samarbejde er noget, vi kan tage op til folkeafstemning lidt senere. Vi har hørt i svarene for flere timer siden, da vi startede denne debat, at det måske nok var noget, man kunne diskutere senere hen. Derved blev det jo helt klart, at Socialdemokratiet, som har fremlagt

[Annette Just]

ændringsforslaget, ønskede den tomme demonstration og håbede på, at det gik igennem, fordi man var nervøs for et eller andet. Gad vide, hvad det er, man er så nervøs for? Er man bange for, at nogle mennesker skal finde ud af, hvad dette her drejer sig om?

Fremskridtspartiet har altid arbejdet positivt for Den Økonomiske og Monetære Union med den udvikling, som EMS-samarbejdet havde. Vi har ønsket at få EMS-samarbejdet så snævert som muligt, vi ville såmænd gerne have nulstillet det hele, så man ikke kunne lave devalueringer og revalueringer, men vi mener ikke, at det er den rigtige måde, man er nået frem til i Maastrichtpapiret, hvorefter vi skal have ens valuta over det hele. Vi har hele tiden sagt: Lad den komme ind som en 13. valuta, og jeg er såmænd glad i det små ved at tro på, at det også ender med at blive resultatet, fordi det andet viser sig at være fuldstændig umuligt.

Til sidst vil jeg godt spørge: Selv om udenrigsministeren forleden satte Jacques Delors grundigt på plads – i hvert fald ifølge den danske presse, jeg gad vide, hvor meget der overhovedet står i den udenlandske presse om den sag – så er der vel noget om det, når Kommissionen siger, at den ønsker en helt ny opbygning, den ønsker, at Kommissionen skal have mere magt, den ønsker faktisk udvidelse til De Europæiske Forenede Stater, hvis man overhovedet skal gå med til at udvide EF-området.

Jeg er ked af at måtte stille det spørgsmål så direkte, fordi jeg jo også godt kan se, at det underminerer de betingelser og de forudsætninger, som regeringen sammen med Socialdemokratiet har haft for overhovedet at sige ja til dette papir, men med disse nye betingelser for udvidelse af samarbejdet i Den Europæiske Union synes jeg, det ville være rart at få en mere udførlig redegørelse fra udenrigsministeren, når han får ordet.

Jeg synes heller ikke, der bør være nogen tvivl om, at man altså ønsker med Unionen at sikre, at unions-samarbejdet skal opbygge en mental forsyrg eller omsorg for alle unions-medlemmer og deres borgere. Det var sådan nogenlunde det, hr. Riberholdt sagde i tv – det må have været i torsdags – hvor han bl.a. kom ind på, at unions-samarbejdet skal nedbryde de mentale grænser og drage omsorg for opdrægtene af vore børn i overensstemmelse med den målsætning. Jeg synes, det er rystende, at

en af vore chefforhandlere i oplysningskampagnen reelt kan sige, at nu skal vi alle sammen ensrettes. Jeg kan kun se ét sted, hvor man har gjort noget lignende – og hvor vi nu har set det hele falde fra hinanden – og det er det tidligere Sovjetunionen.

Hvad ønsker Fremskridtspartiet da? Vi ønsker at sige nej til den rammeudvidelse af EF, som ligger i Unionspapiret. Vi ønsker at sige ja til samarbejde. Vi ønsker at sige ja til samhandel. Vi ønsker, at det, som vi har sagt ja til i 1986 med de fire friheder, altså fri grænseoverskridelse for varer og tjenesteydelser, personer og kapital, skal virke. Vi ønsker den samhandel, der sikrer økonomisk stabilitet. Vi mener, at den eneste måde, hvorpå man kan sikre freden i Europa, er ved at have en økonomisk stabilisator, og det kunne EF være med sit indre marked. Vi ønsker ikke at ødelægge det.

Vi mener virkelig, at man, hvis man siger ja til Den Europæiske Union og dens overførselspolitik, vil give ustabilitet på det økonomiske område, og det vil give ustabilitet i hele Europa. Derfor vil vi egentlig talt gerne, selv om hr. Duetoft om lidt vil gå herop og sige det modsatte, holde fast i fædrelandenes Europa. Hvert eneste fædreland i Europa skal have lige chance. Vi ønsker ikke at omdanne det til Europas Forenede Stater; vi mener, at det vil være en dødsynd mod Europa.

Derfor siger vi ja til EF og nej til Unionen.

(Kort bemærkning).

Ove Fich (S):

Her i Folketinget er der kurser om brug af edb og finansloven og meget andet. Jeg tror, jeg vil foreslå præsidiet også at indføre et grundkursus i EF. I det grundkursus skal man som punkt 1 lære, at det er Kommissionen, der foreslår, og Ministerrådet, der vedtager, for en række af de påstande, som fru Annette Just fremsatte her, er jo forslag fra Kommissionen, men det er ting, der ikke er vedtaget, og det er faktisk ret grundlæggende.

I de sidste dages debat har man jo hørt den samme myte. Man har taget en eller anden udtalelse fra hr. Jacques Delors og skræmt med den og sagt, at det næsten er sandheden. Det er grundlæggende, at det faktisk er Ministerrådet, der vedtager, det må vi nok slå fast endnu en gang.

[Ove Fich]

Så vil jeg gerne sige til fru Annette Just, at vi i Socialdemokratiet ikke ønsker socialpolitik ind i EF-samarbejdet. Vi støtter helt den erklæring, som socialministeren afgav her i spørgstiden i onsdags, som var lysende klar, og som sagde, at socialpolitik ikke er del af EF-samarbejdet.

Men jeg vil gerne bekræfte, at vi synes, arbejdsmarkedspolitik skal med, for i og med at vi åbner grænserne, bliver situationen jo den, at firmaerne konkurrerer mere intenst på tværs af grænserne. Det har den uheldige følge, at firmaer i de lande, der byder lønmodtagerne meget dårlige vilkår, kan have en tendens til at udkonkurrere firmaerne i de lande, hvor lønmodtagerne har sikret sig bedre vilkår, og det vil vi ikke leve med.

Derfor ønsker vi minimumsregler på arbejdsmarkedspolitikens område, og det er den holdning, vi står for. Det vil altså sige, at vi ønsker indført et sæt regler, som i langt de fleste tilfælde ikke vil have nogen som helst direkte konsekvenser for det danske arbejdsmarked, men som vil have den indirekte konsekvens, at konkurrencen fra lande som Portugal og andre lande vil blive mindre intens.

Man kan selvfølgelig vælge at gå den anden vej, som fru Annette Just givetvis ønsker, nemlig bare at åbne grænserne, bare lade tingene ske, bare lade markedskræfterne råde; det vil naturligvis medføre en kraftig nedtur for danske lønmodtagere, og det vil vi ikke være med til.

(Kort bemærkning).

Grove (KF):

Det var vel nok en skræmmekampagne, der kom i gang her fra fru Annette Just: Al social forsyng skal næsten klares i EF, sagde fru Annette Just, til trods for at fru Annette Just godt ved, at det er undtaget. Børnene skal ensrettes i EF, sagde fru Annette Just, til trods for at der i Traktaten står, at vi skal bygge på de forskelligheder, der er imellem landene. Der vil komme invasion af flygtninge, sagde fru Pia Kjærsgaard for nylig til B.T., til trods for at fru Pia Kjærsgaard formodentlig ved, at denne Traktat ikke drejer sig om det spørgsmål. Arbejdsmarkedspolitikken er forfærdelig, sagde fru Annette Just, til trods for at både lønmodtagerorganisationerne og arbejdsgiverne synes, det er glimrende, bl.a. af konkurrencehensyn, at vi

får den med ind. Nu skal Kommissionen have mere magt, sagde fru Annette Just, til trods for at fru Annette Just ved, at der ikke ét sted i denne Traktat gives Kommissionen mere magt. Ren skræmmekampagne fra a til z. Det må jeg nok sige.

Jeg håber, at fru Annette Just i fremtiden vil blive lidt mere seriøs, for hun blander mange af de ting, der står i Romtraktaten, sammen med den udvidelse, der er tale om her. Man må nok sige, at vi har fået en skræmmekampagne, så det står efter, fra fru Annette Just.

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Jeg er frygtelig ked af det, men hr. Grove må have et høreproblem. Jeg har intet sagt om, at Kommissionen fik større indflydelse, ikke et eneste ord. Men jeg har sagt – og det er så det eneste af det, hr. Grove sagde, som jeg overhovedet kunne genkende – det, som jeg citerede at hr. Riberholdt har sagt i TV-Avisen om, at unionsapparatet skal nedbryde de mentale grænser og drage omsorg for opdragelsen af vore børn i overensstemmelse med målsætningen. Det var et citat. Jeg sagde, at det var et citat af hr. Riberholdt, som er en af vores chefforhandlere. Det vil hr. Grove måske også benægte?

Hr. Ove Fich hånedede mig lidt, fordi det jo kun var Kommissionsforslag. Ja, det var Kommissionsforslag, jeg talte om. Det er jo med meget god grund, at de ikke har været i Ministerrådet endnu, for de kan først besluttes, efter at Unionen er blevet ratificeret. Det er derfor, jeg netop nu advarer: Hvis man siger ja til Unionen, så er det disse ting, som vil komme ind.

Hr. Ove Fich siger så: Jamen uha da, Socialdemokratiet vil slet ikke have den sociale politik ind i EF-samarbejdet. Det er da også fint, men dette her er bare arbejdsmarkedspolitik, og det er på den måde, Kommissionen – og det er jo altså den eneste, der kan på nuværende tidspunkt, i betragtning af at Unionen ikke er blevet ratificeret endnu – vil få det ind. Det er Kommissionens opfattelse, at dette går ind under arbejdsmarkedspolitik.

Det er ikke min opfattelse, at det er, hvad det danske Folketing regner under arbejdsmarkedspolitik. Derfor denne advarsel.

(Kort bemærkning).

Køpke Christensen (FP):

Jeg har lyttet til debatten her i dag, og jeg skal da ikke gå ind og lave en større debat – vi har en udmærket ordfører for Fremskridtspartiet – men alligevel får hr. Groves udtalelser om skræmmekampagne mig på talerstolen. Er der nogen, der har lavet skræmmekampagne i denne valgkamp indtil nu, er det netop hr. Groves eget parti, regeringspartiet.

Jasigerne kører konstant på skræmmekampagner; jeg kan nævne et meget grundlæggende eksempel. Det er påstanden om, at alle de andre EF-lande simpelt hen skulle sætte os ud på et sidespor, hvis vi siger nej til Unionen, og at de bare ville køre videre og bruge EF's administration til at køre EF-unionen videre, selv om det klart og tydeligt står i EF's grundlov, at dette ikke accepteres, og at der skal være enstemmighed. Vi ved jo alle sammen, at denne gang går det kun ud på én ting, og at vi naturligvis alle sammen har vetoret, men det er sidste gang, danskerne har vetoret og kan sige nej til noget vedrørende EF.

Jeg forstår ikke disse skræmmekampagner om, at vi skulle komme direkte ud af EF, som nogle har påstået. Jeg har så megen tillid til de andre lande, at de naturligvis vil overholde det, der hedder EF's grundlov, Romtraktaten, og det tror jeg også at jasigerne inderst inde godt ved. Hvorfor skal man blive ved med at høre disse skræmmekampagner?

(Kort bemærkning).

Kofod-Svendsen (KRF):

Det er korrekt, at Maastrichtteksterne er lagt op til ratifikation af alle, men hvis ét land ikke vil ratificere og de andre så f.eks. på den nye regeringskonference enes om en tekst, som er identisk med Maastrichtteksten, hvad siger hr. Køpke Christensen så? Er det i strid med den gældende Romtraktat, hvis en række lande bygger videre, så vi får et EF i to etaper, hvor der er et samarbejde på grundlag af Romtraktaten, og hvor en række lande desuden har et videregående samarbejde på baggrund af en tekst, som så kunne hedde Bruxellessteksten eller Londonteksten? Hvad er der i henhold til Romtraktaten til hinder for en sådan udvikling?

(Kort bemærkning).

Køpke Christensen (FP):

Jeg skal til Kristeligt Folkeparti sige, at naturligvis kan alle andre lande – 3, 4 eller flere lande inden for EF – lave noget sideløbende. Det har de jo altid kunnet, det er ikke noget nyt, så jeg forstår slet ikke, at det skal ind i denne valgkamp. Det er noget, som altid har eksisteret. Og naturligvis kan f.eks. 10 lande gå sammen med lande uden for EF og lave et helt andet samarbejde. Det ved enhver skoledreng, undskyld jeg siger det, men sådan er det jo. Uanset om der er noget, der hedder Romtraktaten, så kan man lave noget sideløbende, det er ikke noget nyt, sådan har det altid været. Men de kan ikke bruge EF's administration, som vi er med til at betale igennem EF; det kan de ikke, og det ved hr. Kofod-Svendsen udmærket.

(Kort bemærkning).

Kofod-Svendsen (KRF):

Så betyder det også, at Danmark ikke får del i de forbedringer, som er i Maastrichtteksten, som måske vil komme til at hedde Bruxelles- eller Londonteksten, eller hvilket navn den nu måtte få: forbedret miljø, den sociale dimension, forbrugerbeskyttelse osv. Alle disse fremskridt mister vi.

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Jeg håber ikke, det kommer helt bag på hr. Kofod-Svendsen, at hvis den sociale dimension, som hr. Kofod-Svendsen stod og beklagede sig over måske ville falde væk, virkelig skulle falde væk, og hvis Danmark ikke skulle kunne være med til den, så vil Fremskridtspartiet ikke græde over det. Jeg har prøvet på at anskueliggøre, at det ikke er det, vi vil græde mest over.

Det, som er pointen, er, at hvis Danmark siger nej, falder Unionstraktaten væk. Jeg er ret overbevist om, at hr. Kofod-Svendsen også er opmærksom på, at der er røre i forskellige andre lande. Jeg mener, 16 delstatspræsidenter i Tyskland dog alligevel også er værd at tage med. Heller ikke det liberale parti i Frankrig, gaullisterne i Frankrig heller ikke, synes, det er nogen god idé. Luxembourg vil meget gerne ud af det på grund af nogle andre ting, og Ir-

[Annette Just]

land har et lille problem. Hvert land har sine problemer, og jeg er ikke sikker på andet, end at der er uhyggeligt mange, der ville begejstres over, at det ikke blev til noget.

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

Nu kan det være nok! Nu er der sagt for mange usandheder om den virkelighed, vi befinder os i, til, at jeg kan sidde stille længere. Det sidste vi har hørt, er en helt igennem usandfærdig beskrivelse af situationen i de andre lande. Derfor er jeg nødt til at sige til Fremskridtspartiet, at denne form for usandfærdig kampagne omkring følgerne af et dansk nej og omkring de andre landes situation er uanstændig, og den er farlig. Jeg vil gerne bekræfte, hvad andre har sagt, bl.a. har hr. Duetoft citeret den portugisiske Rådsformand for på et møde på Børsen i sidste uge at have sagt det: Holdningen blandt de andre lande er, at vælger Danmark at sige nej, så finder de andre en konstruktion, som gør det muligt for dem at etablere en union bestående af 11 lande.

Det bliver besværligt, og spørgsmålet er, om Danmark i den situation vil vælge at gøre det vanskeligt for de andre, f.eks. ved at benytte de muligheder, man har for at gøre det ekstremt vanskeligt at omdanne eksisterende institutioner. Det vil vi næppe, for vi vil i den situation være optaget af at få så gunstige aftaler som overhovedet muligt med det, der bliver den nye samlende organisation for europæisk samarbejde. Det ville være meget uklogt af Danmark i en sådan situation at benytte sig af de formelle muligheder, der ville være for at vanskeliggøre den proces, der ville være vanskelig nok i forvejen.

Derfor er vi nødt til at se i øjnene, at situationen er den, at 11 andre lande er rede til at gå videre, 11 andre lande er rede til at udfylde de aftaler, som møjsommeligt blev lavet i Maastricht, som tager hensyn til alle. Det er derfor, det er så kompliceret, og det er derfor, det er så let at skabe forvirring omkring det, fordi der er taget de hensyn til andre.

Men påstanden om, at der i de andre lande er en uvilje til at gennemføre det – jeg skulle sågar høre fru Annette Just sige, at Luxembourg – Luxembourg! – skulle være imod at gennemføre Maastrichtaftalen – er en påstand, der skrider mod himmelen. Dels at påstå den slags og dels at påstå, at vi så bare kan sørge

for, at det hele bliver, som det var, det er at føre usandhederne i denne debat helt ud i det groteske. Derfor var jeg nødt til at reagere nu.

(Kort bemærkning).

Køpke Christensen (FP):

Det er interessant at høre udenrigsministeren, når han en gang imellem går på talerstolen, for så er der åbenbart grund til det. Det er ikke sket så ofte her i dag. Jeg vil spørge udenrigsministeren, om det ikke er korrekt, at det er uanstændigt og ligefrem farligt, når man går ud og faktisk siger til vælgerne, at vi ikke har vetoret denne gang, at det er således, at hvis vi siger nej, så fortsætter de andre Unionen? Er det ikke uanstændigt, er det ikke farligt for den demokratiske proces?

Det, udenrigsministeren siger, har jo overhovedet ingen lighed med sandheden, når udenrigsministeren påstår dette. Det skrider efter min opfattelse også mod himmelen, at en udenrigsminister kan komme med sådan en udtalelse, at de andre lande ikke vil overholde EF's grundlov, nemlig Romtraktaten.

(Kort bemærkning).

Kofod-Svendsen (KRF):

Jeg skal blot gøre to bemærkninger til fru Annette Just. Det er ikke nyt for mig, at Fremskridtspartiet ikke ønsker en beskyttelse af lønmodtagerne; det er almindelig fremskridtstale, at jo mere de kan udnyttes, næsten desto bedre. Sådan kan Fremskridtspartiet nogle gange argumentere. Det var det ene.

Det andet er, at jeg også er vidende om, at der findes højrekræfter i andre lande, der argumenterer på linie med Fremskridtspartiet.

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Så lykkedes det endelig at få provokeret udenrigsministeren; det var en hel fornøjelse.

Udenrigsministeren sagde, at de 11 andre EF-lande bare vil køre Unionen ved siden af. Det har han fra pålidelig kilde, og det er jo rart, at der er så mange ting, udenrigsministeren har fra pålidelig kilde, men det er ikke altid, at vi kan stole på dem alle sammen.

Jeg vil gerne spørge udenrigsministeren, om udenrigsministeren tror, at man kan lave Den Europæiske Union med England. Jeg mener,

[Annette Just]

at hvis de ikke skal have lov til at følge alle deres regler om at gå udenom, er der i hvert fald ikke 11 lande, der helt står last og brast. Det, vi har bedt om, er i virkeligheden, at vi kan få de samme undtagelsesmuligheder som England, men det har udenrigsministeren ikke på noget tidspunkt ønsket at diskutere.

Så ved udenrigsministeren lige så godt som jeg, at det ikke kan lade sig gøre at bruge EF-institutionerne. Hele Maastrichtpapiret er en rettelse til Romtraktaten, som er bygget op om EF-institutionerne, og derfor ved jeg ikke rigtig, hvad det er for noget, når udenrigsministeren siger, at hvis vi siger nej, skal vi bare sætte os ned med hænderne i skødet og sige, at de må gøre, hvad de vil, vi vil slet ikke være med mere.

Jeg vil gerne se det parti i Folketinget, der går ind for, at vi skal melde os ud af EF. Jeg har ikke hørt en eneste sige det, men udenrigsministeren sagde rent faktisk, at hvis vi siger nej, er vi ude af EF. Vi siger tværtimod, at vi vil give EF og det indre marked den chance, det er for samhandel og samarbejde, og det er lige akkurat det stik modsatte. Når jeg brugte eksemplet med Luxembourg, hvor de faktisk har meget store problemer, er det altså heller ikke noget, jeg selv har fundet på, men det er på grundlag af et interview med politiske ledere i Luxembourg, som er meget bekymrede over det, der hedder EF-borgerskab, og det ved udenrigsministeren såmænd udmærket, for valgretten kan faktisk give problemer.

Til allersidst er jeg blot for en ordens skyld nødt til at rette en enkelt lille fortalelse af mit eget parti. Vi er helt opmærksom på, at vi ikke taler om vetoretten, men om enstemmighedsprincippet, når vi taler om ændring af Romtraktaten til Unionen.

(Kort bemærkning).

Glønborg (KRF):

Uanset hvor langt borte fra talerstolen man befandt sig, da udenrigsministeren besteg den, kunne man ikke være i tvivl om, at udenrigsministeren var vred.

Jeg har ikke censureret eller godkendt Fremskridtspartiets indlæg, så jeg skal selvfølgelig ikke stå til ansvar for, om der skulle være en eller anden detalje deri, som gav udenrigsministeren grundlag for de meget stærke ord, der blev brugt om indlægget, men i anledning af,

at udenrigsministeren tegnede et meget lyst billede af stemningen i de 11 andre lande, vil jeg ganske roligt spørge, hvilken betydning udenrigsministeren tillægger de tyske delstateres tilkendegivelse vedrørende Traktatforslaget. Er den uden betydning?

Jeg vil også sådan i al stilfærdighed uden at gå i detaljer med hensyn til udformning af enkelte paragraffer alligevel prøve at holde fast i noget, som jeg altid har opfattet at man lagde vægt på i EF-Traktaten, nemlig at aftalerne skulle holdes. Jeg har altid opfattet det sådan, at man ikke kunne lave om på Romtraktaten og dens efterfølger, uden at vi var enige om det.

Nu fortæller udenrigsministeren med så stærke ord, at de næsten giver et skræmmebillede, at hvis vi ikke vil være med og ikke siger ja til den ændring, der nu er foreslået, laver de andre bare noget andet. Betragter udenrigsministeren ikke det som en reel omgåelse af den aftale, der blev indgået med Romtraktaten?

(Kort bemærkning).

Pelle Voigt (SF):

Som jeg forstod udenrigsministerens indlæg, tager fru Annette Just fejl, når hun tror, at det, der trues med i skræmmekampagnen, er, at Danmark bliver smidt ud af EF. Sådan som jeg hørte det, er det ikke det, udenrigsministeren siger. Udenrigsministeren ønsker, at vi i fuld alvor skal tro på, at hvis danskerne stemmer nej den 2. juni, forlader alle de andre lande EF, laver en ny forening – jeg kan se, at udenrigsministeren nikker – og lader Danmark sidde alene tilbage med EF.

Er det den sandhed, vi skal tro på? Er det det billede af virkeligheden, der tegner sig i Europa i dag? Hvis vi virkelig skal tage den slags for gode varer, begynder jeg at få en vis forståelse for hr. Freddy Blaks bemærkninger om, at udenrigsministeren måske skulle indstille kanonskydningen i de næste 3 uger, og for den socialdemokratiske bekymring for udenrigsministerens udtalelser, ligesom jeg begynder at forstå, at selv om Socialdemokratiet har accepteret, at udenrigsministeren i denne sag er førerhund, ønsker man, at førerhunden skal have mundkurv på.

(Kort bemærkning).

Ivar Nørgaard (S):

I de to første dage i sidste uge var der en konference i Lissabon for specialiserede udvalg, som det hedder. Det er de udvalg, der kalder sig markedsudvalg i de andre lande, og vi var også repræsenteret i Lissabon af vores markedsudvalg. Det er klart, at vi da netop havde lejlighed til at drøfte situationen. De spurgte meget bekymret, om det ville blive et ja eller et nej i Danmark, for de havde hørt, at det kunne risikere at blive et nej, og de spurgte, hvad vi så ville gøre. Jeg sagde til dem, at det i virkeligheden var dem, der skulle svare og ikke mig, for hvis vi sagde nej, ville det betyde, at de skulle reagere på en eller anden måde, for som mange her i salen også har sagt, betyder det formelt, at Traktaten falder væk.

Jeg fik ret forskellige svar fra to grupper af formænd for de forskellige udvalg. Den ene gruppe sagde, at det var frygteligt, hvis vi gjorde det, for så ville der blive så megen ballade hjemme hos dem, og man ville have, at der blev rejst nye krav, og så ville det ikke blive til noget. Den anden sagde, at man så ville forsøge at gøre det samme, som man har gjort med England, nemlig bede om at måtte få lov til at bruge Romtraktatens institutioner. Så sagde jeg, at hvis vi skulle sige ja til det, måtte vi vel være i en forhandlingssituation, og så nævnte jeg, hvad jeg også har gjort her i salen, at der var visse ting, vi var interesseret i, f.eks. grænsehåndler, sommerhusreglen, så selv om vi selvfølgelig ikke ville være uhøflige og hindre dem i at bruge institutionerne, ville vi altså have indrømmelser for at gøre det. Men begge grupper sagde enstemmigt, at det ville stille Danmark i et meget dårligt lys i deres parlament, fordi de opfattede det, som om man stak en kæp i hjulet på noget, som så mange i hvert land gerne ville have gennemført, og derfor håbede de inderligt, at det blev et ja.

Jeg ser altså to muligheder: enten bliver der så megen larm i landene, at de står fast, og det bliver et tilbageskridt for EF, fordi man ikke bare, som fru Annette Just tror, sejler videre derudad, men vil opfatte det som et stort tilbageskridt i det nuværende EF-samarbejde, eller kræfterne vil forsøge at lave noget andet.

(Kort bemærkning).

Poul Nødgaard (FP):

Jeg føler i denne stund, at demokratiet hæn-

ger i en ganske tynd tråd, og jeg synes, at udenrigsministeren i høj grad er skyld i denne tynde tråd med de famøse udtalelser, der er fremsat her fra Folketingets talerstol. Jeg synes, at udenrigsministeren skulle gøre sig klart, hvad den Romtraktat i virkeligheden går ud på, for det forties fuldstændig. Rask og frejdigt sagde udenrigsministeren, at hvis vi ikke går med i denne union, bliver der alligevel lavet en union. Hvad er det for noget sludder at sige, når enhver ved, at Romtraktaten kræver, at der skal være enstemmighed, hvis der skal ændres i den. Jeg synes, det er lidt for galt. Det svarede nogenlunde til, at udenrigsministeren stod heroppe og sagde, at selv om også vi lavede noget grundlovsstridigt, ville det ikke betyde noget. Hvis man vil have et eller andet igennem, f.eks. afskaffe kongedømmet, eller hvad man nu kunne finde på, så kunne man også bare gøre det, selv om befolkningen sagde nej.

Jeg synes, vi skal kalde en skovl for en skovl og en spade for en spade. Der bliver ingen EF-union, hvis Danmark eller Irland, eller eventuelt begge lande, siger nej; så enkelt er det. Jeg synes også, at statsministeren kunne kommentere, at den union, der for 1 eller 2 år siden var stendød, nu lige pludselig er blevet spillelevende, for det har vi ikke fået nogen rimelig forklaring på.

Sagen er i øjeblikket, at ministrene har ganske mange grå hår i hovedet over, at stadig flere danskere er forfærdelig bange for den union, som man vil lede os ind i. Man så en udenrigsminister i tv, der var rystet over, at nejsigerne er pænt i overtal i øjeblikket, og det vil jeg så sandelig håbe de bliver ved med at være.

Jeg vil spørge, om hele situationen i de lande, der også er med i EF, hvilket vi helhjertet ønsker de fortsat skal være, ikke er den, at man f.eks. i de tyske delstater er dybt bekymret over at skulle ind i denne EF-union? Jeg tror, at rigtig mange lande vil juble den dag, det bliver et nej i Danmark til Unionen, og det bliver det. Så kan vi i nogle år køre det EF, vi kender, plus det indre marked, for vi er slet ikke modne endnu til at gå ind i en union.

Jeg kan gå op og tage en kort bemærkning på 2 minutter igen, for jeg har mange flere ting, jeg vil sige til udenrigsministeren; jeg håber, han hører rigtig godt efter.

Formanden:

Det er formanden, der tildeler de korte bemærkninger.

(Kort bemærkning).

Køpke Christensen (FP):

Jeg kan ikke dy mig, især ikke når udenrigsministeren hidser sig op, for at citere en god liberalist, nemlig undervisningsministeren, der har skrevet »Danskerne år 2002«: »Hvis man tror, at man skaber fred ved at harmonisere og integrere nationer, der er forskellige, så tager man blodigt fejl. Man skaber derimod fred ved at lade ethvert folk udvikle sig efter sin egen natur og efter sin egen bestemmelse.« En god liberal holdning, som jeg kun kan være enig med undervisningsministeren i.

Inden for Danmarks grænser har særlig partiet Venstre altid sagt, at beslutningerne skulle tages i det yderste led, altså i kommunerne. Når det nu drejer sig om Unionen, ønsker man altså at centralisere, og det er efter min opfattelse lig med socialisering og har overhovedet intet med liberalisering at gøre. Derfor synes jeg, det er ganske uhyggeligt at se, at netop et parti som Venstre, som jeg understreger kalder sig liberalt, kan gå ind for sådan en union.

(Kort bemærkning).

Charlotte Antonsen (V):

Nu udvikler det sig jo. Jeg synes nærmest, at man må betegne den diskussion, der foregår her, som noget, der nærmer sig storhedsvanvid. Godt nok er vi et vigtigt land i Europa, selv om vi er små, men at vi nu skal diskutere i Folketinget, om det er bedst for de tyske delstater at være med i Den Europæiske Union eller ej!

Jeg har meget svært ved at forstå de udtalelser, der er kommet fra hr. Glønborg, hr. Køpke Christensen og hr. Poul Nødgaard, og jeg havde egentlig troet, at modstanderne holdt sig til at ønske, at Danmark skulle ud på et sidespor. Vil man virkelig også kræve, at de 11 andre lande skal med ud på sidesporet? Det var dog helt fantastisk, at vi i det danske Folketing skal diskutere, hvilke lande der skal være med i en europæisk union. Vi må da holde os til det, vi selv ønsker.

Formanden:

Hr. Køpke Christensen for en kort bemærkning. Det varer ikke længe, før vi skal tilbage til ordførrækken.

(Kort bemærkning).

Køpke Christensen (FP):

Der er naturligvis ingen – og jeg understreger ingen – der skal ud på et sidespor.

Jeg forstår overhovedet ikke den bemærkning om storhedsvanvid. Fra 1993 skal vi lave det indre marked, og det står Fremskridtspartiet 100 pct. bag. Vi ønsker det indre marked, for vi ønsker et større samarbejde om handel over grænserne, men selv om det er noget, der er positivt, må man også på et tidspunkt sige: Hertil og ikke længere! Det er det, Fremskridtspartiet gør i denne sag, men jeg vil gerne have en uddybning af, at danskerne skulle have storhedsvanvid. Jeg synes, at disse bemærkninger er ganske uacceptable, jeg mener, vi er lige så værdige som alle de andre lande inden for EF, og at det overhovedet ikke har noget at gøre med, hvor mange indbyggere vi er i dette land. Jeg håber da absolut også, at danskerne skal have en stor indflydelse på det, der foregår i EF, og derfor er jeg forbavset over, at Venstre nu synes, at det er af bar storhedsvanvid, vi siger nej til Unionen.

Formanden:

Fru Charlotte Antonsen for en kort bemærkning, og det bliver en af de sidste, afhængig af hvordan indlægget er.

(Kort bemærkning).

Charlotte Antonsen (V):

11 europæiske lande ønsker en europæisk union, Fremskridtspartiet ønsker det indre marked: Sig nej til Unionen og hold jer til det, så kan vi se, om Danmark havner på et sidespor, der kommer til at minde om det indre marked.

Men det er dog helt utroligt at sige, at jeg vil lægge en bombe under hele den europæiske udvikling.

(Kort bemærkning).

Køpke Christensen (FP):

Jeg bliver nødt til at sige til fru Charlotte Antonsen, at det absolut ikke er sagt på for-

[Køpke Christensen]

hånd, at de 11 andre lande ønsker en union. Hvad med Irland? Det flokler man også ud og siger, at alle de andre ønsker en union, selv om Venstre udmærket ved, at der er ved at være stor skepsis i mange af de andre EF-lande.

Formanden:

Så er det fru Pia Kjærsgaard for, hvad jeg regner med bliver den sidste korte bemærkning i denne omgang.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Det er jeg da lidt ked af, for jeg ville gerne stille et spørgsmål.

Jeg kan ikke forstå, at Venstre – både udenrigsministeren og nu også fru Charlotte Antonsen – på den ene side siger, at vi skal med i den store politiske EF-union, for dér får vi mere indflydelse, og på den anden side siger, at hvis vi siger nej, regner de overhovedet ikke med det lille land, som Danmark er. Der står da ikke noget i Romtraktaten om, at man har indflydelse efter, hvor mange indbyggere man har.

Jeg forstår ikke Venstres holdning. På den ene side er vi som et lille land nødt til at være med, men på den anden side regner man ikke med os i det nuværende samarbejde; der er altså noget stik selvmodsigende i Venstres holdning. Fremskridtspartiet er – uretfærdigt synes jeg – blevet klandret for at holde sammen med SF i denne sag, men vi gør det ud fra vidt forskellige holdninger. Venstre, De Konservative og Socialdemokratiet er eksempelvis meget mere enige, når det gælder det overbyggede, end SF og Fremskridtspartiet er.

Formanden:

Så vender vi tilbage til ordførerrækken.

Duetoft (CD):

Jeg føler lidt, at denne debat er både provinsiel og farlig, fordi den bevæger sig i et pindshuggeri, der i virkeligheden tager hele hovedlinien væk ved det, vi er i gang med i forbindelse med den europæiske udvikling, og kvæler den i en masse sniksnak om bisætninger og enkeltord. Jeg får stor lyst til at starte med noget atypisk, som jeg ellers ikke er særlig god til, nemlig at citere et enkelt lille digt:

»Intet menneske er en ø, en verden for sig, ethvert menneske er et stykke af fastlandet, en del af det hele. Om en lerklump skylles bort fra havet eller et forbjerg eller din vens hus eller dit eget, Europa bliver mindre derved. Ethvert menneskes død river noget fra mig, thi jeg er ét med den ganske menneskehed, så derfor skal du ikke spørge, hvem ringer klokkerne for? De ringer for dig.«

Denne meget smukke indledning til Hemingways »Hvem Ringer Klokkerne For?«, skrevet af en gammel engelsk digter, John Donne, har altid gjort et stort indtryk på mig, fordi den fortalte noget om det fællesskab, vi som mennesker har med hinanden, og jeg synes, det er pinligt, at man i en debat om Europas fremtid og om Danmarks placering i det bygningsværk, man er i gang med at skabe, kan bruge så meget tid på partitaktisk snidderesnadder og skyde hinanden alt muligt i skoen i stedet for at diskutere, hvordan vi påtager os det medansvar og den rolle, som Danmark har i fremtiden.

Det er ikke et spørgsmål om økonomiske detaljer eller paragrafdetaljer, men om, hvordan Danmark skal agere. EF har været en succes, EF blev dannet for at skabe politisk stabilitet, økonomisk fremgang og for at udgøre et bolverk mod en negativ nationalisme, og det er for vigtige opgaver til, at man kan spille hasard med dem. Derfor er det ikke rimeligt, om Danmark er med til at spænde ben for den videre udvikling i EF. Danmark kan selvfølgelig trække sig tilbage i majestætisk ensomhed og sige: Vi er os, vi vil gerne isolere os. Der er tre smukke måder at sige det på i Danmark. Den ene er: Vi er de bedste, så derfor må de andre bare følge os. Den anden: Alle andre er så onde ved os, for de vil det nok så slemt det hele. Og den tredje: Ingen kan tilføre os noget.

I virkeligheden er det, Danmark gør i øjeblikket, at vende tilbage til den rolle i europæisk politik, som vi i mange århundreder havde, for der var en tid, da det var helt naturligt, at man rejste på uddannelse i de andre lande, gik på valsen osv. Der var en tid, hvor udvekslingen af kultur var meget stærk, og der var en tid, hvor vi som et led i det europæiske fastland var med til at løse opgaverne, men midt i sidste århundrede skiftede det så, og vi troede, at vi kunne ligge her alene, alt det der med det nordiske og med vor egen styrke. Jeg erkender, at

[Duetoft]

det lykkedes i Første Verdenskrig, hvor vi kunne sidde heroppe og tjene fedt på, at de andre europæiske lande sloges, men i Anden Verdenskrig mislykkedes det, og dermed var vi inddraget i en konflikt, som andre lande havde skabt, men vi tog konsekvensen af det, da vi meldte os ind i NATO. Det var på det sikkerhedspolitiske område det skridt, der gjorde, at Danmark bevægede sig væk fra isolationen og ud som en aktiv medspiller i den europæiske politik, og nu er det, at vi skal påtage os et politisk ansvar og følge dette op med at være en del af det politiske.

Ethvert land i Europa har et ansvar for det fremtidens Europa, der skal skabes. Vi ønsker en markedsøkonomi med en social styring, men vi ønsker ikke som Fremskridtspartiet et indre marked uden nogen social dimension og dermed styret af jungleloven. Vi ønsker en økonomisk vækst med miljøsikring, det mener vi ligger i Maastrichttraktaten, og dermed er det et fremskridt. Vi ønsker en stabilitet med fred og demokrati, og vi ønsker respekt for vores kulturelle forskellighed.

I Traktaten gør man op med nogle af de mest gale EF-forestillinger fra 1960'erne. Selv jeg som en af de varmeste unionstilhængere må erkende, at det var fejlagtigt, at nogle gale europæere i 1960'erne troede på total harmonisering, at de troede på en fælles ensretning på kulturområdet. Det er alt sammen blevet slået i stykker med Maastrichttraktaten, hvor man netop erkender hvert enkelt folks ret til at være sig selv, ligesom regionernes rolle og styrke er understreget. Vi er på vej frem mod det regionernes Europa, der vil blive et meget decentralt og meget smukt Europa. Det er et nærdemokratisk Europa, man er ved at skabe, ikke en centralistisk stormagt, således som nogle prøver at fremstille det. Det er netop rammerne, der lægges for at give mangfoldigheden mulighed for at præge.

Det hedder sig også af og til, at dansk kultur, dansk nationalitet, vores danske egenart skulle være i fare med Maastrichttraktaten. Nu kan man jo spørge sig selv, hvor meget der er dansk kultur, og hvor meget der er dansk egenart. En meget stor del af den danske kultur er jo nuancer af det, vi har modtaget udefra. Jeg tænker bare på kristendommen, som jo ikke er noget, der er opfundet i Lyngby eller et andet sted her i nærheden; folkestyret, som vi fik gennemført

som en følge af, hvad der skete i det store Europa; demokratiet, som stammer fra Athen; musikken, litteraturen, teatret – det er alt sammen nuancer af store europæiske strømninger, som vi har været afhængige af.

Jo, vi har også kunnet noget selv. Jo, vi har folkehøjskolen og den oplysningstanke, javel. Men i det store og hele bygger vi videre på det europæiske grundlag i det europæiske kontinent, vi er en del af. Og hele den kulturelle side bliver såmænd ikke truet nogen som helst steder fra.

Jo, den bliver truet ét sted fra. Den bliver truet bl.a. af det Fremskridtsparti, der ikke ønsker at styrke kulturpolitikken i Danmark, samtidig med at man render rundt og taler om, at den danske kultur er truet. Den trues af de mennesker, der glemmer, at de selv er danske, ved at glemme deres historie, ved at glemme deres sprog og ved at glemme deres baggrund.

Men det angreb på den danske nationalfølelse og på den danske nation kan såmænd komme, hvad enten vi har grænsebomme eller ej, om vi er en del af Unionen eller ej. Det understreges jo netop i Maastrichttraktaten, at der både på det kulturelle område og på uddannelsesområdet skal tages udgangspunkt i de nationale ordninger. Man skal have respekt for det nationale, man understreger retten til at være forskellig.

Efter CD's opfattelse er det vigtigt, at vi skal være med til at skabe en fredelig fremtid i Europa. En fredelig fremtid i Europa betyder bl.a. økonomisk stabilitet og dermed en styrke i Vesteuropa til at hjælpe Østeuropa op, sådan at forskellen mellem Øst og Vest bliver mindre.

Unionen er byggestenen. Jeg har aldrig kunnet forstå, at man skulle rive hele huset ned og starte forfra, når man har en udmærket fungerende del, man kan udbygge. Jeg forstår ikke, det er den vej, man vil, og jeg forstår heller ikke, at man tror, at EF, selv om man danner Unionen, skulle lukke sig inde.

Jeg hører, SF af og til taler om, hvor vigtigt det er, at CSCE kører. Ja, det er jeg enig i, men jeg kan ikke forstå, at EF ikke skulle kunne arbejde aktivt inden for CSCE, selv om vi har en fælles udenrigspolitik, lige så vel som vi i det store og hele har kunnet arbejde fælles i FN og andre steder.

EF virker logisk i det, man bygger videre. Det, der er ved at blive skabt lige nu, er opfyl-

[Duetoff]

delsen af en drøm, der har været gennem århundreder. Det er en drøm om et fredfyldt Europa, hvor vi forsøger at hjælpe hinanden til en stabilitet såvel politisk som økonomisk, så vi undgår alle de gaver, som Europa har givet verden hidtil. Blot i dette århundrede har gaven været to blodbade, hvor millioner af mennesker døde, og hvor folk over hele verden led, fordi vi ikke kunne finde sammen og ikke stod sammen.

Derfor må jeg sige til modstanderne her i dag, at det er et farligt spil, de spiller med et system, som har fungeret og vist, at det er suverænt i de løsninger, der er kommet, og EF har været en stabiliserende faktor – en faktor, som har været med til at gøre Europa til et andet kontinent, end vi ellers har været gennem århundreder.

Jeg kan ikke forstå, at Danmark skal stille sig uden for den udvikling. Jeg kan ikke forstå, at man vil prøve ligesom at skruer Europa tilbage og drømme om et Europa anno 1913. Jeg kan ikke se, at det er i nogens interesse. Jeg mener, det er en meget farlig gambling.

Det, vi gør her, er, at vi siger ja til dansk ansvarlighed. Vi siger ja til dansk medansvar, og at Danmark kan være med til at afgøre de forhold i Europa, der under alle omstændigheder vil påvirke os. Vi har nu valget mellem at sætte os ved bordet og være med til at træffe afgørelserne eller surt stille os hen i et hjørne og kigge på de andre, mens de træffer beslutningerne.

Niels Helveg Petersen (RV):

På et tidligere tidspunkt under debatten havde jeg lejlighed til i en kort bemærkning at komme ind på ændringsforslagene. Jeg skal derfor ikke gentage hele argumentationen, men blot hæfte mig ved et par sider af sagen, som ikke har været fremme endnu.

Først lidt om det historiske. Det har været skrevet i en del af aviserne, at aftalen om ændringsforslagene blev indgået torsdag under en forhandling mellem regeringen og Socialdemokratiet. Sådan forholdt det sig faktisk ikke. Der skete ikke – så vidt jeg kunne konstatere det – nævneværdige fremskridt den torsdag. Der kom derimod skred i det om fredagen under et møde, udenrigsministeren havde med repræsentanter for Socialdemokratiet, Det Konservative Folkeparti og Det Radikale Venstre.

Jeg vil gerne understrege, at disse ændringsforslag betyder, at den tvivl, der er blevet rejst om det grundlovsmæssige i så at sige at depone en overladelser af beføjelser uden sikkerhed for, hvornår de skulle anvendes, eller at de overhovedet skulle anvendes, altså er kommet grundloven til gode, og det synes jeg er rigtigt.

Det forholder sig med andre ord sådan, at hvor der kan rejses kvalificeret tvivl, må man lade den strengeste fortolkning af grundloven vinde til sidst. Og det var det, der skete efter betydelige overvejelser i ja-partiernes kreds.

Tilbage i artikel K.1 er der nu, at beføjelser overlades for så vidt angår asylpolitikken. Men jeg vil her gerne citere, hvad der står i artikel K.2, som, kan man sige, tjener som en ramme for den suverænitetsafgivelse, der sker vedrørende asylpolitikken. Der står i artikel K.2:

»... at spørgsmålet (altså om asylpolitik) bl.a. skal behandles under overholdelse af den europæiske konvention om menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder undertegnet i Rom 4. november 1950 og konventionen om flygtninges retsstilling af 28. juli 1951, ligesom den beskyttelse, som medlemsstaterne yder personer, der er ofre for politisk forfølgelse, skal holdes for øje.«

Med andre ord: K.2 definerer en ramme, inden for hvilken denne beføjelse er overladt, og jeg finder det derfor helt forsvarligt at sige, at den overladelser af beføjelser, der her sker, for så vidt angår asylpolitik sker i et nærmere bestemt omfang, således som det også kræves efter grundlovens § 20.

Jeg finder i det hele, at det var en god løsning, der blev fundet, for så vidt angår suverænitetsdiskussionen – en løsning, som Folketinget kan være tilfreds med.

Nu er Folketinget altså fremme ved sin endelige behandling, og slutspurten i folkeafstemningen vil nu gå ind. Slutresultatet er som bekendt, at et meget stort flertal her i Folketinget anbefaler et dansk ja.

Jeg skal ikke her til sidst forsøge at nå rundt i alle hjørner af debatten – der har været omfattende diskussion tidligere – men vil tage nogle af de hovedspørgsmål frem, som vi især møder i den folkelige debat.

For det første spørgsmålet om åbenhed og demokrati. Jeg synes, det alt for nemt overses i debatten om dette, at Ministerrådet jo altså er en samling af ministre udpeget fuldstændig de-

[Niels Helveg Petersen]

mokratisk efter de regler, der nu er gældende i det enkelte medlemsland. Der er altså tale om et møde mellem demokratisk valgte ministre, der forsøger at forhandle sig frem til fælles løsninger. Det har også noget med demokrati at gøre. Der er ikke tale om, at nogen kan diktere løsningerne hen over hovedet på deres landes regeringer.

Dernæst vil jeg pege på det meget principielle og forhåbentlig også praktisk vigtige i, at der nu udpeges en europæisk ombudsmand. Danske, nordiske traditioner og retsopfattelse slår her igennem i et, synes jeg, overordentlig smukt stykke dansk systemeksport. Vi kommer til at se, at den særlige tradition, vi har på dette område, nu også vil gøre sit indtog på den europæiske scene inden for EF.

For det tredje vil jeg pege på, at det europæiske Parlament jo altså får tillagt lidt flere beføjelser, får mulighed for i visse situationer at blokere for vedtagelser. Det er selvfølgelig ikke en initiativret – det er faktisk snarest det modsatte. Den initiativret havde vi jo fra dansk side ønsket os. Det nåede vi ikke denne gang. Det må vi arbejde videre med at nå en anden gang.

Vi nåede heller ikke for så vidt angår åbenhed i forvaltningen og ministermøderne, hvad jeg kunne have ønsket mig. Det er også sager, der kan og skal arbejdes videre med i de kommende år. Men vi står også hos os selv med en stor opgave med at skabe større åbenhed om EF-processen frem til vedtagelserne i Ministerrådet. Vi må hele tiden regne med, at det er vedtagelsen i Ministerrådet, der er afgørende, derefter er Danmark forpligtet. Derfor må der sættes ind, derfor må Folketingets partier nøje overveje med sig selv, hvorledes vi kan skabe en større grad af åbenhed og debat forud for vedtagelserne i Ministerrådet. Det skylder vi at gøre et alvorligt arbejde med, så snart vi mødes til efteråret.

Om miljøpolitikken vil jeg gerne notere som et fremskridt i dagens debat, at hr. Gade medgav, hvad han da også har gjort før, at der, når vi ser på paragrafferne i Unionstraktaten, var tale om et klart fremskridt. Et nej vil jo så også betyde, at vi ikke kan realisere det fremskridt.

Men det er nok egentlig ikke det væsentligste at få sagt om miljøpolitikken. Det væsentligste at få sagt om miljøpolitikken her i det europæiske område er, at dette spørgsmål altså

også optager befolkningerne i andre lande end Danmark. Hos vore nordlige naboer og især dem, der bor i det centrale Europa, og som mærker forureningens følger meget mere, end vi gør her på vores lidt forblæste halvø og øer, er der en utrolig interesse for at få gjort noget mere ved miljøet.

Det er en forkert opfattelse at have, at Danmark i disse miljøspørgsmål er et stakkels lille isoleret land. Der er mange allierede i Europa, i medlemsstaternes kreds, der ligesom vi arbejder for miljømæssige fremskridt, og vil man have dokumentation, kan man jo finde det i EF-Parlamentets behandling af miljøsager, som til stadighed har været udtryk for et ønske om at nå hurtige fremskridt.

Der er tale om, at de europæiske lande i fællesskab skal udforme mere vidtgående og bedre, mere fremtidsrettede regler end dem, vi har i øjeblikket.

Det forekommer mig, at man også i miljøpolitikken kan se eksempler på sådan en lidt vi er de bedste-holdning, som ikke er fuldt berettiget, for der er mange andre end danskere, som ønsker at gøre noget virkeligt for at få bedre miljøregler, samtidig med at det jo altså ikke forhindrer det enkelte land i at have skrappe regler for sig selv.

Man har – og med rette, synes jeg – her i dag diskuteret konsekvenserne, hvis det skulle gå hen og blive et nej. Jeg må sige, at jeg har svært ved at overskue den situation, der vil opstå, og jeg bliver altid temmelig imponeret over dem, der har på rede hånd, hvad der så vil ske. Jeg tror i øvrigt, at en af grundene til, at det er svært at gennemskue, er, at der også i de andre medlemslande vil være uenighed om, hvad det rette skridt derefter vil være; det synes jeg fremgik meget udmærket af hr. Ivar Nørgaards indlæg.

Men jeg tror, det mest usandsynlige er det, som SF forestiller sig, nemlig at man bare kan sætte sig hen og gennemføre en genforhandling. Det tror jeg er den mest usandsynlige udgang, uden at jeg som sagt rigtig kan vide – og det kan heller ingen andre – hvad der bliver den virkelige situation.

En af de store vanskeligheder ved genforhandlingen er selvfølgelig også, at det – lige gyldigt hvilken ende man tager fat i – er noget, der vil skabe store problemer i forhold til andre medlemslande.

[Niels Helveg Petersen]

Jeg ser for mig med undertegnelsen og realiseringen af Unionstraktaten en stærk udvikling af det europæiske samarbejde. Flere og vigtigere sager vil blive afgjort fælleseuropæisk, og jeg ser intet godt alternativ til den udvikling. Men jeg har samtidig den opfattelse, at nationalstaten vil forblive den afgørende byggesten i den europæiske konstruktion, og at Europa derfor nødvendigvis må udvikle sin helt egne særlige model for udviklingen af samarbejdet mellem nationalstater i Europa. Vi skal fra dansk side være med i udviklingen af denne særlige model.

Vi ser jo i disse år i hvert fald to tilsyneladende modsatrettede tendenser: en klar tendens til internationalisering af det økonomiske liv, af teknologien, af mad, mode, kultur, musik, men vi ser samtidig en klar tendens til, at vi alle sammen bliver mere bevidste om vores nationale identitet, hæger mere om den og vel også er mere stolte af den, end vi har været før.

Disse tendenser synes jeg er påfaldende. De findes samtidig, og det er i dette billede, man skal se Den Europæiske Union – ikke som en afskaffelse af nationalstaterne, men som en ramme omkring nationalstaternes stadig tættere samarbejde. Det mener jeg er det afgørende træk ved den unionstraktat, der her foreligger til folkeafstemning. Hver enkelt stemmeberettiget dansk borger må nu gøre op med sig selv, må prøve på at sætte sig ind i sagerne – og det er der mange der gør – og derefter træffe en beslutning ud fra sin egen overbevisning. Mit håb er, at det bliver et ja.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Det er rigtigt, når hr. Niels Helveg Petersen fremhæver, at miljødebatten ikke altid er længst fremme i Danmark. Der er eksempler på, at den er længere fremme i nogle af de nordiske lande og for den sags skyld også i et land som Tyskland. Det er jeg enig i.

For så vidt angår hr. Niels Helveg Petersens betragtninger om mine udtalelser vil jeg gøre opmærksom på, at det, jeg har lagt vægt på at sige i dag, er, at jeg faktisk er blevet mere i tvivl under de drøftelser, vi har haft i de sidste måneder, herunder især miljøjuristernes udtalelser. Det synes jeg egentlig er trist, for jeg ønsker jo nogle gode miljøbestemmelser.

Det punkt, hvor hr. Niels Helveg Petersen tager fejl med hensyn til SF's melding, er, at hr. Niels Helveg Petersen mener, at SF's nej betyder, at vi ikke skal have gode miljøbestemmelser i EF-samarbejdet. Det er netop her, vi skal have genforhandlingen, og det var det, som jeg forstod hr. Niels Helveg Petersen mente var det helt urealistiske i SF's melding. Det er SF's bud, at vi efter nej et frigør os for Unionsaftalen. Vi accepterer, at der er lande, som vil lave noget selv – det kan være med hensyn til ØMU eller måske med hensyn til forsvar – og så er der den anden del af Traktaten, hvorom vi siger: Nå ja, den må stå. Endelig er der tredje del, hvor vi vil have bedre bestemmelser, der prioriterer miljøet, der prioriterer lønmodtagerne, og som er minimumsbestemmelser.

Hvad angår disse sidste, er jeg da ked af, at Det Radikale Venstre ikke, hvis den situation kommer, som jeg forstår hr. Niels Helveg Petersen ikke ønsker, vil støtte SF i at gå til forhandlinger med henblik på at få bedre miljøbestemmelser, for jeg har også forstået, at Det Radikale Venstre mener, at miljøbestemmelserne ikke er verdens bedste.

(Kort bemærkning).

Bjørn Westh (S):

Jeg forstår, SF betragter det indre marked som en stor miljøtrussel. Det kan vi gøre noget ved nu. SF ønsker at sige nej til det, vi kan gøre ved den nu. Hvor mange år mener SF det indre marked skal huser, inden der skal gøres noget på miljøområdet?

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

I tilknytning til det, hr. Bjørn Westh sagde, vil jeg gerne stille hr. Gade et spørgsmål. Når der tales om et nej i Danmark, må man lige gøre sig klart, at det jo er resultatet af en intern proces i Danmark, som de andre lande er ret ligeglade med – vi har en folkeafstemningsproces, men det er der andre lande der ikke har. Men hvad er det, der gør, at hr. Gade tror, at f. eks. Spanien, efter at det danske folk har sagt nej til det, som forhandlerne nu har sagt ja til, pludselig skulle blive mere overbevist om, at de vil gå med til nogle stærkere miljøkrav?

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Jeg tror faktisk, at jeg er enig med hr. Bjørn Westh i, at det var en skandale, at vi ikke fik nogle ordentlige miljøbestemmelser ind i 1986, da vi diskuterede EF-pakken. Det var en af grundene til, at vi anbefalede et nej, og da trak Socialdemokratiet og SF jo på samme hammel. Da var vi enige om, at der skulle ske noget.

Vi er egentlig også enige i, at der skal ske noget nu, og derfor er spørgsmålet ikke, om hvor mange år. Spørgsmålet er indholdet – vi skal diskutere indhold. Når nu en lang række miljøjurister faktisk anfægter, om der overhovedet er nogen forbedringer, burde det da også anfægte f.eks. Socialdemokratiet, som har sagt, at det nærmest var på grund af miljøet, man skulle sige ja.

Fru Lone Dybkjær siger igen, at de andre er ligeglade. Javel, men der opstår jo en ny situation, når et land ikke kan underskrive en aftale. Det håber jeg egentlig også vi er enige om. I den nye situation bliver Danmark bedt om at stille ved et bord og fortælle, hvad meldingen er fra dansk side, og i den forbindelse spørger jeg bare, om Det Radikale Venstre og Socialdemokratiet i en sådan situation så ikke vil sige, at vi ønsker nogle sikrere miljøbestemmelser. Når vi vel alle sammen er enige om, at de ikke er særlig gode – nogle mener, det er en stor forbedring, andre, at det er en lille forbedring, og atter andre, at det måske ikke er en forbedring – vil partierne Socialdemokratiet og Det Radikale Venstre så ikke støtte, at ønsket bliver fremført i de nye forhandlinger, der kommer?

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

Indflydelse i politik opnår man ikke altid ved at sætte sig udenfor og sige nej, og det burde SF jo være de første til at vide fra det daglige arbejde her i Folketinget. Det ved de sådan set også godt, men de kan ikke forlange, at vi andre skal gå ind på den tankegang, at man får indflydelse ved bare at sætte sig uden for døren.

(Kort bemærkning).

Bjørn Westh (S):

Det er lidt ærgerligt, at SF nu lader sig over-

vælde af en dogmatisk alt eller intet-holdning. Der sker væsentlige fremskridt på miljøområdet. Det har SF også sagt før, men jeg kan forstå, der er en jurist, der nu har sagt, at han er usikker, fordi der står både ordet »aktioner« og »foranstaltninger«, og at SF så er blevet usikker med hensyn til, om det svækker noget. Men begge dele betyder et fremskridt for miljøet med de principper, der ligger. »Aktioner« kan angive bredere rammeprogrammer. »Foranstaltninger«, der kan vedtages med flertal, er de konkrete direktiver, der kan gennemføres, f.eks. en kunstgødningsafgift.

Det er et væsentligt skridt frem, om end det kan blive bedre. Men jeg er altså ikke tilhænger af alt eller intet og af at lade miljøet gå ned, fordi jeg ikke fik det hele. Jeg vil gerne tage et væsentligt skridt frem, og jeg synes, SF skulle forlade sin gammeldags dogmatiske holdning.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Jeg vil meget gerne medgive hr. Gade, at der opstår en ny situation, hvis Danmark siger nej. Og det er klart, at hvis vi bliver bedt om at fremføre nogle ting, så kan vi også godt støtte, at det bliver fremført, at vi ikke er tilfredse med miljøet. Det ville jo være absurd andet.

Den afgørende forskel i vores bedømmelser er, at hr. Gade tror det – hr. Gade sagde: »i de nye forhandlinger, der kommer«. Jeg tror ikke, der kommer nye forhandlinger. Indimellem er det faktisk sådan, at hvis man siger nej til et kompromis, som møjsommeligt er strikket sammen, så er man udenfor resten af tiden. Og det ved SF jo bedre end nogen andre.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Nu kan jeg forstå, der er nogle, der mener, at vi har nogle særlige erfaringer at byde på. (*Munterhed*). Ja, det forstår jeg. Men så vil jeg gerne sige, at hvis man skal lægge vægt på dem, så har vi også erfaring for, at man kan kæmpe sig ind på banen, især når man har befolkningen bag sig.

Og det er jo situationen. Vi står i dag og ser lidt små ud her i Folketinget, men ude i befolkningen er der jo et massivt ønske om at sige nej. Om det bliver nej, afhænger jo nok af, om man tør i sidste ende. Men der er et massivt

[Gade]

ønske langt ind i Det Radikale Venstrés vælgerkorps, langt ind i Socialdemokratiets vælgerkorps – ja, det er flertallet af Socialdemokraternes vælgere, som ønsker at sige nej, fordi de synes, at nu går det her for vidt. Og dér er det vores erfaring, at hvis vi står på den side og har det rygstød, som det er at have befolkningen med sig, så kan vi også kæmpe os ind på banen igen.

Derfor vil jeg gerne sige: Erfaringen gives videre til Det Radikale Venstre og Socialdemokratiet, når vi mødes efter nej.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Jeg forstår heller ikke helt Det Radikale Venstre i denne diskussion. Det er fair, at Det Radikale Venstre argumenterer for et ja. Det mener partiet, det er o.k. Det er også fair nok, at Socialdemokratiet og de andre ja-partier argumenterer for det ja, de gerne vil have. Men jeg synes, det er rystende uansvarligt, når man kører på, at hvis det bliver et nej, så kan vi ikke noget som helst. Det er rystende uansvarligt og, tror jeg, helt ude af trit med, hvad Det Radikale Venstre ellers står for.

For som hr. Gade sagde, er der i befolkningen en stor modstand imod det her. Partierne herinde er massivt for. Meningsdannerne ude omkring er for. De, der har de mange penge, er for. Men i befolkningen er der en meget stor modstand. Og vi ved jo alle sammen, at der er en meget stor chance for, at det bliver et nej, fordi der er denne skepsis i befolkningen. Er det så ikke lidt uansvarligt, at man her siger, at vi ikke kan noget som helst, at det ikke er muligt for os at komme igennem med noget som helst i forhold til de andre lande? Ville det ikke være ansvarligt, at man i stedet for sagde: Jamen så er det da vigtigt, at vi forsøger at komme igennem med så meget som muligt?

Det er det, vi siger. Vi siger, at hvis det bliver et nej, så er det indlysende, at en dansk regering skal forhandle ud fra to forudsætninger: dels at man skal respektere nej, og dels at man skal varetage danske interesser. Jeg synes ikke, det er en god varetagelse af danske interesser efter et nej, at man her på forhånd siger, at alt er umuligt. Politik er jo det muligste kunst, og det betyder, at der også efter et nej skal føres en politik og en forhandlingspolitik i forhold til de andre lande. Og man forværrer

mulighederne, man svækker de danske forhandlingspositioner ved på forhånd at sige, at intet kan lade sig gøre.

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg havde såmænd tænkt mig at blive nede; det, der bringer mig herop, er, at hr. Holger K. Nielsen tillod sig at sige, at det var uansvarligt, hvad jeg her havde fremlagt. Det er det ordvalg, der kalder mig frem.

Jeg mener, det virkelig uansvarlige her er at forsøge at bilde den danske befolkning ind, at vi har en forhandlingsposition, som vi ikke har, hvis vi siger nej. Jeg anser den forhandlingsposition, som vi i så fald vil have, for at være overordentlig vanskelig, og der vil være utrolig usikkerhed om, hvad der vil være situationen, hvis det skulle blive et nej. Og det mener jeg også man har forpligtelse til at sige til befolkningen, før der stemmes. Det er en del af det grundlag, der stemmes på.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Jeg synes, det er meget modigt af hr. Gade, at han tager en stor del af befolkningen til indtægt for sit eget nej og for SF's synspunkter.

Hr. Gade sagde for et øjeblik siden, at en stor del af den danske befolkning siger: Nej, nu er det for galt, nu går det for vidt! Men det, hr. Gade har stået og sagt her i lang, lange tider, er: Jamen det her går jo ikke vidt nok! På hele miljøområdet går det ikke vidt nok. Vi vil have meget strammere regler, vi vil have meget skarpere krav.

Hvordan vil hr. Gade forklare befolkningen, at han vil forhandle videre om stærkere krav, når han samtidig vil have fjernet nogle andre ting? Han ved jo ikke, hvad det er, befolkningen siger nej til. Den siger jo ikke nej til det samme, som hr. Gade gør.

(Kort bemærkning).

Bjørn Westh (S):

Jeg vil også prøve at tage fat i det dobbeltbundede i SF's argumentation. SF siger: Siger vi nej, så er der en hel masse, der kan lade sig gøre for Danmark, men de andre europæiske lande kan ikke foretage sig noget som helst; så er de låst fast på Romtraktaten. Sådan har jeg

[Bjørn Westh]

forstået argumentationen hidtil: så kunne der slet ikke ske noget. Sagde vi nej, så kunne Danmark lige pludselig alt muligt og alt det, vi hele tiden gerne har villet, nemlig det danske memorandum.

Det hænger jo ikke sammen. Sandheden er jo, at siger vi nej, så står vi i en vanskelig situation, som vi må prøve at få det bedst mulige ud af. Men det er jo os, der har brug for velvilje hos de andre, og derfor er vi selvfølgelig også nødt til at se velvilligt på det, hvis de eventuelt har nogle ønsker om at gå videre med et samarbejde inden for Romtraktatens institutioner, lave et videregående samarbejde dér; det må vi være velvillige over for, for vi kræver jo velvilje af dem.

Derfor er det ikke så nem en situation at stå i. Realismen siger os, at de andre lande ønsker at gå videre i et samarbejde. Dér bør vi efter vores opfattelse være med, og så kan det ikke nytte noget, at hr. Holger K. Nielsen siger, at intet kan lade sig gøre for de andre, men alt kan lade sig gøre for os ved et nej.

Til Fremskridtspartiets indlæg tidligere skal jeg blot sige, at Danmark jo deltager i en union i Europa uden for den, som vi taler om her i dag, nemlig den nordiske pasunion. Det er der ikke nogen andre der har haft noget imod, og ordet »union« er jo heller ikke stødt på så mange følelser dér.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Til hr. Niels Helveg Petersen og hr. Bjørn Westh: Jeg har da aldrig påstået, at det ikke bliver nogen vanskelig forhandlingsposition. Det gør det da, naturligvis gør det det. Og jeg har heller aldrig påstået, at vi kan alt, og de andre kan intet. Naturligvis er virkeligheden ikke sådan. Det bliver da en ganske kompliceret forhandlingsposition efterfølgende. Det ved vi alle. Vi skal være ærlige her. Det bliver det. Det siger vi også.

Men det, vi så siger, er, at det svækker de danske forhandlingsmuligheder, når alle de ledende partier her i Folketinget i dag siger, at vi ikke har nogen muligheder overhovedet. Var det ikke en idé at lade det komme an på en prøve?

Sandheden er jo, at de andre også har brug for et samarbejde med Danmark. Det er jo ikke sådan, at vi bare skal have velvilje fra dem.

Der vil komme en forhandlingssituation, som tager udgangspunkt i, at den danske regering ikke kan ratificere Maastrichttraktaten, fordi den danske befolkning har underkendt regeringen. Det bliver udgangspunktet, og naturligvis vil der så kunne komme en forhandling og en aftale med de andre lande. Det bliver naturligvis en ganske vanskelig og kompliceret forhandling, det er der ingen her der benægter. Men igen: Så er det uansvarligt, når man går ud med alle disse udsagn om, at vi overhovedet ikke har nogen muligheder. Vi har muligheder, naturligvis har vi da det; det har alle i en forhandlingssituation.

(Kort bemærkning).

Glønborg (KRF):

Selv om hr. Niels Helveg Petersen taler på en helt anden måde end udenrigsministeren, er indholdet i hr. Niels Helveg Petersens budskab jo nøjagtig det samme, når hr. Niels Helveg Petersen står her og påstår, at det er uansvarlig tale, hvis man vil bilde befolkningen ind, at vi har en forhandlingsposition efter et nej.

Jamen hvad i alverden er meningen med at foretage en folkeafstemning, hvor man kan vælge imellem et ja eller et nej, hvis resultatet af et nej er total meningsløshed? Vil hr. Niels Helveg Petersen ikke indrømme, at enten har vi ret til at sige nej til et ændringsforslag, eller også er vi blevet i bund og grund snydt, da vi gik ind i et fællesskab, som havde en klar paragraf og stadig har en klar paragraf, som siger, at man ikke kan lave ændringer, uden at der er enstemmighed?

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Jeg er helt enig med fru Elisabeth Arnold, når hun fremhæver, at man ikke 100 pct. ved, hvad befolkningen vil efter et nej. Det er da rigtigt. Vi ved, at den har sagt nej til Maastrichtaftalen og dermed Unionstraktaten, og det vil sige, at Danmark ikke kan skrive den under. Men det er jo dér, vi så har et fælles problem, og det er derfor, vi taler om ansvarlighed også hos nogle af ja-partierne, for i den situation bliver det vigtigt, hvad Det Radikale Venstre, Socialdemokratiet, Kristeligt Folkeparti og andre partier i Folketinget måtte sige.

[Gade]

Jeg nævner disse partier, fordi jeg ved, at får vi nej den 2. juni, så er det, fordi et flertal af i hvert fald Socialdemokratiets vælgere har stemt nej og sikkert også mange af Det Radikale Venstres vælgere. Det er derfor, vi appellerer til ansvarlighed i den situation. SF har spillet ud, og derfor kan jeg ikke forstå, at en banal sag, som at vi gerne vil have bedre miljøbestemmelser, ikke kan tale til en radikal sjæl. Jeg kunne også nævne, at vi vil frigøres fra forsvarsforpligtelsen; den vil vi ikke være en del af.

Nu ved jeg godt, at når Det Radikale Venstre har sagt ja nu, så er det svært at få den åbenhed lige før den 2. juni. Jeg er klar over, at der er noget med før og efter. Men jeg kan ikke forstå den skråsikre afvisning her, og jeg mener også, det vil være uansvarligt, hvis man laver en skråsikker afvisning af, at man vil gå ind i den diskussion bagefter.

Hvis de ansvarlige partier, der er i Folketinget den 3. juni, ikke vil sætte sig sammen og fortolke nej, så er det en helt anden situation, der fremkaldes, kan jeg forstå.

Formanden:

Jeg har endnu seks anmodninger om korte bemærkninger efter dette indlæg.

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Hr. Niels Helveg Petersen udtrykker, at hvis vi siger nej, så bliver vi sådan set bare sat udenfor. Og vi kan da ikke være så skræmte over en union, for vi har jo den nordiske pasunion. Ja, og vi har fodboldunioner og mange andre.

Men det er egentlig ikke det, der er spørgsmålet. Spørgsmålet er, om vi ønsker at give hele den politiske dimension over til denne union og derved lave De Europæiske Forenede Stater, og det er lige akkurat dér, vi siger nej.

Så vil jeg blot sige til al den snak om, at det kun skulle være de socialistiske stemmer, der kunne drømme om at sige nej på grund af miljøet osv., at der så sandelig også er mange borgerlige stemmer, som normalt ikke ville stemme på Fremskridtspartiet, som nu vil følge Fremskridtspartiets anbefaling og sige nej til Unionen bl.a. på grund af den åbning for nye EF-skatter, som rent faktisk ligger i det.

Endelig vil jeg til fru Elisabeth Arnold sige, at hun har fuldstændig ret i sin vurdering. Der er utrolig mange danskere, der siger: Nu er vi gået for vidt, og derfor siger vi nej!

(Kort bemærkning).

Bjørn Westh (S):

Jeg vil takke hr. Holger K. Nielsen for udtalelsen om, at hvis Danmark stemmer nej, så står vi i en ganske kompliceret forhandlingssituation. Det er jeg helt enig med hr. Holger K. Nielsen i.

Vi siger jo bl.a. så nej til noget, de andre gerne vil. Hvordan det skulle befordre nogle forhandlingsresultater, der vil være endnu bedre for Danmark end det, der allerede er opnået, står for mig hen i det uvisse.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Hr. Gade taler om ansvarlighed og uansvarlighed i forbindelse med vurderingerne af situationen efter et eventuelt nej. Jeg synes, det er uansvarligt at foregøgle befolkningen, at vi kan opnå stærkere og skrappe miljøregler ved en genforhandling – og det synes jeg stadig væk, uanset hvor mange gange hr. Gade hævder det modsatte.

Vi siger selvfølgelig, at et nej skal respekteres; man er ikke en dårlig dansker, hvis man stemmer nej. Og så skal vi selvfølgelig også prøve at finde ud, hvad der er stemt nej til, og hvad det så er, befolkningen vil have, hvis det ikke er det, der ligger i Maastrichttraktaten. Men vi kan ikke forvente, at 11 andre lande går ud og begynder at forhandle igen for at tilgodese specielle danske ønsker, når de i forvejen har bøjet sig så meget, som de nu synes at de kan, for danske ønsker. Det, vi kan forhandle om, er måske at stå uden for nogle af disse ting, ligesom England har gjort.

Enkelte afsnit af Traktaten kan vi så komme til at stå uden for, og det vil sige, at vi kommer til at stå uden for miljøområdet, for miljøområdet er ikke godt nok til SF. Er det det, SF vil have?

Det er uansvarligt at gå ud og foregøgle befolkningen, at vi kan få bedre eller skrappe regler på miljøområdet. Det løb er kørt. Vi kan stå udenfor. Det er så i orden. Men vi kan ikke få stærkere regler.

(Kort bemærkning).

Marianne Jelved (RV):

Nu har både hr. Gade og hr. Holger K. Nielsen gentagne gange henvist til det radikale vælgerkorps, som ikke er helt enig, og det er jo ganske korrekt. Der var 60 pct. i den radikale hovedbestyrelse, der sagde ja, og 40 pct., der sagde nej. Det er en helt klar opfattelse i Det Radikale Venstre, at når vi den 2. juni skal stemme, så er det i sidste ende en personlig stillingtagen ud fra den opfattelse, at enten tror man, at et tættere samarbejde i EF er vejen, en mulig vej, for at løse de store udfordringer, som vi er enige om skal løses, eller også mener man ikke, at et tættere samarbejde er vejen.

Når SF siger, at der vil blive en genforhandling, så er det jo SF's fromme håb. SF tager så et flertal af befolkningen, såfremt der bliver flertal for et nej, til indtægt for, at SF synspunkter bakkes op. Men det eneste, vi i virkeligheden ved, hvis det bliver et nej, er, at et flertal i befolkningen ikke vil en tættere integration. Det er det eneste, vi ved, og det er det eneste, befolkningen har krav på at få respekteret.

Derfor er det en illusorisk situation, at der skulle være en mulighed for genforhandling. Hvad vil de andre EF-lande gøre i en sådan situation? Jamen det hele vil vente, og vi vil fortsætte i EF med den Romtraktat, vi har, og det er også det eneste, der kan læses ud af et flertal, der siger nej.

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

Til hr. Glønborg vil jeg gerne gøre en bemærkning, for jeg har sandelig også mødt hr. Glønborgs synspunkter i den offentlige debat.

Hr. Glønborg spørger: Hvad skal vi så overhovedet med en folkeafstemning? Jamen det forholder sig faktisk sådan, at det slet ikke er noget, der er til diskussion. Folkeafstemning skal vi have, for det bestemmer grundloven at vi skal have i situationer, hvor der overlades beføjelser til mellemfolkelige myndigheder, så det spørgsmål har grundloven afgjort for os. I den folkeafstemning har befolkningen selvfølgelig muligheden for at sige ja, og den har muligheden for at sige nej. Befolkningen har en soleklar ret til at sige nej, hvis den ikke ønsker forhandlingsresultatet.

Det, som jeg advarer imod at tro, er, at der kan blive tale om en form for genforhandling, hvor vi bare kan sidde og pille det ud, som hr. Gade og hr. Holger K. Nielsen ikke kan lide, og så sætte en hel masse af det ind, som vi ikke kunne komme igennem med under 12 måneders intense forhandlinger på en regeringskonference. Jeg er lige ved at sige, at så god er verden ikke. Og så god er Europa altså heller ikke.

Befolkningen har en soleklar ret til at sige nej, men den har også krav på at kende vores bedste bedømmelse af situationen, hvis der siges nej. Og den vil, som hr. Holger K. Nielsen sagde det, være overordentlig vanskelig og kompliceret. Det mener jeg det er en pligt at gøre opmærksom på.

Så er det i øvrigt min opfattelse, at afstemningen den 2. juni bør blive et ja, fordi der efter min vurdering er så mange positive træk i forhandlingsresultatet, at det er at håbe, at det også vil afspejle sig i afstemningsresultatet.

(Kort bemærkning).

Ivar Nørgaard (S):

Hr. Gade taler om ansvarlighed, men det turde jo være klart, at hvis der opstår væsentlig usikkerhed – som hr. Holger K. Nielsen nu også siger at der gør ved et nej – så må det naturligvis være dem, der anbefaler et nej, som pådrager sig det væsentligste ansvar for den usikkerhed; det turde være åbenbart.

Det er derimod ganske usikkert, hvordan situationen kan løses, hvis vi siger nej. Der vil jeg gerne rette den misforståelse, som navnlig findes hos Fremskridtspartiets talere, at vi har retten på vor side i henhold til Romtraktaten. Om det, der vedrører ændringer i Romtraktaten, er det rigtigt, at der skal være enstemmighed. Men her er der altså tale om en ny traktat, hvis ene ben, eller søjle, som man kalder det, er Romtraktaten. De to andre dele er uden for Romtraktaten, og dér har vi naturligvis ikke nogen indflydelse på, hvad de andre vil gøre, hvis vi siger nej.

Det er på Romtraktaten, vi har indflydelsen, og derfor kan vi sige, at vi gerne vil forhandle med dem om at give dem ret til at bruge Romtraktatens institutioner; det kan være vores forhandlingsgrundlag for at få indrømmelser til Danmark på de felter. Men vi får det næppe på nogen måde på de andre områder af Maastrichttraktaten.

Formanden:

Jeg har endnu tre anmodninger om korte bemærkninger; den sidste er fru Lone Dybkjær.

Jeg henstiller til velvillig overvejelse, om vi dermed kunne afslutte denne række af korte bemærkninger, som nu er oppe på 21.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Nogle af de radikale bemærkninger kunne lyde, som om det var Det Radikale Venstre, der havde ført forhandlingerne. Men det er det altså ikke, skal jeg sige; det er udenrigsministeren.

Så kommer det lidt interessante, som fru Marianne Jelved er inde på, nemlig at fru Marianne Jelved åbenbart nøjagtig ved, hvad det er, folk siger nej til. Jeg har da en stor tanke om, at der er mange, der kan have sagt nej og vil sige nej, fordi de egentlig var enige med Det Radikale Venstre og Socialdemokratiet og hele Folketinget i at sige: Forsvarspolitik skal ikke ind i denne traktat! Jeg er ked af, at Socialdemokratiet og Det Radikale Venstre sammen med regeringen ændrede holdning og accepterede, at der kom forsvarspolitik ind i denne traktat. Det var mit råd og SF's råd til alle partier i Folketinget, at man ikke skulle give indrømmelser før Maastricht på dette område. Havde man stået fast før Maastricht, så var det jo ikke endt sådan med den aftale; så måtte forsvarsdiskussionen være ført et andet sted, f.eks. med de lande, der er i Vestunionen.

Så nu kan det være, at en række af vælgerne siger: Jamen egentlig er vi enige i det, som Det Radikale Venstre, Socialdemokratiet, SF og hele Folketinget sagde for 4-5 måneder siden. Det er derfor, vi stemmer imod, for vi vil ikke binde os i en traktat, hvori der står noget om forsvarspolitik og sammenkobling til Vestunionen.

Så kan jeg ikke forstå, at Det Radikale Venstre ikke bagefter ville gå hen og forløse den situation og indfri de forventninger, der ligger fra den vælgergruppe. Og den tror jeg er ganske stor, for jeg tror netop, at det forsvarspolitiske samarbejde er noget, der bekymrer forfærdelig bredt i den danske befolkning.

Problemet er, at De Radikale, Venstre og Socialdemokratiet har sagt ja, før Maastricht-aftalen blev indgået. Men det er jo det, vælgerne har en mulighed for at underkende.

(Kort bemærkning).

Poul Nødgaard (FP):

Jeg er såmænd ene og alene kommet herop for at give en ros til De Radikales fru Marianne Jelved. Jeg synes, det blev sagt tydeligt og klart fra radikal side, at alt det SF-pjæt med genforhandlinger er der lukket for, det bliver der overhovedet ikke tale om. Der bliver helt præcist, som fru Marianne Jelved gav udtryk for, tale om, at den Union er og bliver stendød. Det synes jeg var meget fint og meget rigtig sagt, dér er De Radikale og Fremskridtspartiet for en gangs skyld helt enige.

Så vil jeg sige til regeringen, at jeg synes lige så godt, man kan begynde at klæde sig i tøjet til, at det bliver et nej til den Union, og jeg synes også, man lige så godt kan begynde at gøre sig sine overvejelser om, hvad man vil sige, når det nej kommer. Det er ikke, *hvis* det kommer, det er, *når* det kommer, og det ved vi det gør, for alt tyder på, at befolkningen bliver mere og mere skræmt fra dag til dag, også efter alle de mange vanvittige socialdemokratiske ting, der kommer frem om ekstra afstemning, og hvad ved jeg, alt sammen gjort for at vildlede befolkningen. Det bedste, man kan gøre fra jasigernes side, er at skabe usikkerhed i befolkningen, så er man helt sikker på, at nejsigernes tal vil stige fra dag til dag, fra uge til uge. Vent bare og se næste lørdag, når vi får en ny meningsmåling, så er vi måske oppe i nærheden af 50 pct., der siger nej til Unionen.

Man er ganske enkelt bange for, hvad det er, flertallet her i Folketinget vil lede befolkningen ud i. Man ved udmærket, at den union går ud på at flytte en lang række ting fra de nationale parlamenter til EF, og det har i realiteten ikke noget som helst med det handelsmæssige samarbejde at gøre. Man har haft skræmmende eksempler nok her i Folketinget som CO₂-afgiften og lign., hvor EF har blandet sig. Hvis vi går med i Unionen, bliver der en lang række yderligere ting, som EF blander sig i, med det resultat, at vi gang på gang skal stå ret for EF-Kommissionen. Det skal vi ikke lade os byde her i Danmark!

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Til hr. Poul Nødgaard må jeg sige, at det faktisk er umuligt at gå ind i den dialog, hr.

[Lone Dybkjær]

Poul Nødgaard havde med sig selv. Den var så selvmodsigende, at jeg vil lade være at blande mig i den. Hoved og hale i argumentationen oplevede jeg i hvert fald ikke der var.

Jeg vil sige til hr. Gade – og det bliver formentlig en af de sidste bemærkninger om miljøet her – at det er jo rigtigt, hr. Gade, at vi ikke har været med, Det Radikale Venstre har ikke været med til at forhandle Traktaten ved forhandlingsbordet. Men jeg bliver nødt til at understrege over for hr. Gade, at det har hr. Gade mig bekendt heller ikke, og derfor kan man sige, at i den sammenhæng er vi lige.

Når jeg tillader mig at fremhæve noget i forbindelse med miljøparagrafferne, er det, fordi jeg i et par år har haft lejlighed til at deltage i Ministerrådssamarbejdet netop på miljøområdet. Det er det, der får mig til at sige, at jeg tror ikke, det vil være muligt at genforhandle miljøparagrafferne med et bedre resultat end det, der foreligger i dag. Hr. Gade og hr. Holger K. Nielsen kan være uenig med mig i det, jeg siger, men jeg har trods alt nogle erfaringer fra arbejdet i Ministerrådet, og det er det, der får mig til at tro, det ikke vil være muligt ved en genforhandling at få nogle stærkere paragrafer.

Det er ikke sådan, at Danmark har stået alene om det her, vi ved jo udmærket godt, at Tyskland og Holland også har presset på. Men jeg bliver nødt til at sige, at der altså er lande i Europa, for hvem miljøet er en noget fjern ting endnu. Det handler naturligvis bl.a. om Spanien, og derfor er det ganske meget, at vi overhovedet har fået Spanien trukket med til nogle flertalsafgørelser på en lang række af miljøparagraffernes område, for det stiller også krav til Spanien med de flertalsafgørelser på minimumsdirektiverne. Hidtil har Spanien kunnet blokere, for nu at nævne et af de lande, der blokerer. Der har også været andre, der har blokeret. Det er et led i nogle kompromiser, hvor Spanien bl.a. får tilbuddet økonomisk bistand, der gør, at Spanien nu kan gå med til nogle flertalsafgørelser på dette område.

Men jeg tror, det er helt illusorisk at mene, at vi kan sprænge flertalsafgørelser, når det drejer sig om afgiftsområdet. Det kan vi kun komme til i næste fase.

Kofod-Svendsen (KRF):

Jeg skal sige til indledning, at jeg taler på

vegne af flertallet i min gruppe. Hr. Glønborg vil efterfølgende redegøre for sin stillingtagen.

For godt en menneskealder siden var Europa blødende, Anden Verdenskrig havde totalt ødelagt hjem efter hjem. Da var der fremsynede politikere, som sagde: Hvordan kan vi knytte de tidligere dødsfjender sammen i et forpligtende samarbejde for at undgå en ny masseødelæggende krig. Det var disse fremsynede mennesker, som skabte EF.

Det, vi skal tage stilling til, er, om det, der begyndte for en menneskealder siden, fortsat skal udbygges i fredens tjeneste, og der er et afsnit, jeg gerne vil understrege, som er nyt i Maastrichtteksten – det er under det udenrigspolitiske samarbejde – hvor det siges, at man vil bevare freden og styrke den internationale sikkerhed i overensstemmelse med FN-Pagten og CSCE-principperne, fremme det internationale samarbejde samt udvikle og befæste demokratiet og retsstatsprincippet i respekt for menneskerettighederne og de grundlæggende frihedsrettigheder.

Her er en målsætning at arbejde for, her er efter min mening en klar forbedring i forhold til den gældende Romtraktat, og det er dette overordnede politiske motiv, som jeg mener bør være bærende, når vi skal stemme den 2. juni, og som jeg synes taler stærkt for, at man stemmer ja til at knytte de demokratiske lande sammen i et tæt, forpligtende samarbejde, så vi ikke en gang til ødelægger hinanden i en forfærdelig krig. Dette fredsaspekt mener jeg ikke kan komme stærkt nok frem.

Så er der en række områder, hvor vi får et bedre EF gennem det, der er lagt frem. Miljøområdet har været inde flere gange, og man kan drøfte frem og tilbage, om det er godt nok, og man kan altid sige, at denne eller hin paragraf burde have været lidt bedre, men det er jo en kendsgerning, at stemmer man nej, betyder det, at man svigter miljøet.

Ser vi tilsvarende på den sociale dimension, ved vi, at med EF-pakken fik vi startskuddet til det indre marked, som giver kapitalen stor frihed. Frygten var jo, at virksomhederne ville pendle mellem de områder, hvor arbejdstagerne var villige til at gøre det ringeste og farligste arbejde til den dårligste betaling. Derfor er det meget væsentligt, at vi med EF-unionen til gavn for lønmodtagerne får den sociale dimension, som betyder traktatfæstelse af en lang

[Kofod-Svendsen]

række arbejdsmæssige og sociale rettigheder for arbejdstagerne og en generel anvendelse af kvalificeret flertal ved fastsættelse af minimumsdirektiver på dette område. Vi får altså en udbygning til gavn for lønmodtagerne. Desværre stillede Storbritannien sig uden for den sociale dimension, men jeg er overbevist om, at i løbet af kort tid vil Storbritannien også tilslutte sig.

Skal vi sige nej til denne kvalitative forbedring af EF-samarbejdet? Det ville da være at svigte lønmodtagerne og de idealer, vi har kæmpet for og arbejdet for herhjemme, hvis vi ikke skulle sørge for, at det blev virkelighed i EF-sammenhæng.

Vi står med en historisk chance for at få Norden samlet ind i EF. Et nej den 2. juni vil efter mit bedste skøn vanskeliggøre, måske direkte forhindre en sådan udvikling.

Nyt er også subsidiaritets- eller nærhedsprincippet, der nævnes flere steder i Traktaten. Meningen er kort, at beslutningerne skal træffes på det niveau, hvor de bliver det bedst. Så kan man drøfte, om det er formuleret godt nok. Jamen vi har jo ikke de formuleringer i den gældende traktat, så der kan ikke være tvivl om, at ønsker man decentralisering, har man her fået et redskab, som kan bruges og udformes. Skal vi om nogle år have endnu en traktatændring, kan vi yderligere udbygge det princip, der her bliver traktatfæstet.

Der er flere områder, hvor EF skal gøres bedre. Det, at EF bliver bedre med Maastrichtteksterne, betyder ikke, at vi får et fuldkomment eller et perfekt EF; det er der ingen der har påstået. Der er stadig en række områder, hvor EF skal forbedres: Demokratibegrebet må vi udbygge yderligere, åbenheden må vi fremme. Det er ikke noget problem for mig at påpege område efter område, hvor tingene kan gøres endnu bedre, men så kommer spørgsmålet: Hvordan har vi bedst mulighed for yderligere at gøre det EF bedre, som vi er enige om at vi skal være medlem af? Gør vi det ved at stemme nej, eller gør vi det ved at stemme ja? Som én, der har været med i mange forligsforhandlinger, ved jeg, at vil man præge forhandlingsresultatet, handler det om at være med fra begyndelse til slutning og møde frem velforberedt hver eneste gang. Det er ikke et spørgsmål om at holde sig udenfor og så lige komme med en enkelt gang, så kan man komme til at rette

nogle kommaer. Hvis man for alvor vil have indflydelse, handler det om at være med fra begyndelse til slut.

Derfor vil jeg på det stærkeste håbe, at vi får et ja, så den forbedring, der ligger i teksten, får dansk tilslutning og opbakning, så teksterne kan blive ratificeret, men først og fremmest så Danmark udsender det signal, at den videre udbygning og opbygning i fredens tjeneste af et Europa, der finder sted, skal Danmark selvfølgelig være med i.

Glønborg (KRF):

De stærke argumenter, som jeg ved førstebehandling fremførte for et nej den 2. juni, står jeg stadig ved. Jeg føler ikke, at de på nogen måde er blevet tilbagevist.

Jeg var så heldig på et loppemarked forleden dag at finde en lille bog, som hedder »64 sider af Danmarkshistorien«. Den var meget interessant, for der var nogle af de annoncer, som ja-tilhængerne brugte i 1972, da vi skulle lokkes ind i EF.

I en af annoncerne stod der: »I Nordjylland glæder f.eks. Frederikshavn sig til 3.100 nye jobs fra Norge og Sverige«. Og der er et smukt billede heri af nogle køer, og så står der: »Skal disse køer slagtes i utide?«

Jo, jeg husker også argumentet med, at det drejede sig om at bevare 180.000 danske landbrug, og derfor måtte vi ind i EF. Jeg spørger i dag: Hvad blev der af dem? Og jeg spørger: Hvad blev der af de 3.100 arbejdspladser i Frederikshavn?

Vi må nok erkende, at også dengang var argumentationen for, at nu skulle vi endelig stå på vognen, og nu skulle vi endelig køre videre, lidt overdrevet, og der er nok også denne gang smurt lidt tykt på.

Nu har vi fået at vide, at det allerbedste, vi kan gøre nu, det vi virkelig har ansvaret for, er at bane vejen for Sverige og Finland, som virkelig har ønsket at komme med. Men nu viser det sig jo, at også det svenske folk har store betænkeligheder og måske slet ikke vil med. Jamen så var det da fint, hvis vi kunne blive stående på Romtraktatens niveau og sige, at der er så den mulighed, at Sverige og Finland kan komme med på det niveau, så vi ikke trækker dem længere ind i noget, som stadig væk ikke er tilfredsstillende.

[Glønborg]

I dag truer udenrigsministeren og andre med al landsens ulykker, hvis vi siger nej. Jeg har netop tiltrådt en erklæring, som er udsendt af seks organisationer forenet i »Union Nej Tak«. Heri siger vi klart, at efter et nej den 2. juni fortsætter det danske medlemskab af EF og det indre marked helt automatisk. Efter Romtraktaten har Danmark ret til at hindre de andre lande i at etablere en union. Men – ja, det kunne vi jo så forhandle pænt med dem om. Vi har nogle rettigheder, og det er da dårligt købmandskab, hvis vi bare smider dem fra os og lader være med at bruge dem.

Jeg er sikker på, at uanset hvor meget regeringen stritter imod nu, vil den, når de danske vælgere den 2. juni har stemt nej, straks tage fat på genforhandlingerne. Og her vil vi fra »Union Nej Tak« bede om, at man husker, at miljøet stadig skal styrkes, og at man skal sikre åbenhed og nærdemokrati. Regeringen kan blot genlæse sit eget memorandum og prøve at give subsidiaritetsprincippet et reelt indhold.

Regeringen har årelang træning i at administrere oppositionens beslutninger, så naturligvis vil den også tage folkets beslutning til efterretning. Regeringen kan høre, at jeg åbenbart har større tillid til den, end den selv har, så borgerne kan roligt beslutte sig for et nej den 2. juni. Regeringen skal nok klare det bagefter.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Jeg synes, det er interessant, at hr. Glønborg har fundet bogen »64 sider af Danmarkshistorien« på et loppemarked. Den har han formentlig ikke behøvet at give så forfærdelig mange penge for. Det er en bog, som jeg også har læst engang for mange år siden, og jeg er da meget interesseret i at høre, hvilken sandhedsværdi hr. Glønborg lægger i forskellige af de påstande, der er i den bog.

Bl.a. er der en beskrivelse af en annonce, der handlede om familielivet i det nye EF, som vi skulle stemme om i 1972, og derpå blev det beskrevet, det lykkelige familieliv, som man kunne vente at få i EF. Men det holdt jo ikke stik, for se, hvad skete? Børnetallet faldt, og det var også EF's skyld. For det første var storken ved at uddø, og for det andet faldt børnetallet.

Jeg vil gerne spørge hr. Glønborg, om han også mener, det er EF's skyld, at børnetallet er faldet. Det står der nemlig i den bog.

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Det lykkedes hr. Glønborg at fremstille det, som om det skulle være forholdet mellem regeringen og eventuelle nej-partier herinde, der ville være problemet efter afstemningen. Jeg vil gerne spørge hr. Glønborg, om det store problem ikke bliver forholdet til de andre lande. Det kan da godt være, at regeringen siger: Nå ja, men så må vi jo tale med de andre. Men hvad hjælper det, hvis de 11 andre lande siger: Vi har fundet vores balance, vi har fundet en plan, som vi synes er god? Vil hr. Glønborg så virkelig mene igen så selvovervurderende, som de øvrige nejsigerpartier er, at vi så skal sige til de andre, at det må de ikke?

Altså igen: Hvorfor fremstiller man det, som om regeringen bare kan drage til de andre EF-lande, så kan man forhandle lidt og sniksnak, så går alt i orden, og så får vi alle de ting, vi ikke kunne få ved forhandlingen i Maastricht? Jeg forstår det ikke, hr. Glønborg.

(Kort bemærkning).

Glønborg (KRF):

Fru Elisabeth Arnold er i den lykkelige situation, at hun har læst hele bogen, jeg har kun fået læst noget af den. Den dér skal jeg le ad en anden gang.

Jeg har aldrig givet EF skylden for alle ulykker, og jeg har aldrig sagt, at det kun har bragt ulykker, at vi er kommet med i EF. Det har bragt os både fordele og ulemper. Sådan er det. Sagen er ikke sort eller hvid; den er grå.

Det, jeg ønsker vi skal gøre den 2. juni, er at stemme nej til det, der er lagt på bordet i Maastricht. Jeg er en stor internationalist, jeg er en varm tilhænger af samarbejde imellem landene, men jeg må nok sige til hr. Duetoft, at når jeg skal agere internationalt, føler jeg mig først og fremmest som dansker, og da har jeg ikke spor svært ved så at agere internationalt. Jeg har den danske identitet. Jeg vil have lidt svært ved at føle mig som europæer i et internationalt samarbejde. Jeg befinder mig fint som dansker i Europa og i et godt samarbejde.

Så har jeg aldrig påstået, at det bliver let, men jeg har set denne regering og dette Folketing løse vanskelige opgaver, og jeg tror også, at vi kan løse den vanskelige opgave at komme igennem i en ny forhandling, sådan at vi kan få

[Glønborg]

noget bedre end det, der var på bordet i Maastricht. Sagen er jo ikke så enkel, som udenrigsministeren forsøgte at fremstille det før, at alt er på skinner i de 11 andre lande. Der er også masser af mennesker i de andre lande, som er utilfredse med forhandlingsresultatet. Derfor siger jeg: Jamen lad os da så sige nej nu, for at der kan blive grundlag for at lave noget, der er bedre! Det er nu, vi har muligheden for at sige nej. Efter den 2. juni er det for sent.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Jeg synes, hr. Glønborg skylder os andre at berette, hvad det er, der skal være bedre. Det har jo også noget at gøre med den diskussion, vi har haft med SF og med Fremskridtspartiet flere gange i løbet af i dag: Hvad er det så, der skal være bedre? Og hvad er det så, hr. Glønborg tror den danske regering kan forhandle igennem med de 11 lande, som i forvejen har strakt sig til det yderste for at blive enige med os og med hinanden om, hvordan det skal se ud? Hvad er det for ting, der skal være bedre? Og jeg vil også gerne spørge hr. Glønborg, om han kan fortælle, hvad Kristeligt Folkepartis holdning er. Ikke bare hr. Glønborgs egen, men også Kristeligt Folkepartis.

(Kort bemærkning).

Sønderby (V):

Det var til hr. Glønborgs bemærkning om det nordiske. Nu arbejder vi jo sammen i Nordisk Råd, og hr. Glønborg er først og fremmest dansker, blev der sagt lige før, men hr. Glønborg er også med i det samarbejde, vi har i Midtergruppen i Nordisk Råd.

Hr. Glønborg sagde, at man kunne bane vejen for Sverige og Finland. Jeg vil gerne spørge hr. Glønborg: Når nu den mulighed er der, at to, måske tre lande kommer med i det nordiske samarbejde, ville det så ikke være en fordel, at hr. Glønborg også sagde ja til, at Danmark kunne sidde med ved forhandlingsbordet, når forhandlingen med disse nordiske lande skal gå i gang? Ville det ikke også være til fordel for det nordiske samarbejde? Ville det ikke også give den nordiske dimension en lidt større flade at arbejde på, et større samarbejde på en række områder end dem, som hr. Glønborg også har drøftet i Nordisk Råd? Hr. Glønborg

har jo været med til i Nordisk Råd de sidste 3-4 år at diskutere Norden i Europa, og vil Norden i Europa ikke have fordel af, at Danmark var med ved forhandlingsbordet? Ville det ikke være en fordel, at vi var fuldt medlem, når Sverige kom med, når Finland kom med, eventuelt også Norge?

(Kort bemærkning).

Glønborg (KRF):

Jeg vil gerne svare hr. Sønderby først. Jeg mener netop, at det vil være en fordel for os alle sammen, hvis vi som de nordiske lande kunne stå sammen i det stykke arbejde og nå frem til et bedre Europa. Når Sverige og Finland har ønsket at komme med, men det nu har vist sig, at i det mindste i Sverige er en stor del af befolkningen blevet betænkelig, udlægger jeg det sådan, at den svenske befolkning er blevet klar over, hvor meget ufuldkomment der er i Maastrichtaftalen. Det er derfor, de siger nej, de vil alligevel ikke være med. Hvis Danmark ved at stemme nej den 2. juni kunne medvirke til, at vi bliver stående på det gamle niveau et stykke tid endnu, kunne de nordiske lande jo nå at komme med og præge forhandlingerne om de næste skridt i det europæiske samarbejde. Så det er altså ikke helt så tosset, som hr. Sønderby vil udlægge det.

Når fru Elisabeth Arnold spørger mig, hvad der skal være bedre, skal jeg nøjes med at pege på én ting. Ordet subsidiaritetsprincip blev puttet ind i traktatændringsforslaget i sidste øjeblik, fordi det lød godt. Jeg synes, det ville være fint, om man tog sig tid til at udmønte i paragraffer og klar tekst, hvad man mener med subsidiaritetsprincippet. Vi er jo glade for det princip alle sammen, men der er jo ikke meget kød på det, som det ser ud lige nu.

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Nu er hr. Glønborg selvfølgelig undskyldt, i og med at hr. Glønborg ikke er medlem af Markedsudvalget, så der kan selvfølgelig godt være et informationsproblem her. Men jeg synes, at når hr. Glønborg siger, at vi bør vente lidt, overser hr. Glønborg, at et af hovedargumenterne i det forberedende arbejde med traktaterne har været en fælles tysk og dansk frygt for, at det skulle blive forsinket så meget, at

[Duetoft]

Tyskland nåede at blive så stærkt, at en stigende befolkningsgruppe i Tyskland ville sige: Hvorfor skal de øvrige have indflydelse på vores økonomiske politik, hvorfor skal de øvrige have indflydelse på vores udenrigspolitik? Vi er så stærke nu, at vi godt kan selv. Det er faktisk derfor, der er en tidsfrist, og det kan godt være, hr. Glønborg ikke ser det som noget problem, men det gør vi andre altså med den historiske erfaring, vi har.

Så synes jeg også, hr. Glønborg er lidt unfair over for nærhedsprincippet. Faktisk er det jo udmøntet adskillige steder, og der er såmænd ikke så forfærdelig meget mystisk i det. Nærhedsprincippet har vi jo for øje til daglig herhjemme i skænderierne om, hvad der skal ligge i kommunalbestyrelserne, i amtsrådene og i Folketinget. Der vil blive den samme, rent politiske ansvarsfordelingsdiskussion i EF løbende hen ad vejen, for i mange enkelt-situationer skal vi tage stilling til det ene og det andet, bl.a. i Ministerrådet. Men f.eks. på uddannelses- og kulturområdet er det stadfæstet i Traktaten, hvad der falder ind under subsidiaritetsprincippet, og hvad der ikke gør det, så jeg synes, hr. Glønborg ønsker lidt for meget.

Men uden at jeg skal blande mig i den diskussion nu – det kan være, jeg får lov til af formanden at gøre det senere – synes jeg ikke, fru Elisabeth Arnold fik et særlig udtømmende svar på, hvilke krav hr. Glønborg vil stille om forandringer i de forhandlinger, og jeg håber da, at hr. Glønborg er i stand til at forklare det lidt bedre, end det er sket i denne omgang.

(Kort bemærkning).

Sønderby (V):

Hr. Glønborg bemærkede, at hr. Glønborg gerne ville medvirke til at skabe et bedre Europa, og samtidig er hr. Glønborg en varm tilhænger af det nordiske samarbejde. Vil de nordiske landes optagelse i EF på nuværende tidspunkt ikke gøre EF bedre? Vil Europa ikke have gavn af, at de nordiske lande kom med? Vi har gentagne gange diskuteret, at Danmark i 20 år har været det eneste nordiske medlem, de andre nordiske lande har diskuteret sagen med os, og hr. Glønborg har også været med til debatterne om Norden i Europa.

Og derfor må hr. Glønborg da sige ja for at være sikker på, at de nordiske lande kommer med i et bedre Europa. Ellers bliver det de 11

andre lande, som udenrigsministeren også har sagt, der senere skal føre optagelsesforhandlingerne med Sverige og Finland, og så kommer de måske godt nok med – uanset at der er lidt drøftelser i Sverige i øjeblikket, muligvis på baggrund af drøftelsen her. Men hvis vi siger ja, er jeg sikker på, at de kommer med, og så er vi med til forhandlingerne, så der bliver en nordisk dimension i Det Europæiske Fællesskab.

(Kort bemærkning).

Charlotte Antonsen (V):

Det fremgår jo af debatten i dag, at EF-politikken er en fantastisk vigtig del af dansk politik, og nu har hr. Glønborg som repræsentant for de nye holdninger i Kristeligt Folkeparti redegjort for, hvorfor Kristeligt Folkeparti efter i 20 år at have støttet EF-samarbejdet ikke længere kan være med i dette ansvarsfulde samarbejde. Dermed lægger Kristeligt Folkeparti, og i hvert fald hr. Glønborg, op til en total ændring af den hidtidige politik. Man ønsker at tilslutte sig den politik, som har været ført af de mere ansvarsfrie partier i dette Folketing, SF og Fremskridtspartiet. De eneste to politiske argumenter, man kan anføre, er landbrugspolitikken – men som bekendt bliver landbrugspolitikken overhovedet ikke ændret ved Unionstraktaten – det andet argument er, at en meningsmåling i Sverige tyder på, at der måske ikke lige i øjeblikket er flertal for tilslutning til EF. Jeg vil gerne bede om nogle flere argumenter for, at dette gamle parti i den grad pludselig ændrer politik.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Jeg er helt enig med hr. Duetoft, og jeg fik ikke noget ordentligt svar på, hvad hr. Glønborg gerne ville forhandle sig frem til, så Maastrichttraktatens indhold blev bedre end nu. Jeg fik en underlig beskrivelse af, at subsidiaritetsprincippet skulle præciseres nærmere, og at det var kommet ind i sidste øjeblik, fordi det lød pænt.

Men det er jo ikke rigtigt, hr. Glønborg. Det har været inde i mange, mange måneder og på et meget tidligt tidspunkt, og det står meget fremhævet på et meget prominent sted i Traktaten, på en af de allerførste sider. Og det er da

[Elisabeth Arnold]

mit indtryk, at hr. Kofod-Svendsen, som har siddet i Markedsudvalget som repræsentant for Kristeligt Folkeparti i al den tid, har været overordentlig tilfreds med, at subsidiaritetsprincippet var nævnt.

Hvad kan subsidiaritetsprincippet så bruges til, vil hr. Glønborg gerne vide. Jamen det gode, det spændende ved subsidiaritetsprincippet er jo netop, at det kan give anledning til en masse herlige slagsmål om, hvor kompetencen for de forskellige sager kan komme til at ligge. Det er jo præcist, som hr. Duetoft beskrev det, det slagsmål, vi har i Danmark hver dag, om det er kommuner, amter eller Folketinget, der skal have kompetencen på et bestemt område. Alene det, at princippet er nævnt, betyder jo, at man kan anfægte, at en afgørelse er truffet på et bestemt niveau.

Men hr. Glønborg er måske ikke klar over, at subsidiaritetsprincippet stammer fra et af pavebrevene, og det er måske det, der generer hr. Glønborg, at man bringer paveretten ind i denne traktat?

(Kort bemærkning).

Glønborg (KRF):

Jeg skylder først fru Elisabeth Arnold et svar fra forrige omgang om Kristeligt Folkepartis holdning. Fru Elisabeth Arnold sagde, at nu kendte man hr. Glønborgs holdning, men jeg må sige, at jeg er i overensstemmelse med flertallet i vores hovedbestyrelse, og vi har aldrig lagt skjul på, at der var delte meninger om spørgsmålet i vort parti.

Derfor er det noget sludder, når fru Charlotte Antonsen fremstiller det, som om Kristeligt Folkeparti efter 20 års forløb totalt har ændret holdning osv. Kristeligt Folkeparti har haft en åben holdning over for EF og har ønsket at være med i det europæiske samarbejde, og det gør man stadig væk. En stor del af nejsigerne den 2. juni fra Kristeligt Folkeparti er ivrige EF-tilhængere, men man er ikke tilfreds med det, som Maastrichttraktaten byder på.

Så spørger man, hvilke argumenter jeg har. Jeg må med den korte tid, der er til rådighed, endnu en gang henvise til det, jeg allerede sagde under førstebehandlingen. Man bedes gå hen og læse dem, de står stadig væk uantastet.

Når hr. Sønderby taler om, at vi kunne have gavn af at få de øvrige nordiske lande med, er jeg da enig i, at vi skal stå sammen, men så skal

vi netop også have tid til at lave det bedst mulige resultat og have de nordiske lande med til at lave disse forbedringer.

Hr. Duetoft kom med en interessant bemærkning om Tyskland. Vi havde et tidsproblem – det har vi alle sammen – Tyskland må ikke blive alt for stærkt, før vi får det spundet ind i paragrafferne. Jeg forestiller mig ikke, at der skulle gå ret mange år med at få ændret traktatforslaget, men der går nogle år, før Tyskland er stærkt igen.

(Kort bemærkning).

Køpke Christensen (FP):

Jeg lagde mærke til, at hr. Sønderby ligesom kommer så langt ned, om jeg så må sige, at man skal sige ja til EF-unionen ud fra den filosofi, at det vil gavne tilhængerne i Sverige og Norge, altså de nordiske lande som sådan. Jeg synes nok, at hvis vi kommer så langt ud, beviser det, at argumenterne ikke er til stede længere.

Det er ganske rigtigt, som nogle har sagt i dag, at de sidste undersøgelser klart viser, at også svenskerne nu begynder at komme i tvivl. Gudskelov er det jo befolkningen, der afgør, om man skal med i EF eller ej, og som en svensk politiker sagde: I har jo i Danmark muligheden for at præge den videre udvikling i EF ved at sige nej til Unionen. Men det har man jo ikke i de nordiske lande, så jeg tror, at mange svenskere – og nordmænd med for den sags skyld – vil prise sig lykkelige, hvis vi i Danmark kan sætte en stopper for den centralisme og socialisme, der nu skal indføres.

Jeg kan ikke dy mig for også at kommentere en artikel i Jyllands-Posten af hr. Niels Anker Kofoed, der sidder i EF-Parlamentet. Han gør netop opmærksom på, at hvis Bornholm fik skattemæssig frihed, ville øen blive en magnet for investeringer og kapitaltilførsel, som ville bringe rigdom til øen. Jeg er fuldstændig enig med hr. Niels Anker Kofoed i disse betragtninger, men hvorfor ikke lave Danmark til et lille paradys for alle andre EF-borgere? Det er det, det handler om, ikke om at lave en stor, centralistisk superstat, som der er planer om.

Jeg har også set, at udenrigsministeren den 11. maj kommer med trusler om, at der ikke skulle være tvivl om, at Danmark ikke fortsat kan få økonomiske fordele af den fælles landbrugspolitik, hvis et flertal stemmer nej til

[Køpke Christensen]

Unionen. Og hvis sådanne udtalelser ikke er skræmmekampagne, så ved jeg ikke, hvad det er.

(Kort bemærkning).

Gert Petersen (SF):

Jeg har lige et par ord om det berømte subsidiaritetsprincip, som vist i øvrigt nærmest må oversættes ved erstatningsprincip eller noget i den retning; men lad det nu være.

Jeg synes, der er noget komisk over det. Nærhedsprincippet siger man på dansk, men det faktiske forhold er, at det organ, som først tager stilling til, om en opgave skal løses af det nære eller det fjerne samfund, er et fjernt organ. Det er Kommissionen, og de er de eneste, der har ret til det og mulighed for det.

Så kan det enkelte land protestere og sige, at man synes, denne opgave skal løses på det nære plan. Og så træffes afgørelsen – ja, her havde man jo lyst til at sige gudhjælpemig, men det må man ikke herinde, så det lader jeg være med – men så træffes afgørelsen af det allerfjerneste organ, man overhovedet har, nemlig EF-Domstolen. EF-Domstolen, som er det fjerneste organ, vi har, skal altså afgøre, om opgaven skal løses og administreres i det nære eller fjerne samfund.

Jeg kunne forstå det, hvis der var hjemlet en ret for de enkelte stater til at sige: Nej, vi synes, at denne opgave løses bedre på det nære plan, og kunne sætte det igennem. Det er, som om jasigerne vil bilde folk ind, at der eksisterer en sådan ret, men sagen er den, at det er EF-Domstolen – det fjerneste led overhovedet i hele EF-mekanismen – som afgør, om Kommissionen skal have ret til at administrere det på sine betingelser centralt, eller om Danmark skal have ret og kan administrere det på sine betingelser.

Jeg synes ikke, det er betryggende at overlade denne afgørelse til et så fjernt organ som EF-Domstolen.

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Jeg vil blot sige til hr. Gert Petersen: Det er jo ikke anderledes end her i Danmark. Det er da også Folketinget, der afgør, hvilke ting der kan lægges ud til kommunalbestyrelser og amtsråd, det er også det fjerneste organ, der

afgør de to andre instansers kompetence. Så det er altså ikke så firkantet, som hr. Gert Petersen siger.

Så håber jeg da bestemt, at hr. Gade & co. i SF lytter til hr. Køpke Christensen. EF er jo et meget fælt socialistisk system, har vi hørt, og derfor siger Fremskridtspartiet nej til det. Det må da gøre et vist indtryk på SF. Og hvis det virkelig er korrekt, burde SF jo skifte signaler, for så burde man vel være positiv over for det i stedet for negativ, hvis det virkelig er så uhyggeligt, som hr. Køpke Christensen siger.

Så i øvrigt bare til hr. Køpke Christensen: Bornholm har jo rent faktisk i sidste uge fået skattefrihed på nogle områder, så vi er jo i gang.

Så vil jeg godt sige til hr. Glønborg, at det er da nok rigtigt, at man kommer langt med tro – og måske i nogle partier længere end i andre partier. Men at tro, at man kan diskutere noget, at man skal stille nogle krav og komme igennem med noget, som man ikke har kunnet komme igennem med i forbindelse med de forhandlinger, der allerede har været! Jeg synes, det ville være meget realistisk, hvis hr. Glønborg gik på talerstolen og gav konkrete argumenter for, hvad det er, vi skal forhandle og ikke allerede har forsøgt at få igennem, og dernæst oplyste, hvorpå han bygger sin tro på, at de andre vil sige: Nej, I fik det ikke første gang, men nu skal I nok få lov at få det i anden akt.

Og i denne sammenhæng vil jeg godt spørge hr. Glønborg: Hvis nu disse forhandlinger rent faktisk tager lang tid, fordi man har brugt 1½ år til at forhandle Maastrichttraktaten – og hvis de nu bryder sammen, vil det tage lang tid at forhandle det igennem – synes hr. Glønborg så ikke, at der er en vis fare med hensyn til Tysklands forhold til EF? For at vi lige her og nu kan klare en ny Maastrichttraktat på 14 dage, tror hr. Glønborg vel heller ikke på?

Anden næstformand (Ivar Hansen):

Fru Elisabeth Arnold og derefter hr. Glønborg for en kort bemærkning, og derefter påregner jeg, at vi kan afslutte de korte bemærkninger i denne omgang.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Det er stadig væk subsidiaritetsprincippet.

[Elisabeth Arnold]

Hr. Gert Petersen beskrev jo tydeligt, hvordan det fungerede, hvad det kunne bruges til, men subsidiaritetsprincippet garanterer kun en eneste ting. Det garanterer, at vi kan få nogle herlige slagsmål om, hvor tingene skal placeres i EF, og her er det, jeg ikke forstår, at de to stridsmænd, hr. Gert Petersen og hr. Glønborg, ikke tør tage det slagsmål. Hvad er det, I er så bange for?

Det er da pragtfuldt, at princippet er fremhævet i Traktaten på en af de første sider, så vi alle sammen kan sige: Jamen det er vigtigt, derfor skal vi udfordre det, og vi skal prøve masser af gange at få flyttet kompetencen oppefra og nedad. Den kamp er da værd at tage. Hvorfor tør I ikke det?

(Kort bemærkning).

Glønborg (KRF):

Hr. Duetoft efterlyser et fast holdepunkt for ens formodninger om fremtidsmulighederne. Jeg vil hellere bruge udtrykket formodninger end bruge – eller misbruge – ordet tro i denne sammenhæng.

Jeg må sige, at vi har noget ganske konkret at knytte dem til, nemlig vores ret til at sige nej. Den giver os ret til at forhandle videre – det er ikke noget, som er grebet ud af luften – og hvis ikke den gør det, er vi blevet læsterlig snydt, da vi gik ind i EF, og det håber jeg ikke hr. Duetoft vil påstå.

Anden næstformand (Ivar Hansen):

Herefter har en række privatister bedt om ordet, og den første er fru Lilli Gyldenkilde.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg skal tillade mig under denne højtidelige debat at tale en lille smule om, hvordan der egentlig ser ud i Europa, og jeg vil godt tage udgangspunkt i, at det største økonomiske problem, der overhovedet findes i EF-landene, er en arbejdsløshed på 9,2 pct. Det vil sige, at 15 millioner mennesker er arbejdsløse i EF, og alligevel har EF-landene aftalt en Økonomisk og Monetær Union, der trækker i retning af forøget arbejdsløshed i en lang periode.

Det er en følge af adgangskravene til ØMU'ens tredje fase, som vi har været inde på tidligere i dag. 9 ud af de 12 medlemslande kommer til kort på et eller flere af disse krav,

og specielt mange af de sydeuropæiske lande er meget langt fra at kunne opfylde kravene. Disse lande skal allerede nu i gang med at føre en meget stram økonomisk politik for at gøre sig håb om at kunne opfylde kravene sidst i 1990'erne.

Flere lande, f.eks. Holland, Spanien og Italien, har allerede bebudet både skatteforhøjelser og offentlige nedskæringer med henvisning til ØMU'en, og det er milliardbeløb, vi taler om her. Så sent som i weekenden har EF's økonomi- og finansministre udtalt, at den økonomiske strategi i EF bl.a. gik på at reducere det offentlige forbrug – sådan er det i hvert fald refereret i Financial Times fra i går – og det gavner i hvert fald ikke beskæftigelsen. En sådan stram finanspolitik vil have negative virkninger på beskæftigelsen i en årrække. Nogle få økonomer, bl.a. professor Niels Thygesen, mener noget andet, og det skal de have lov til, men SF tror i hvert fald ikke på det, og vi vil ikke indrette verden efter det.

Danmark og Frankrig opfylder i dag formentlig ØMU-kravene, men også Frankrig og Danmark må fastholde en meget stram økonomisk politik for fortsat at kunne gøre det, og både de og vi vil føle virkningerne af svigtende eksport som følge af stramningerne i det øvrige EF. Man skal derfor ikke tro, at indkøringen af ØMU bliver uden problemer for Danmark.

Det er derfor noget snak, når nogen vil hævde, at vi allerede har betalt den fulde pris for tilpasningen til ØMU'en. Og hvis vi har betalt en pris, har vi i øvrigt betalt den i form af et fald i produktionen på ca. 10 pct. i forhold til EF-gennemsnittet og en rekordhøj arbejdsløshed. 310.000 personer er registreret som arbejdsløse i øjeblikket.

Der er nogle i Socialdemokratiet, der drømmer om, at Traktaten kan bruges til at gennemtvinge en samordnet beskæftigelsesfremmende politik i EF. Vi mener i SF, at det er noget snak. Ministerrådet kan jo kun med kvalificeret flertal give nogle henstillinger, som ikke er juridisk bindende, og det har vi haft en større debat om i dag. Fakta er, at ØMU'en ikke kan bruges til beskæftigelsesfremmende politik, og det er vel ærlig talt også derfor, at Socialdemokratiet gør sig så store bestræbelser for, at vi ikke skal tage stilling til tredje fase af ØMU'en nu, men at den skal ud til en senere folkeafstemning.

[Lilli Gyldenkilde]

Og jeg skal da hilse og sige, at jeg er da noget bekymret efter at have hørt debatten her i dag. Socialdemokratiet har tilsyneladende forsvaret ØMU'en ud over alle grænser, samtidig med at de ønsker en folkeafstemning, før vi ser den virkning, som jeg har skitseret her. Ude på møderne har jeg hørt det ene efter det andet af Socialdemokratiets medlemmer sige: Jamen det bliver jo ikke til noget med ØMU, fordi vi sikrer os, at vi kan få en folkeafstemning forinden, og så kan befolkningen jo sige nej, hvis de vil. Men man undlader at skitsere, hvad det i det lange løb kommer til at betyde for vores økonomi. Det jeg har prøvet at skitsere nu. Også med hensyn til ledigheden er det helt klart, hvad det kommer til at betyde,

Derfor fatter vi ikke i SF, at Socialdemokratiet ikke tager denne diskussion mere alvorligt og siger nej, for det vil komme til at køre på den konservative politik, og den er arbejdsløshedsskabende. Det har vi nu set i 10 år i Danmark, og det kommer vi til at se fremover i EF.

Gert Petersen (SF):

Allerførst en bemærkning til hr. Duetoft, som mente at kunne lokke SF med, at der var nogen, som havde kaldt EF socialistisk: Det forholder sig faktisk sådan, at selv om en stat kaldte sig Den Tyske Demokratiske Republik, så var den ikke spor demokratisk, og selv om der var et statssamfund, der hed Unionen af Socialistiske Sovjet Republikker, så var der ikke nogen eller i hvert fald ikke ret meget socialisme dér. Og fordi Margaret Thatcher og andre kalder De Europæiske Fællesskaber socialistiske, bliver de ikke socialistiske af den grund. Sådan er det.

Jeg skal også lige sige til fru Elisabeth Arnold, at nu forstår jeg, hvad det er, nærhedsprincippet gør: Det garanterer, at vi får nogle ærlige slagsmål. Det kalder jeg en indskrænkning af garantien. Det garanterer ikke nærhed, det er godt, at vi kan få slået det fast. Det gør det ikke, men det garanterer ærlige slagsmål. Jamen det behøver vi ikke en skreven garanti for, det skal vi nok få under alle omstændigheder, det kan jeg godt love.

Så til spørgsmålet om det sikkerhedspolitiske element. Hvis denne traktat bliver til virkelighed, så vil EF, som fremtidig jo skal gå under betegnelsen Den Europæiske Union, blive udstyret med en militær dimension. I det dan-

ske forhandlingsoplæg sagde man klogeligt nej til, at EF indledte et forsvarspolitisk samarbejde, men i Maastricht sagde man ja.

Denne ændring i holdningen skyldes, siger man, de store ændringer, der er sket i Europa, siden det danske memorandum blev udarbejdet i efteråret 1990. Derfor har man sagt ja til en kolossal ændring i selve Romtraktatens koncept, hvor militærpolitik ellers har været holdt udenfor siden 1957, siden Romtraktaten blev til. De ændringer, der er sket i Europa, skulle da føre til den stik modsatte konklusion.

Ændringerne består især i, at Warszawapagten er død og borte, at Sovjetunionen er død og borte, at forsvarsministrene for samtlige stater i Øst og Vest mødes til fælles rådslagning, at NATO har oprettet samarbejdsorganet Det Nordatlantiske Konsultationsråd sammen med sine tidligere fjender, og at der er udbredt interesse i at styrke Konferencen om Sikkerhed og Samarbejde i Europa, CSCE, som den organisation, der omfatter alle stater.

Jamen hvorfor begynder EF i netop den situation at fable om et fælles forsvar? Hvem skal man forsvare sig imod? Fjenden er borte. Hvad er det for et svar på nye udfordringer og muligheder, at 12 stater fra nu af skal satse på en fælles forsvarspolitik? Jeg giver ikke meget for, at der står »på lang sigt«, for af samme artikel i traktatteksten fremgår, at man i 1996 skal drøfte, hvor langt man er kommet med denne fælles forsvarspolitik, og finde ud af, hvordan man kan komme videre. Længere er sigtet ikke.

Svaret burde da være det stik modsatte, at alle kræfter sættes ind på en fælles nedrustning i alle de 52 stater, der er med i CSCE, og at der opbygges et fællesskab med mæglingskontrol og fredsmekanismer. Sjældent har tidspunktet for en stor politikændring været så dårligt valgt som i Maastrichttraktaten, og ikke nok med det, for samtidig sker der en kobling til Vestunionen, som træder i kraft, i det øjeblik Traktaten er ratificeret.

Traktaten forpligter ikke Danmark til at indtræde i Vestunionen, men jeg kan forudse et enormt pres for at få os til det. Jeg kan høre argumentationen, når Danmark i Det Europæiske Råd skal anmode Vestunionen om, som det hedder i Traktaten, »at udarbejde og iværksætte de af EF-unionens afgørelser og aktioner, der har indvirkning på forsvarsområ-

[Gert Petersen]

det«, så vil man da sige: Jamen så må vi også være med og have indflydelse på de aktioner, vi selv har været med til at bestemme.

Hvad skal alt dette tjene til? Man skulle tro, at tiden var løbet fra blokpolitik, at vi skulle i gang med en afvikling af blokpolitikken, men i stedet indleder man opbygning af en ny militærblok ved siden af NATO, men vel at mærke uden de geografiske begrænsninger, der er pålagt NATO. Drømmer man om rollen som en europæisk gendarm? Det kan kun skabe nye ulykker, men selv hvis det ikke er tilfældet, selv hvis man ikke drømmer om sådan en rolle, har jeg lidt svært ved at forklare hele konstruktionen.

EF's militære dimension og kobling til Vestunionen vil spænde ben for det, der er nødvendigt, nemlig at udvikle CSCE til en organisation af ligeberettigede stater, der kan samordne nedrustning, mægle mellem stridende parter og eventuelt udsende fredsbevarende styrker. Indtil CSCE er i stand til det, har vi FN. Vi skal ikke have nye eller genoplivede militære blokke, og det er det, vi får med Maastrichttraktaten; alene det burde være nok til at sige nej til den.

Jens Thoft (SF):

Jeg har siddet og studeret forhandlingerne i 1972 i denne sal. Debatten dengang lignede i helt utrolig grad debatten i dag. Tilhængerne havde dengang travlt med løfter om, hvad EF ikke var eller ikke blev til, og tilhængerne var dengang fuldstændig ude af stand til at se eller forstå den indre dynamik, som selvfølgelig er i det projekt. Forestillingen om dynamikken og forståelsen af, at Unionstraktaten, som vi nu skal stemme om, kun er et blandt mange små skridt, der går i samme retning, nemlig en stadig snævrere union, har tilsyneladende været fuldstændig fraværende hos tilhængerne. En egentlig forståelse af, at der er dynamik i dette projekt, tilkommer tilsyneladende kun modstanderne.

Fra debatten i 1972 fandt jeg f.eks. Jens Otto Krag's forsikring om, at der »ikke bliver noget forsvars- og sikkerhedspolitisk samarbejde eller nogen EF-hær«. Krag lovede også, at det nordiske samarbejde ville blive intensiveret. Enhver, der har deltaget i FN-samlingerne, ved, at det nordiske samarbejde er blevet nedprioriteret til fordel for 12'er-samarbejdet. En-

hver, der har fulgt debatten i dag, ved nu, at der i hvert fald på det politiske løfteplan er et forsvars- og sikkerhedspolitisk samarbejde, som ligger i horisonten.

Markedsminister Nørgaard forsikrede dengang om, at Den Økonomiske og Monetære Union ikke ville blive til noget, og Ib Stetter garanterede, at var der konflikter mellem Folketinget og EF-systemet, så var det selvfølgelig Folketinget, der havde primatet. Enhver, der har fulgt ambidommen, ved, at sådan forholder det sig ikke.

Og allerede i 1972 klagede hr. Svend Auken over det manglende demokrati. Det har hr. Svend Auken ikke fået gjort så meget ved i mellemtiden, for også i dag må vi sige, som hr. Svend Auken sagde dengang: Det er et problem, at alt, hvad der foregår i Kommissionen, sker bag nedrullede gardiner.

Dengang lovede Ib Stetter, at et ja ville give sikkerhed for nye arbejdspladser, nye virksomheder i Nordjylland, og at et nej ville betyde dramatisk omstilling og nedskæring i landbruget, det ville betyde ødelæggelse af dansk fiskeri, og at tusinder af familier ville komme i vanskeligheder. Tusinder af familier – men i dag er det hundredtusinder af familier, der er kommet i vanskeligheder. Det er 310.000, der bare er arbejdsløse, og så er der alle dem, vi har postet på bistandshjælp, og alle dem, der er sat på efterløn. I alt er det over ½ million, der på den måde er sluset ud af arbejdsmarkedet, og som er kommet i økonomiske vanskeligheder.

Vi ser også, at landbrug og fiskeri har oplevet dramatiske nedskæringer, og at det er blevet en sport i landbruget at slå kreaturerne for panden, fordi produktionen straffer sig. I dag kan vi se, at det dengang var løgn på løgn på løgn, eller uforstand på uforstand på uforstand; men enten det nu var det ene eller det andet, hvad skulle så få befolkningen til denne gang at have tillid til tilhængerne, for enten har tilhængerens analyseapparat fundamentalt ikke været brugbart, eller også har de ikke brugt det.

Vi husker: »Unionen er stendød«, »vi bestemmer selv vores afgifter«, og »ingen kan bestemme, at grænsekontrollen skal fjernes, det kan kun vi selv«. Virkeligheden har hver gang været en anden. Stol derfor ikke på tilhængerne denne gang.

[Jens Thoft]

I 1972 brugte tilhængerne meget krudt på at forklare, at præambelen kun var højtidelige hensigtserklæringer, som ingen skulle tage højtideligt. Når der i dag står noget i præambelen om subsidiaritetsprincippet – det er det, der svindelagtigt oversættes til nærhedsprincippet, men det subsidiære, det er det underordnede; det principale, det er det overordnede, og det subsidiære, det er det, som det principale niveau ikke tager sig af – bruger man megen tid på at forklare, at subsidiaritetsprincippet er en garanti. I 1972 var præambelens bemærkninger om, at det skulle være en union, som blev stadig snævrere, ikke andet end hensigtserklæringer og løfter.

Min opfordring til tilhængerne er: Vær dog ærlige. Sig dog, hvad perspektivet er, og har I ikke noget perspektiv, så fortæl os det, for fortællingerne forpester folkestyret og ødelægger tilliden til demokratiet. Og jo tættere vi kommer på Unionen, jo vanskeligere vil I have ved at lyve.

(Kort bemærkning).

Ivar Nørgaard (S):

Det var jo rørende at høre hr. Jens Thofts forargede udtalelser om 1972, men hr. Jens Thoft glemte én ting: i 1972 sagde SF nej til EF, i dag siger SF ja til EF.

Hjortnæs (S):

Som en af de Socialdemokrater, der i 1972 stemte nej til dansk medlemskab af fællesmarkedet, og som en af dem, der stemte nej til EF-pakken i 1986, har jeg naturligvis været meget optaget af den argumentation, som bliver fremført i den aktuelle debat, især fra SF's side.

Jeg har selvfølgelig også lyttet meget intenst i dag, og jeg har fået ud af debatten, at SF mener følgende: Det, der ligger i Maastrichtaftalerne om miljø, er bedre end det, der er, men det er ikke godt nok. Det, der ligger om forbrugerbeskyttelse, er bedre end det, der er, men det er ikke godt nok. Det, der ligger om lønmodtagertryghedsbestemmelser, er bedre end det, der er, men ikke godt nok. Det, der er om stærkere kontrolbeføjelse til EF-Parlamentet, er bedre end det, der er, men ikke godt nok. Initiativret til EF-Parlamentet er bedre end det, der er, men ikke godt nok. Spørgsmålet om ombudsmandsinstitution er man formentlig tilfreds med.

Derfor bliver man jo temmelig usikker, når man skal til at vurdere, hvordan pokker SF – undskyld, hr. formand – når frem til det nej til Maastrichtaftalerne, som de plæderer for. Jo, det gør de, fordi de er overbevist om, at et nej sætter uret i stå, at et nej åbner op for nye forhandlinger, og det er lige præcis dér, jeg tror, at SF er helt urealistisk. Sådan ser virkelighedens verden ikke ud, og derfor bliver konsekvensen af det nej, SF står for, i virkelighedens verden et ja til det indre marked, som man stemte nej til i 1986. Den bliver, at man bliver stående på det liberaløkonomiske ideal med den frie vandring af arbejdskraft, varer, kapital og tjenesteydelser, men uden det forsøg på at regulere, som ligger i Maastrichtaftalerne. Jeg ser ikke noget perspektiv i, at man ved at stemme nej i realiteten siger ja til det, man stemte nej til i 1986.

Hr. Jens Thoft var inde på 1972-problematikken, og lad mig om det kort sige følgende: I 1972 var der et nordisk perspektiv uden for EF; i dag er der kun et nordisk perspektiv inden for EF. I 1972 var der realistiske muligheder for at diskutere og arbejde for en anden organisering af det internationale samarbejde; i dag er EF den internationale samarbejdsorganisation, alles interesse er rettet imod. I begyndelsen af 1980'erne var EF-samarbejdet uden dynamik og præget af nationale modsætninger; i dag er der en udtalt vilje til at effektivisere samarbejdet på meget afgørende områder. I 1972 og i 1986 var vi optaget af at diskutere kroner og øre; i dag gælder det de politiske perspektiver og især den internationalisering, der har fundet sted på store og afgørende områder som økonomi, miljø, energi og forholdet til udviklingen i Østeuropa.

Sådan ser virkeligheden ud for mig, og jeg finder det væsentligt, at Danmark er med, hvor disse meget afgørende spørgsmål bliver diskuteret, hvor de bliver forhandlet, og hvor de bliver besluttet. Det er også væsentligt for mig, at vi bliver taget alvorligt som et fuldgældigt medlem af dette internationale samarbejde. At reducere Danmark til at være et B-medlem, som SF i virkeligheden gør, ser jeg ikke noget perspektiv i.

(Kort bemærkning).

Aage Brusgaard (FP):

Jeg har siddet og lyttet til debatten lige så

[Aage Brusgaard]

stille i omkring tre timer, og alle de, der har haft ordet og vil anbefale et ja til Unionen, har rent faktisk brugt de argumenter, som blev brugt i 1986, da vi skulle sige ja til EF-pakken, om de fordele, der var ved, at de tekniske handelshindringer skulle væk, og de fordele, der var ved åben og fri handel over landegrænserne.

Fremskridtspartiet stemte også ja til pakken i 1986, men det er rent faktisk først den 1. januar 1993, at de ting skal træde i kraft. Er vi så klar til, at de træder i kraft? Nej, det er vi ikke. Særlig franskmændene bruger en masse tid på at forhindre, at de tekniske handelshindringer bliver fjernet.

Der bliver svindlet for ca. 50 mia. kr. om året i EF; var det ikke bedre, at man tog fat på sådan nogle ting, inden vi gik videre til en union?

Det, vi siger ja til, hvis vi siger ja til Unionen den 2. juni, er jo altså unionsborgere. Alle borgere i EF bliver unionsborgere i stedet for nationale borgere. Vi skal arbejde frem mod en fælles udenrigs- og forsvarspolitik. Det er heller ikke nævnt af ret mange her i dag.

Så er der truslen om, hvad der vil ske, hvis Danmark siger nej – nu kan det jo lige så godt være Luxembourg eller Irland, der eventuelt siger nej. Vores udenrigsminister har sagt, at hvis Danmark siger nej, vil de andre lande lave en søjle eller en krans uden om Danmark, men det passer ikke. Allerede i det fællesskab, vi er medlem af i dag, kan vi jo næsten ingenting lave, uden at alle 12 lande er enige. Vi kan tage ambi-sagen, og vi kan tage CO₂-sagen; Fremskridtspartiet var modstander af begge dele, men princippet var jo, at vi ikke kunne vedtage det og sætte det i kraft uden EF's indblanding. Så de 11 andre lande kan vedtage nogle ting på forsvars- og udenrigspolitikens område, men ikke nogen ting, der har betydning for Danmark, helt sikkert.

(Kort bemærkning).

Jens Thoft (SF):

Det skal være et svar til hr. Hjortnæs og hr. Ivar Nørgaard. Jeg håber, at hr. Hjortnæs har en dårlig smag i munden, når han læser Traktatens afsnit om Den Vesteuropæiske Union. Jeg håber, at hr. Hjortnæs husker, at i det memorandum, som regeringen og Socialdemokratiet lavede i fællesskab, hed det, at man af-

viser et forsvarspolitisk samarbejde. Og jeg håber, at hr. Hjortnæs har forstået, at i den traktat, som han rejser rundt og anbefaler folk at stemme for, er der en politisk løfteerklæring om, at der skal laves et forsvarspolitisk samarbejde.

Jeg er forbløffet over, at hr. Hjortnæs pludselig bliver slået af blindhed, for jeg må konstatere, at hr. Hjortnæs' analyseapparat faktisk fungerede godt nok i 1972 og 1986; derfor stod vi jo også på samme side i disse afstemninger. Nu er han pludselig slagen af blindhed og kan ikke se de meget store problemer, som er i Traktaten.

Når SF er modstander af den, er det selvfølgelig, fordi den er centralistisk og udemokratisk. Beslutninger, der i dag træffes for åbne døre, bliver flyttet ned bag lukkede døre. Beslutninger, der i dag træffes decentralt og i de enkelte parlamenter, bliver flyttet til Bruxelles og bliver truffet centralt. Og så kan man snakke så meget om subsidiaritetsprincippet, som man vil, det er jo ikke nogen garanti for noget som helst.

I 1972 rejste Socialdemokratiet rundt – bortset fra hr. Hjortnæs, det skal erkendes – med illusionsnummeret om det store nordiske samarbejde i EF; det blev ikke til noget. Nu rejser man igen rundt med det store nordiske illusionsnummer, og meningsmålingerne i Sverige viser klart, at det er et illusionsnummer.

Når hr. Hjortnæs siger, at det i dag er de politiske perspektiver, der dominerer debatten, så er det tvivlsomt, om det er rigtigt, men det er rigtigt, at det er de politiske perspektiver, der dominerer debatten i den folkelige dybde, og derfor har tilhængerne jo altså også nogle problemer, som enhver, der læser meningsmålingerne, kan se. Det er ikke længere muligt at lyve, som man har gjort det før.

(Kort bemærkning).

Gert Petersen (SF):

Jeg ved såmænd ikke, om hr. Hjortnæs er slagen af blindhed, men i hvert fald døvhed, ellers har han ikke hørt ordentligt efter, eller også har han bare været uopmærksom. Det er da rigtigt, at vi siger, at der er nogle små forbedringer på en række områder, og så siger vi, at der er store tilbageskridt på en række andre områder. Det ved jeg ikke om hr. Hjortnæs har bemærket at vi siger. Så foretager man det,

[Gert Petersen]

man kalder en afvejning. Traktaten er jo en helhed, vi kan desværre ikke dele den, vi kan ikke tage et afsnit ud og sige, at nu nøjes vi med det dér. Vi hænger på det hele.

Hr. Hjortnæs hænger også på det hele. Hr. Hjortnæs hænger på den militære dimension, som hr. Jens Thoft var inde på. Hr. Hjortnæs hænger også på om ikke selve ØMU's tredje fase, for o.k., den er blevet udsat nu, men Traktaten siger ja til Den Økonomiske og Monetære Union. Den stemmer vi også om, og anden fase begynder i løbet af et par år, og samtlige EF-medlemsstater vil være nødt til at føre en bomhård nedskæringspolitik for at leve op til de krav, der stilles for at komme med i tredje fase i Den Økonomiske og Monetære Union. Man kan nærmest sige, at det er den danske borgerlige regerings politik med succes på betalingsbalanceområdet og med de 300.000 arbejdsløse, som vil blive ophøjet til generel EF-politik. Det er det, hr. Hjortnæs siger ja til, og det er det, vi andre siger nej til, også selv om der kan være små fremskridt på andre områder, for de kan slet, slet ikke opveje dette onde.

For mit eget vedkommende vil jeg sige, at hvis der virkelig havde været ikke små, men kolossale fremskridt, når det drejer sig om de sociale rettigheder og miljøets rettigheder, så kunne jeg være kommet i tvivl, men det er der jo ikke. Der er visse fremskridt, det benægter jeg ikke, men de er relativt beskedne, og tilbagekridtene er helt iøjnefaldende og vil være en katastrofe for socialistisk og også socialdemokratisk politik i EF i de kommende år.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Nu skal det jo ikke blive for synd for hr. Hjortnæs, men jeg havde siddet og ventet på, at hr. Hjortnæs ville have holdt en tale – med gode argumenter for, hvorfor han nu går ind for, at EF skal kobles sammen med Vestunionen – om, hvorfor EF skal til at diskutere forsvarspolitik, hvorfor vi skal forpligte os til én valuta, hvorfor vi skal iværksætte ØMU's anden fase med at opbygge en centralbank, hvorfor vi skal binde os til en monetaristisk politik, hvorfor vi skal lave en centralisering af beslutningsprocessen, og hvorfor vi ikke skal interessere os så meget for demokratiet. Det er lige præcis de punkter, hvor jeg mener at vi tidligere i fællesskab var bekymrede.

Hr. Hjortnæs sagde, at SF siger ja til det eksisterende EF. Det er sludder og vrøvl. Det er jo netop sådan, at vi siger nej til de ting, der fører i en retning, som vi synes er forkert; jeg har antydnet dem her, og vi har brugt hele dagen på at tale om dem. På nogle andre punkter foretager vi den vurdering, at det kan vi leve med, det er den anden del. Og den tredje del er dér, hvor vi siger: Kan vi få nogle forbedringer her? Det er et afvejet synspunkt, SF fremlægger, og det er helt forkert at beskrive det, som at vi accepterer det nuværende EF. Vi vil ændre EF. Det er derfor nej er så vigtigt.

(Kort bemærkning).

Køpke Christensen (FP):

Hr. Hjortnæs gik på talerstolen og gjorde opmærksom på, at han i 1972 havde været modstander af EF og også i 1986 stemte imod. Jeg er så i den stik modsatte situation. Jeg har været aktiv i Europæisk Ungdom, jeg har endog en kort periode været formand for en organisation i det sønderjyske område, og jeg er heller ikke i dag modstander af EF som sådan.

Men det giver mig kuldegysninger, når jeg f.eks. ser en fjernsynsudsendelse, hvor hr. Niels Helveg Petersen bliver stillet over for den åbenbare kendsgerning, at når man ser på danske dommers retskilder og rækkefølgen heraf, så er det således, at Unionstraktaten kommer ind på en førsteplads, derefter kommer EF-forordningerne, på tredjepladsen EF-Domstolens afgørelser, på fjerdepladsen grundloven, og først på femtepladsen kommer Folketingets love. Det giver kuldegysninger langt ned ad ryggen, når man hører sådan noget.

Jeg tænker også på, hvad vore egne børn og børnebørn skal opleve fremover, når man låser de forskellige nationer mere og mere fast; hvordan vil det udvikle sig i fremtiden, hvordan kommer man ud af sådan et samarbejde? Vi har set uhyggelige tendenser med borgerkrige rundt omkring osv., og jeg synes, at man også skal se langt frem i tiden. Ingen af os her ønsker, går jeg ud fra, en tid som fra 1940 til 1945, og det må også påvirke jasigerne, at modstandsfolkene organisation opfordrer til et nej. De siger jo klart: Hvorfor skal vi frivilligt afgive vores frihed? Det er jeg ganske enig med organisationen i. Jeg må nok sige, at det særlig er de næste generationer, jeg tænker på.

[Køpke Christensen]

Jeg mener også, der er noget meget følelsesladet i den debat, det kan ikke undgås, og det skal også med i billedet.

Formanden:

Jeg skal her indskyde, at jeg har i sinde at indlægge en pause i forhandlingerne. Jeg prøver, om vi kan føre denne sag til ende inden pausen, men det bliver senest kl. 19, at vi foretager en udsættelse af mødet. Så meget til orientering.

(Kort bemærkning).

Hjortnæs (S):

Mine bestræbelser vil stadig væk gå ud på at forstå logikken i den argumentation, SF fører frem.

Man forestiller sig altså, at hvis der bliver stemt nej, så kan Danmark komme i realitetsdrøftelser med de andre EF-lande om at forbedre miljøreglerne, forbrugerbeskyttelsesregler, EF-Parlamentets beføjelser osv.; jeg anser det ikke for at være en realistisk mulighed. Man regner med, at man kan gå i realitetsforhandlinger med henblik på at få ØMU'en ud; jeg anser det ikke for at være en realistisk mulighed. Man går i forhandlinger for at få afsnittet om Vestunionen og det forsvarspolitiske samarbejde ud; jeg anser det ikke for at være en realistisk mulighed.

Derfor står der stadig væk for mig billedet af et SF, der forsøger at bibringe befolkningen et indtryk af, at der foreligger nogle politiske muligheder, som reelt ikke er til stede.

Jeg siger ikke, som hr. Jens Thoft forsøgte at pådutte mig, at der ikke er store problemer i EF-samarbejdet. Der er meget, meget store problemer i EF-samarbejdet, og vores bestræbelser skal gå ud på at løse nogle af disse kæmpestore problemer. Det, der er virkeligheden for mig, er, at den politiske kamp har flyttet sig. Det er, som om SF tror, at den politiske kamp om alle de store, afgørende spørgsmål som miljø, energi, økonomi osv. er noget, vi kan klare herhjemme i vores eget lille land, og at alle andre nok vil rette sig ind efter det, men sådan ser verden altså ikke ud for mig. EF er blevet dér, hvor det foregår, og derfor er vi nødt til at være med.

Måtte jeg så lige til almindelig orientering sige, at vi socialdemokrater, der stemte nej i 1972, bebrejdede tilhængerne inden for vores

parti, at de ikke ville erkende konsekvensen af deres egen holdning og gå ind for en fælles europæisk konjunkturpolitik. Nu kommer SF og argumenterer imod ØMU'en, men jeg kan ikke forestille mig et Europa, hvor priserne eller renten går op i den ene ende og ned i den anden, sådan ser virkelighedens verden heller ikke ud. Selvfølgelig ved man godt, at man inden for et fællesmarked, hvor man har fri bevægelse af kapital, penge osv., hvor erhvervspolitikken kommer tættere ind på livet af os, og hvor virksomhederne bliver internationaliseret, er nødt til at føre en fælles konjunkturpolitik.

Derfor mener jeg også, at SF på det punkt fører en fuldstændig urealistisk politik og fører en argumentation frem, som vælgerne faktisk ikke bør fæste lid til.

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Jeg havde egentlig tænkt mig at begå noget samfundsgavnligt, nemlig ikke at gå herop igen, men der er et af de argumenter, der nu er ført i marken, som gør, at jeg alligevel føler mig kaldet til det, og det er hr. Køpke Christensens, som jeg synes er det mest usmagelige, mest uanstændige og mest urimelige argument, modstanderne her i landet overhovedet kan bruge, nemlig at et nej er en logisk følge af modstandskampen. Sandheden er, at EF netop blev skabt for at stoppe den ødelæggelse, som Anden Verdenskrig var, hindre den i at gentage sig, hindre, at demokratiet blev løbet over ende, så de vesteuropæiske lande igen skulle opleve det, man havde oplevet under Anden Verdenskrig, og hindre, at social nød ville føre til en ny diktator som Hitler. EF blev skabt for at forhindre, at det, som modstandsfolkene kæmpede imod, skulle genopstå, og så prøver man at fremstille det, som om det logiske svar på den fortsatte kamp fra besættelsen skulle være et nej til EF.

Jeg ved da godt, at der er medlemmer af den daværende modstandsbevægelse, der tænker sådan, og det skal jeg ikke anfægte, men alle, der kender EF's historie og baggrunden for at danne det, må i alt fald sige, at det ikke er en rigtig analyse. Så når hr. Køpke Christensen i dag fører det argument i felten, synes jeg simpelt hen, at det er en uanstændighed, der er næsten oppe i nærheden af de grænser, som udenrigsministeren tidligere i dag nævnte at andre fra samme parti brugte.

(Kort bemærkning).

Jens Thoft (SF):

Når jeg fortsætter dialogen med hr. Hjortnæs, skyldes det, at hr. Hjortnæs tidligere har dokumenteret, at han havde et analyseapparat, som faktisk fungerede. Jeg er ude af stand til, og det gælder i øvrigt også de øvrige tilhængerne, at forstå logikken i, at hvis vi siger ja, er der ingen ende på, hvor megen indflydelse vi kan få på hvad som helst, ja, så er vi oven i købet i stand til at forhindre, at de store tilraner sig mere magt, så der bliver mindre indflydelse til de små, og i stand til at forhindre, at det danske sprog bliver udvisket. Det er det allerede i dag, og hr. Hjortnæs ved også godt, at hvis man beder om en rapport, kan man få den på engelsk i morgen, men skal man have den på dansk, varer det 3/4 år. Hvis vi siger nej, er vi fuldstændig uden for indflydelse, så er det sket med hvad som helst.

Jeg kan ikke forstå logikken. Hvad er det for nogle samarbejdspartnere, vi er i gang med, som i den ene situation sender os fuldstændig ud i kulden og i den anden situation nærmest ind i kakkelovnen? Tingene hænger ikke sammen.

Selvfølgelig kan vi få genforhandlet Traktaten. Jeg ved naturligvis godt, at de andre lande siger, at der ikke er noget at pille ved, men det er kun til den dag, folkeafstemningen er en kendsgerning i Danmark og Irland. Det er jo ikke bare ét land, der skal have folkeafstemning, og når vi har fået nejene, er man selvfølgelig nødt til at genforhandle det. Sniksnakken om, at man flytter det over i et andet regi, kan overhovedet ikke bruges. Om man så satte alle EF's bureaukrater til i de næste 3 år at flytte alle cirkulærerne og direktiverne over i et nyt regi, kunne det overhovedet ikke lade sig gøre, for de ville ikke være færdige på 3 år. Jeg erindringer dengang, jeg bad Kommissionen om at sende mig det, den havde om hamp og hørfrø, og fik at vide, at jeg måtte være mere præcis, for det, jeg bad om, fyldte en godsvogn. Det er ikke teknisk muligt at flytte det over i et nyt regi.

Hr. Hjortnæs sagde, at der var tale om meget store problemer. Ja, f.eks. det demokratiske underskud, som Socialdemokraterne også fremhævede i 1972. Hvordan er det gået med det? Det er i mellemtiden blevet til den demokratiske fallit.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Hr. Hjortnæs hæftede sig ved, at miljøspørgsmål er internationale. Det er de, og det skal man ikke belære SF om, for vi er det parti, der kraftigst har påpeget det og taget de fleste initiativer netop for at få en stærk international og forpligtende miljøpolitik. Det er også derfor, vi er bekymret for, om det resultat, der kommer ud af Riokonferencen, er stærkt nok.

Vi ønsker at være i et miljø samarbejde med EF-landene, og vi ønsker ved en genforhandling at få diskuteret, om det kunne forbedres eller i det mindste blive klarere, så vi også kunne tro på, at de fremskridt, ja-folket herhjemme nævner, er en realitet. Det var den del.

Det andet er så om konjunkturpolitik. Selvfølgelig skal der da føres konjunkturpolitik, hvis overskriften er, at der skal flere i beskæftigelse, og at det skal ske på vilkår, som tjener miljøet, men det er lige præcis det modsatte, der er tilfældet. I den politik, der lines op, umuliggøres en hurtig indsats af de skrappe budgetkrav, de 12 EF-lande har pålagt sig selv i forsøget på at skabe en fælles møntunion, således som Politiken i søndags kunne beskrive det. Det er realiteter og ikke teori, at det allerede nu er ved at virke, og det er dele af en monetaristisk politik, der bliver puttet ind i Traktaten.

Så sagde hr. Hjortnæs, at det ikke var muligt at få noget ud af et nej, fordi vi ikke kan få noget ud af en forhandling. Det kan vi da naturligvis, alene af den grund at vi skal sætte os til forhandlingsbordet, og at det skal formuleres, hvad nej et skal føre til. Jeg kan ikke forstå, at hr. Hjortnæs ikke også vil være behjælpelig i den situation, når det trods alt er Socialdemokratiets vælgere, der vil hjælpe til at få det nej.

Formanden:

Jeg tillader mange korte bemærkninger, men så bør de også holde sig inden for de 2 minutter, som er grænsen her.

(Kort bemærkning).

Gert Petersen (SF):

Jeg tror, at hr. Hjortnæs så udmærket har hørt, hvad SF har sagt i dagens løb, også det om den militære dimension, som han dog klogeligt undlod at replicere på, og hvad vi har

[Gert Petersen]

sagt om ØMU'en – Den Økonomiske og Monetære Union – men der er altså bare det, at hr. Hjortnæs anser denne Økonomiske og Monetære Union for at være noget fint noget, og derfor har han ikke været i stand til at opfatte det, når vi andre har sagt, at den og den militære dimension er hovedårsagen til, at vi går imod det projekt, der ligger her på bordet.

Sagen er, at som denne Økonomiske og Monetære Union er konstrueret, vil den, hvis den ellers kan komme til at fungere, hvad jeg har et lille håb om at den ikke kan, tvinge samtlige regeringer i området til at føre, hvad jeg dog ville kalde en – jeg håber, det vil være et rigtigt udtryk – antisocialdemokratisk økonomisk politik, og det er forbavsende for mig, at hr. Hjortnæs mener, at sådan noget er fint. Vist er man nødt til at have en konjunkturpolitik, men det er da et spørgsmål, hvad indhold der er i den, og her har vi en konjunkturpolitik, hvor det ligefrem bliver traktatligt fastlagt i vedtægterne for denne centralbank, ligesom det fremgår af de økonomiske optagelsesbetingelser for, at landene kan komme med, at der ikke må føres en politik, hvor jobskabelse gives førsteprioritet; det er alene prisstabilitet, der skal have førsteprioriteten, dvs. den politik, som den tyske Bundesbank har ført. Det er det ene.

Det andet er, at hr. Hjortnæs siger, at det, vi forlanger, er urealistisk. Han taler næsten som udenrigsministeren – lidt pænere vil jeg nok sige, udenrigsministeren bruger stærkere ord. Undskyld, men jeg mener helt bestemt, at England har sagt nej til den sociale dimension, og at de 11 andre derfor har måttet lave en protokol specielt om den. Hvorfor kunne Danmark så ikke sige nej til den militære dimension eller til ØMU'en, og så kunne de 11 andre lave en protokol om det? Hvorfor kan vi ikke gøre det samme som England? Hvorfor kan vi ikke være lige så principfaste? Er det virkelig urealistisk?

(Kort bemærkning).

Køpke Christensen (FP):

Jeg er ganske enig med hr. Duetoft. Jeg tror ikke, vi kommer til at opleve 1940-45-tiden igen, og det var heller ikke det, jeg var fremme med. Det, jeg sagde, var, at når der pålægges økonomiske og politiske spændetrøjer i en større sammenhæng inden for EF-området, vil der uundgåeligt på et eller andet tidspunkt væ-

re nationer, der vil ud af dette samarbejde, og det vil efter min opfattelse blive meget vanskeligt at befri sig for de spændetrøjer. Jeg sagde, at vi desværre rundt om i verden har set, at hvis man vil ud af en union, kan der opstå borgerkrige og uhyggelige tendenser, men diktatorer osv., som hr. Duetoft kom ind på, var absolut ikke det, jeg ville pointere.

Fremskridtspartiet siger heller ikke nej til EF. Vi ønsker at være med i EF, det indre marked starter som sagt i 1993, men vi ønsker at se, hvordan dette samarbejde vil gå. Derefter kan vi så vurdere, om vi skal gå videre. Man bør se tiden an, prøve det udvidede samarbejde et stykke tid og så tage stilling til, om vi skal køre videre ud ad den linje.

Jeg nævnte også kort og klart, at modstandsbevægelsen har opfordret til et nej til Unionen ud fra den betragtning, at vi ikke frivilligt skal afgive frihed. Det var det, jeg pointerede, og jeg vil ikke komme ind på noget af det andet. Jeg synes, det er uhyggelige tendenser, men ingen danskere tror, at den tid kommer igen. Med den oplysning, vi i dag har i samfundet og i EF som sådan, er det da ganske klart, at ingen af os ønsker det, og det får vi garanteret heller ikke.

Formanden:

Jeg har endnu to korte bemærkninger på listen, og dermed slutter de korte bemærkninger i denne omgang. Fru Pernille Frahm er den første og hr. Duetoft den anden og sidste.

(Kort bemærkning).

Pernille Frahm (SF):

Nu synes jeg, det er på tide, vi får slået en pæl igennem al den snak om, at de 11 andre EF-lande vil gå videre, hvis Danmark skulle vælge at stemme nej den 2. juni. Det er muligt, at udenrigsministeren har banket sine vælgere på plads, og det er muligt, at Socialdemokratiet har fået banket udenrigsministeren på plads i denne debat, så han ikke mere vover at komme herop og udtale sig, men udenrigsministeren kan i hvert fald ikke udføre det kunststykke at banke den svenske befolkning og befolkningen i de øvrige EF-lande på plads.

Se dog i øjnene, venner, at der er et flertal imod denne union i den svenske befolkning og en bred utilfredshed i resten af EF.

Formanden:

Selv om det naturligvis er venligt ment at kalde medlemmerne venner, så passer det ikke med forretningsordenens bestemmelser.

Hr. Duetoft for den sidste korte bemærkning i denne omgang.

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Jeg må sige til hr. Køpke Christensen, at der ikke er nogen som helst grund til at lave gadekampe i Danmark for at få Danmark ud af Unionen eller af EF. Det kræver såmænd én stemmes flertal i det danske Folketing at komme ud, så det dér skræmmebillede af, at tingene lige pludselig vil begynde at udvikle sig til borgerkrigs-lignende tilstande, er lidt underligt.

Hr. Køpke Christensen gentog desværre udtalelserne om modstandsbevægelsen. Jeg kender i hundredvis af modstandsfolk, som vil være rystede og triste til mode over, at deres kamp under krigen skal sammenlignes med de øjeblikkelige EF-diskussioner; de vil ikke trækkes ind som gidsler.

Modstanderne har brugt den ene gruppe efter den anden som gidsler. Hvis modstanderne har ret, ved jeg ikke rigtig, hvad det er, jeg normalt omgiver mig med, idet jeg forleden dag så en plakat, hvor der stod: Kvinderne siger nej. Jeg kender mange kvinder, der siger ja, så jeg er begyndt at undre mig over, hvordan man kan lave sådan en plakat. (*Munterhed*). Modstanderne benytter altså den ene gidselgruppe efter den anden, vi mangler vel efterhånden bare, at de dukker op med alle babyerne og siger, at babyerne også siger nej.

Modstandsbevægelsen skal ikke skamrides på den måde, som det bliver gjort her, og jeg synes altså, at hr. Køpke Christensen i den grad overspillede sin rolle.

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

En bemærkning om ændringsforslaget.

På baggrund af nogle indlæg, der faldt for snart 6 timer siden ved debattens start, skal jeg for god ordens skyld erindre om, at ændringsforslaget kun vedrører den indre danske beslutningsproces. Det er ikke noget, der berører Maastrichtaftalen på nogen som helst måde, og det skal da ikke være nogen hemmelighed, at regeringen hellere havde set lovforslaget

gennemført uden dette ændringsforslag, alene af den grund, at det efter regeringens opfattelse var en fuldt forsvarlig måde, lovforslaget blev fremsat på. Da vi så blev stillet over for det ønske fra nogle af de partier, med hvem vi har været enige under hele forløbet, og med hvem vi ønsker fortsat at være enige, at udskyde nogle beslutninger til senere, fandt vi det rigtig at imødekomme det, også selv om det er besværligt, og ud fra et overordnet ønske om at bevare enigheden gjorde vi det.

Af samme grund skal jeg ikke blande mig i den interessante diskussion, der var mellem hr. Ivar Nørgaard og SF om forskellene imellem Venstres og Socialdemokratiets politik over for EF. Jeg skal blot stilfærdigt takke hr. Ivar Nørgaard for, at han sagde, at forskellen på os var, at jeg har visioner; det kvitterer jeg for med tak.

I øvrigt kan man sige, at debatten i dag, så længe den end har varet, måske ikke har tilført væsentligt nyt, men vel nok på en række punkter har skabt en ganske velkommen afklaring. Der er i enhver politisk proces en tid for undersøgelser og for overvejelser, og nu er afgørelsens time så kommet.

Vi kan have forskellige meninger om EF, og det gælder både for det flertal, der er tilhængere, og for enkelte grupper, men ingen har efter min mening lov til at se bort fra den kendsgerning, at Den Europæiske Union er en realitet, og det bør ikke glemmes, at den union, som vi anbefaler at sige ja til, er udsprunget af tanker om at skabe et Europa, hvor vi kan leve i fred med hinanden ved at udrydde de kilder til konflikter, der især har eksisteret imellem Tyskland og Frankrig. Det nye Europa er ikke skabt endnu, men det skabes, og vi bør være med både af økonomisk nødvendighed, og fordi det er her, vi har vores plads. Vi kan ikke leve vores liv alene på erfaringer fra fortiden, vi må handle ud fra øjeblikkets vilkår og med fremtidens muligheder for øje, og det er derfor, vi anbefaler at være positive over for det nye Europa.

Den Europæiske Unions kommende udvikelse med de nordiske lande betyder helt nye muligheder for økonomisk, politisk og kulturel indflydelse på denne udvikling, og de indskrænkninger, der kan være tale om med hensyn til at afgive handlefrihed på visse begrænsede områder, modsvares så rigeligt af den ud-

[Udenrigsministeren]

videlse, vi får af vore muligheder for at få indflydelse på andre områder. Hvis vi i øvrigt ikke skulle samarbejde med både de nuværende og de kommende medlemslande i Den Europæiske Union, hvem i alverden skulle vi så samarbejde med? Selvfølgelig skal vi tage del i dette omfattende samarbejde, og udviklingen vil gå langsomt frem skridt for skridt under fuld kontrol og accept af Folketinget. Det danske samfund vil igennem sine valgte repræsentanter i Unionens forskellige institutioner få værdifulde muligheder for sammen med ligesindede at arbejde for en udvikling i den retning, vi ønsker.

Der er vel reelt ingen, der har anfægtet, at de danske vilkår i traktaten om Den Europæiske Union er særdeles gunstige. Det er ikke om det, striden har stået, men om selve det grundlæggende spørgsmål, om Danmark bør være med i Den Europæiske Union, eller om vi bør stå udenfor, også i den situation, der opstår, når de øvrige nordiske lande bliver medlemmer. Det er altså et ja eller et nej. Det er forkert, når det under debatten i dag er påstået, at vi prøver at fremstille det, som om der ikke reelt er mulighed for at sige nej. Der er mulighed for at sige nej, men så skal man selvfølgelig gøre sig konsekvenserne klart, nemlig at det, man siger nej til, er at være med i det videre europæiske samarbejde.

Det er en ukorrektthed, når nogle prøver at fremstille det, som om man ved at sige nej bare kan bevare tingene, som de har været hidtil. Det kan man ikke. Verden bevæger sig, et land som Danmark kan – heldigvis – ikke bremse den europæiske udvikling, og derfor har det været interessant i dag og i de foregående par dage at høre fra de to partier i Folketinget, der anbefaler et nej, hvad det egentlig er for valgmuligheder, man vil prøve at fremstille.

Fremskridtspartiet prøver at fremstille det, som om alting bliver som hidtil, og man prøver at sige, at andre ikke vil bryde aftaler. Jeg er efterhånden for 117. gang nødt til at gentage, at andre ikke bryder aftaler, hvis de etablerer et andet samarbejde uden om os, og tag ikke fejl, det er det budskab, vi har fået fra andre. Det vil de gøre, hvis man i et land som Danmark tror, at man kan bremse fremskridtet.

SF er kommet med sine forslag til emner for genforhandling, og jeg ved ikke, om man skal le eller græde, men det kan da være svært at

tage det alvorligt. Det tyder på en mangel på forståelse for diskussionen i andre lande, når man tror, at man på de nævnte områder kan opnå yderligere indrømmelser. De steder, hvor man vil af med noget, har været områder, hvor andre lande vil have mere. Dér, hvor man vil have mere, er lige præcis de steder, hvor vores partnere ikke har været rede til at gå længere, end de er gået nu. Så det er et forsøg på at genoptage en forhandling, som er afsluttet, for tag ikke fejl af, at den forhandling, som er ført af regeringen med støtte fra det meget store flertal i Folketinget, der nu også anbefaler resultatet, i de andres øjne har ført til noget, der er en helhed. Det er en forhandling, der er afsluttet og ikke kan genoptages. Vi skal altså sige ja!

Ingen kan love guld og grønne skove, når vi kommer ind i Unionen, men det skal også være kendt, at vi vil gå en meget usikker økonomisk fremtid i møde, hvis vi holder os udenfor. Det er det, nogle kalder skrækkampagne og trusler, men det er det ikke, det er en realistisk beskrivelse af den situation, man vil komme i, hvis man siger nej, og vi skylder befolkningen at gøre det klart, hvad følgerne er.

Det er indlysende, det ved vi fra svenske erfaringer og fra udmeldinger fra store danske industrivirksomheder, at investeringer vil flytte fra Danmark til det område, hvor det videre europæiske samarbejde kommer til at foregå. Det er også en kendsgerning, at vi vil komme til at miste investeringer, som vi har arbejdet hårdt på at få til Danmark fra f.eks. USA og Japan, et arbejde, hvor et af vores hovedargumenter har været, at ved at placere sig i Danmark med morgendagens industrier vil man få mulighed for at få en fod inden for det område, hvor det fremtidige europæiske samarbejde kommer til at foregå. De investeringer flytter andre steder hen, hvis vi siger nej.

Det er en kendsgerning, at renten vil stige. Vi har allerede set påvirkninger af renteniveauet af de meningsmålinger, der har været, og det er en kendsgerning, at vi kan skyde en hvid pind efter de fordele, vi hidtil har hentet af økonomisk karakter fra den fælles landbrugspolitik. Det er klart, at lægger man alle disse ting sammen, indebærer de totalt en alvorlig negativ påvirkning af vores økonomiske situation, og det skal være kendt, når man foretager sin afvejning.

[Udenrigsministeren]

Regeringen går ind for det europæiske samarbejde i klar bevidsthed om, at Den Europæiske Union ikke er et færdigt produkt, men en proces. Det er et samarbejde, som er under fortsat udvikling, og vi er rede til at gøre en indsats for, at Danmarks røst bliver hørt i det samarbejde. Vi ønsker, at Danmark skal arbejde for, at den udvidede union indadtil kan løse sine opgaver effektivt, og at den udadtil kommer til at bidrage til politisk og økonomisk afspænding og åbenhed i verden.

Både Danmarks og de nye ansøgerlandes tilslutning vil føre værdifulde, demokratiske vitaminer ind i samarbejdet. Vi ønsker sammen med Sverige, Finland og forhåbentlig også Norge at sætte vores præg på det europæiske samarbejde. Selve det forhold, at vi har en så grundig debat i befolkningen om vores tilslutning, vil uden tvivl styrke den kraft og interesse, hvormed vi fra dansk side kan komme til at deltage i den videre europæiske beslutningsproces, og det vil dermed forøge vores muligheder for at få indflydelse på resultaterne af denne proces.

Der har været talt en del om, at følelserne har fået overtaget i debattens sidste fase. Jeg mener da ikke, at man skal underkende følelsernes betydning. I en politisk proces kan vi alle sammen risikere at forveksle følelser med ophidselse. Overdrivelser og eventuel mistænkeliggørelse af andres motiver er de negative kræfter, som ofte ligger i et politisk engagement, og jeg tror, at vi alle, hvor vi end befinder os i det politiske felt, under slutspurten gør klogt i at være på vagt over for denne fare.

Om dem, der er tilhængere af Unionstraktaten, må man nok sige, som det også tidligere fremgik af debatten, at vores ja ikke er ens for alle. Der er flere slags ja, og det kan man også tydeligt se på tillægsbetænkningen fra Markedsudvalget. Alligevel tror jeg kun, det er nuancer, der er ganske naturlige i et demokrati, og som i øvrigt svarer til de nuanceforskelle, man også finder i andre medlemslandes parlamenter. Det ja, som regeringen og Folketinget nu beder befolkningen bekræfte om få uger, præges netop af en overbevisning om, at vi nu, da Den Europæiske Union er en kendsgerning, ville svigte de mest vitale interesser for Danmark, hvis vi ikke sagde ja.

Vi kan ikke være i tvivl om, at Den Europæiske Union bliver det europæiske udviklings-

centrum. De beslutninger, der bliver truffet dér, vil både økonomisk og politisk øve afgørende indflydelse på Danmarks forhold, hvad enten vi er medlem eller ej. Det vil det gøre for både Danmark og de øvrige nordiske lande, og regeringen mener, at man også ud fra disse interesser bør sige ja til Unionstraktaten. Vi skal gøre det for at have indflydelse på alle de grænseoverskridende beslutninger, vi skal gøre det for at være med til at sikre en stabil politisk udvikling i Europa, vi skal gøre det for at sikre fortsat økonomisk vækst, og vi skal gøre det for at fremme fortsat nordisk fælles deltagelse i Fællesskabets samarbejde med Sverige, Finland og – håber vi – Norge.

Vi er et lille land i en meget stor sammenhæng. Det vil vi være, hvad enten vi står udenfor eller indenfor, men står vi indenfor, har vi en forhandlingsposition, en medbestemmelseret og økonomisk tryghed. Står vi udenfor, har vi intet af dette.

Jeg synes, at udsigterne til, hvad en tilslutning kan føre med sig, rummer enorme visioner og store perspektiver. Jeg synes, at de, der siger nej, siger et godt og negativt nej, for de har intet at stille i stedet, og de ved godt selv, at alternativet ikke kan bruges til noget som helst.

Regeringen vil nu i de kommende uger af al kraft virke for, at folkeafstemningen den 2. juni bliver en bekræftelse på den beslutning, som Folketinget træffer i dag, og vi vil gøre det, fordi vi er sikre på, at vi derved bedst tjener Danmarks fremtid.

Statsministeren (Poul Schlüter):

Når Folketinget nu om lidt formentlig med næsten 5/6 flertal, og det er i sig selv bemærkelsesværdigt, godkender forhandlingsresultatet fra Maastricht, kan vi sige, at vi slutter den første del af den todelte procedure, som vor grundlov foreskriver. Næste del udgøres af folkeafstemningen om 3 uger, og det er både mit håb og min tro, at vi også til den tid vil få et klart positivt resultat.

Nu slutter debatten herinde, men ude i befolkningen vil og skal den gå videre. I Folketinget har der været god tid til at vende alle stenene på vejen, for arbejdet går langt længere tilbage end de ca. 2 måneder, hvor lovforslaget har været til behandling. Igennem mere end et år har partierne gennem deres repræsentanter i Markedsudvalget fulgt Traktatens tilblivelse.

[Statsministeren]

Men har vælgerne så haft ordentlig mulighed for at sætte sig ind i stoffet? Da vi fastsatte tidspunktet for folkeafstemningen, lagde vi vægt på, at der skulle være rimelig tid til at forberede den nødvendige oplysningsvirksomhed. Alligevel kunne man godt nære bekymring for, om det lod sig gøre at løfte denne store opgave, for det er naturligvis kompliceret stof, men når man følger debatten – og den sidste ende har vi altså endnu til gode – synes jeg, man må sige, at den foregår livligt, engageret og også ganske grundigt, som det bør være i et folkestyre.

Mødevirksomheden er intens – det mærker de fleste af os daglig på vor krop – pressens dækning er tæt, og når det drejer sig om kategorien bøger, publikationer og pjecer, oplever vi jo en sand grøde.

Fællesakten fra 1986 eller EF-pakken, som vi kaldte den herhjemme, var dengang vores fælles forsøg på at hindre, at Europa skulle sakke agterud teknologisk. Derfor søgte vi at skabe bedre hjemmemarkedsforhold for den europæiske industri, altså det indre marked.

Nu har vi gennemført i hvert fald hovedparten af alle disse mange forslag, men udviklingen går stadig hastigt teknologisk og på andre måder, og det gør også de vældige omstruktureringer af vores samfund – man kan sige, at virkningerne på godt og ondt udspiller sig daglig for øjnene af os – eller vi kan tage den dramatiske politiske udvikling i Europa, som vi har oplevet de sidste år.

Vi nåede knap at glæde os over kommunismens sammenbrud, før problemerne meldte sig med stor styrke. Billedet af en ufattelig nedslidning, ikke blot af miljøet, var noget af det første, der mødte os, og det stod hurtigt klart, at overgangen til moderne markedsøkonomi var en vanskelig og kostbar proces – også kostbar for os. Hertil kom alle de politiske, etniske og nationale konflikter, som jo havde været skjult af gamle tvangsstyrer.

Alt det mener jeg betyder, at vi tilsammen står med billedet af et Europa, som bestemte giver håb for fremtiden, men hvor det alligevel er usikkerheden, økonomisk og politisk, som vi må regne med bliver et fremherskende træk i de næste måske mange år.

Presset fra alt dette er vores vilkår, og jeg mener, at Unionstraktaten er forsøget på at opstille svaret på alle disse krævende udfordringer.

Men så må man selvfølgelig spørge: Er forhandlingsresultatet fra Maastrichtfællesskabet det rigtige svar? Jeg mener bestemt ja. Der er vel ingen af os, der synes – naturligvis – at det er det definitivt bedst tænkelige svar på hvert eneste område. Teksten afspejler et kompromis. Alle landene har måttet give efter på visse punkter, for ellers kunne vi ikke nå et resultat. Men jeg synes, vi fra dansk side har grund til at være ganske godt tilfredse, for Traktaten afspejler, som det også er fremhævet fra mange sider under debatten i dag, danske synspunkter på helt afgørende felter, og det tror jeg især er lykkedes, fordi vi på et tidligt tidspunkt lagde vore synspunkter frem på en sammenhængende måde i det såkaldte danske memorandum.

Når det lykkedes at skabe dette vanskelige og historiske kompromis trods landenes forskellige holdninger på en del felter, var det, fordi alle landene på et eller andet tidspunkt i processen måtte stille sig selv det helt grundlæggende spørgsmål: Skal vi møde de udfordringer, vi nu står over for, samlet eller hver for sig? Det er dybest set det, som den nye traktat handler om, det er det, vi skal tage stilling til i dag, og det er det, vælgerne skal svare ja eller nej til om tre uger.

Jeg synes godt, man kan foretage en lakmusprøve. Vil befolkningerne i Central- og Østeuropa og vi andre mon være bedst tjent med, at landene økonomisk og politisk handlede enkeltvis i den nye situation i Europa, eller er det en fordel, at en række lande, som har fundet sammen i et forpligtende samarbejde, i den nye situation søger at handle i enighed og løfte i flok? Jeg synes, man kan anbefale at bladrede lidt tilbage i historiebøgerne, hvis man skulle være i tvivl om svaret.

Det særlige for et lille land som Danmark ville være, at vi i denne alles kamp mod alle, som er alternativet til et forpligtende samarbejde, ville være nødt til at tilpasse os og indrette os efter de andre i langt højere grad end de store lande. Så kunne vi sidde dér med al vores formelle suverænitet i behold, men det ville ikke have meget reelt indhold.

Vort ja til Maastrichttraktaten skal hvile på oprigtighed, som det er blevet sagt. Selvfølgelig. Vi skal være ærlige, men vi skal altså også være modige. Vi skal tage os på at forklare de komplicerede økonomiske, miljømæssige og

[Statsministeren]

politiske sammenhænge, som vi i dag er en del af.

På samme måde skal vi heller ikke foregøgle os, at vi siger ja til Traktaten alene af hensyn til de andre nordiske lande. Ud fra vort synspunkt er det naturligvis en ønskedrøm, som om få år kan blive virkelighed, at så mange nordiske lande som muligt kommer med i samarbejdet. Det er derfor en god grund til at sige ja, men det er én grund blandt mange.

Oprigtigheden må også indebære, at vi ikke søger at give indtryk af, at vi kan besvare alle spørgsmål om fremtiden sikkert i dag. Hvem kender fremtiden? Skulle man føle sig fristet til at tro, at man vidste alt og kendte svaret på, hvad fremtiden vil bringe, så er det vist værd at tænke på, hvor uforberedt opbruddet i Central- og Østeuropa i 1989 og 1990 faktisk mødte os. Og situationen i dag i vores del af verden er mindst lige så uoverskuelig.

Derfor udgør Fællesskabet i så høj grad, synes regeringen, det faste omdrejningspunkt, også fordi Fællesskabet i sin hidtidige udvikling har vist sig at være et smidigt instrument, som har formået og stadig formår at tilpasse sig hastigt ændrede vilkår. Det afspejles i Traktaten, som på nogle punkter er nok så konkret, men som på andre blot opstiller, hvad jeg vil kalde rummelige målsætninger.

Er man skeptisk indstillet, kan man se det som noget farligt, men det synes jeg ikke der er nogen grund til, tværtimod. For vi kan jo sige efter snart 20 års medlemskab, at vi har en indgående viden om samarbejdet, både om indholdet og om den måde, det fungerer på. Og den nye traktat bygger jo netop videre på det kendte samarbejde. Ændre, præcisere, javel – og supplere det kendte samarbejde på en række punkter. Men mekanismerne, byggeklodserne, om man vil, er jo de kendte. Det er også derfor, vi med rette kan sige, at et dansk ja til Traktaten ligger i forlængelse af vor hidtidige politik, mens et nej ville indebære et afgørende brud.

Valgteknisk set er vi nødt til at præsentere – sådan må det jo være – jaet og nejlet for vælgerne som to ligeværdige alternativer. Men i realiteternes verden er det ikke tilfældet. Jaet vil holde os på kørebanen, hvad de fleste af os her i folketingssalen synes er det klogeste. Et nej ville tvinge os ud i rabatten, og dér er ofte blødt. Lige så lidt som Fællesakten satte ud-

viklingen i stå, lige så lidt gør Unionstraktaten det. Vi må se i øjnene, at udviklingen i Europa i de kommende år og årtier naturligvis vil nødvendiggøre en fortsat og intens diskussion. Den kommer til at foregå i mange forsamlinger, men man kan ikke være i tvivl om, at det uden sammenligning er i Den Europæiske Union, den vigtigste debat vil foregå, og medlemskab af Unionen vil betyde adgang til det forhandlingsbord, hvor den europæiske fremtid formes. Det er en udvikling, som vi under alle omstændigheder vil være en del af. Forskellen på et ja og et nej er først og sidst spørgsmålet om, hvorvidt vi ønsker medindflydelse eller vi ikke gør det.

Det er naturligvis mit håb – og det er et håb, som deles af næsten fem sjettedele af Tingets medlemmer – at det må lykkes i de kommende dage og uger at få formidlet denne forståelse til vælgerne, således at resultatet den 2. juni ikke bare bliver et ja, men et overbevisende ja. Det tror jeg vil være det bedste grundlag for, at Danmark yderligere kan præge samarbejdet med de holdninger og de værdier, som vi sætter højest.

Nyrup Rasmussen (S):

Efter adskillige timers debat synes jeg, jeg vil sige, at de argumenter, der har været nævnt, vel har været hele vejen rundt, både fra den ene og fra den anden parts side. Og det kan ikke komme overraskende for nogen, at mit og Socialdemokratiets helhedsindtryk er, at vore holdninger, vore argumenter for at anbefale det ja, vi aldrig har lagt skjul på, er blevet styrket her i dag.

Mange har koncentreret sig om retstilstanden og Maastrichttraktaternes forpligtelser og muligheder, men alligevel vil jeg begynde mit indlæg med at sige, at alle de argumenter, vi har været igennem, og den styrkelse, vi selv følger vi har opnået her i dag, alligevel står lidt på afstand i forhold til den usikkerhed og tvivl, vi jo godt ved stadig er i befolkningen. Jeg synes, vi skal være åbne nok til også at prøve at forstå, hvorfor der stadig er mange i befolkningen, der siger: Bliver nationalstaten Danmark væk? Går det for hurtigt? Kunne vi ikke gennem et nej sætte uret lidt i stå? Hvorfor skal det gå så stærkt alt sammen?

Uanset vore argumenter kan jeg heller ikke lade være med at se for mig, at den usikkerhed,

[Nyrup Rasmussen]

der er i befolkningen, også hænger sammen med den usikkerhed, der er i politik her i Folketinget. Det hænger sammen alt sammen, indenrigspolitisk og i EF-sammenhæng. Det synes jeg vi skal være åbne for og have forståelse for.

Alligevel er der én ting, der er speciel og historisk temmelig enestående i dag. Vi har ikke siden før 1972 haft en situation, hvor samtlige Folketingets partier har sagt ja til Romtraktat, har sagt ja til EF-pakken fra 1986. Alle partier her i Folketinget siger jo i virkeligheden, at vi er enige om, at vi i hvert fald skal være dér, hvor vi er kommet til, og så er der nogle, der vil længere. Det synes jeg er ganske afgørende, for derved kommer debatten ind til kernen, som er spørgsmålet: Er den nye EF-Maastrichttraktat bedre? Skaber den bedre muligheder for lønmodtagerne i Danmark og i Europa og for vores land, eller gør den det ikke?

Her føler jeg det er rigtigt at sige, også til SF og til Fremskridtspartiet, at jeg er overbevist om, at vi med det forløb, vi har været igennem, ikke får et bedre traktatgrundlag at tage stilling til derfra, hvor vi er kommet, når vi skal videre, end de forhandlinger, vi har kunnet gennemføre med det resultat, der foreligger.

Jeg tror, at det, der er galt i befolkningen, og det, der gør, at mange danskere er i tvivl, er, at vi måske også politisk har brugt for lidt tid til at diskutere perspektivet og for meget tid til at slå hinanden oven i hovedet med spørgsmål som: Hvad er det nu, der hører de gamle regler til, og hvad er det, der hører de nye regler til? Hvad er det, der er bureaukrati? Hvad er det, der giver os problemer?

For Socialdemokratiet har opbygningen af vores velfærdssamfund – og jeg siger med vilje vores – været en lang og sej kamp, der har strakt sig over næsten et helt århundrede. Derfor er vores konklusion med hensyn til Maastrichttraktaten egentlig enkel. Vi føler, at den politiske kamp for at få opbygget vort velfærdssamfund nu går ind i en ny fase. Vi føler, at vi nok skal fortsætte det, vi kunne klare før alene ved at lægge grænser om vores markedsøkonomi med uddannelse, socialreformer, aktiv investerings- og beskæftigelsespolitik, men at vi også må have modet til og troen på, når økonomien springer over grænserne, at EF-området næsten er det eneste sted, der nu er til at prøve at komme igennem med nye reformer

for markedsøkonomien internationalt, der ligner dem, vi kæmpede og fortsat kæmper for i Danmark.

Vi har ikke garanti for, at vi kan gå voldsomt stærkt frem med nye miljøkrav i Europa. Vi har heller ikke garanti for, at vi voldsomt stærkt kan løfte minimumskravene til bedre retsstilling for lønmodtagerne på arbejdsmiljøområdet, på hørings- og informationsretsområdet og andre områder. Men der er én ting, der er sikker for os, og det er, at det er det eneste sted, så vidt jeg kan se det. Det er jo ikke i ILO inden for FN, det er jo ikke i andre internationale fora, vi har muligheden.

I Maastrichttraktaterne har vi for første gang historisk set nu mulighed for at lave en aftale, der forpligter staterne til at løfte en række minimumskrav. Og vi kan oven i købet gøre det med et flertal, sådan at regeringer, der har andre holdninger til et bedre arbejdsmiljø over grænserne, ikke længere kan forhindre det. Og det er det, der er den særlige historiske nye situation, og det er det, vi i særlig grad skal opholde os ved.

Jeg er nødt til også at gøre et par bemærkninger om det, jeg ved optager mange, nemlig om vi kan opretholde alt det, der har været styrken i det danske arbejdsmarkedssystem: roen på vores arbejdsmarked, rolige, velforhandlede overenskomster med bestandige løft igennem tiderne. Risikerer vi nu ikke gennem den sociale dimension, at vores selvstændighed på forhandlingssiden bliver indskrænket?

Jeg vil gerne sige: Kig en gang til på vores historie. Hver gang det er lykkedes de to parter i Danmark at forhandle en sygedagpengereform igennem, blev det jo til lov senere. Hver gang vi fik forhandlet nye ferieuger og ferieforlængelser, blev det jo til lov for os alle senere. Og hver gang vi fik løftet vores ATP-pension og nye pensionsreformer, så vi, at også det blev til gavn for hele befolkningen.

Derfor er jeg overbevist om, at det, der er hovedbudskabet til danskerne i dag, er, at Danmark nu har chancen for at udbygge den fortsatte kamp for vores velfærdssamfund og for vores forbedringer med en europæisk og international dimension. Det er det, vi skal turde, og det er det, vi skal tage beslutning om.

Jeg vil slutte med at sige, at hvis vi tror på ud af vores historiske erfaring som Socialdemokrater og som samfund, at vi kunne udvikle vo-

[Nyrup Rasmussen]

res velfærdssamfund til det stade, vi har kunnet det, så tror jeg også på, at danskerne vil have respekt for, at vores velfærdsideer, vores socialdemokratiske vision om samarbejde, bedre retsstilling, bedre beskyttelse og uddannelsesmuligheder for lønmodtagerne også vil kunne slå igennem sammen med de andre nordiske lande i det nye Europa, der kommer. Husk på, at Danmark nu indtager en enestående geografisk og politisk position, som kan blive den nye åbning for et bredere europæisk og nordisk samarbejde. Vi kan finde hinanden igen i den nordiske velfærdsmodel efter 20 års fravær, og den vision skal vi holde fast i. Derfor vores anbefaling af det ærlige ja den 2. juni.

Holger K. Nielsen (SF):

Afstemningen om lidt er den vigtigste her i Folketinget i mange år. Vi ved, at et stort flertal i Folketinget vil sige ja, og det svarer jo til, at meningsdannerne her i samfundet og dem, der har magten, ønsker dette ja. Men vi står også over for en befolkning, hvor der er en enorm skepsis over for det unionsprojekt, vi skal stemme om – en skepsis, man har kunnet registrere som en stigende modstand, en skepsis over for den centralisering, som Unionen er udtryk for, en skepsis over for den lukkethed og det manglende demokrati, Unionen er udtryk for, en skepsis over for en udvikling, hvor der skal skabes en ny europæisk superstat, og hvor Folketinget reduceres til et amtsråd, en skepsis over for den økonomiske politik, hvor bekæmpelse af arbejdsløsheden spiller en lille rolle.

Langt den største del af debatten i dag har jo drejet sig om, hvad konsekvenserne af et nej vil være. Det kan jeg godt forstå, i og med at der faktisk er en stor chance for, at det bliver et nej, men man kunne jo også godt have ønsket sig en lidt større diskussion af konsekvenserne af et ja, for der ligger også nogle mere langsigtede perspektiver i den unionsudvikling, vi siger ja til gennem Maastrichttraktaten.

Vi har hørt ideer fra EF-Kommissionens formand, Jacques Delors, hvor EF-Kommissionen ønsker, at de små landes indflydelse skal stækkes, hvor Delors har nogle ideer om, at Kommissionen skal styrkes, og at der skal dannes en mere effektiv europæisk regering. Jeg ved godt, at den danske regering, den danske udenrigsminister har taget Jacques Delors i

skole, men vi har faktisk ikke under debatten her i dag hørt, om der er kommet et dementi fra hr. Delors selv. Jeg kunne forstå på udenrigsministeren i tv i går, at både kommissær Andriessen og kommissær Delors ikke mente, de havde sagt sådan, men har vi hørt det fra hestens mund selv? Har vi hørt dementiet fra Delors? Vi har kunnet læse i den danske avis Weekendavisen for et godt stykke tid siden, at kommissær Andriessen i hvert fald i et interview dér har givet udtryk for de tanker. Under alle omstændigheder er det vigtigt, at vi også diskuterer, at der er konsekvenser af et ja, og at disse konsekvenser er ganske omfattende.

Jeg lægger vægt på, at denne afstemning ikke er et spørgsmål om deltagelse i internationalt samarbejde eller ej. Alternativet til EF-unionen er ikke, at Danmark skal isolere sig; vi skal fortsat være medlemmer af EF. Afstemningen drejer sig ikke om EF-medlemskabet; vi skal fortsat være med i et internationalt samarbejde.

Det er klart nok, at lige så vel som et ja vil have konsekvenser, vil også et nej have konsekvenser, det er der ingen der benægter, men det har også nogle nye muligheder, og i den forbindelse vil jeg nævne det nordiske samarbejde. Det bliver sagt, at de andre nordiske lande er på vej ind i EF-unionen. Sandheden er, at der i de andre nordiske lande er en stigende modstand imod dette unionsprojekt, og derfor vil et dansk nej give en helt ny nordisk diskussion om forholdet mellem de nordiske lande og det europæiske samarbejde, og vi vil kunne bidrage til, at dette nordiske perspektiv vil kunne udmøntes i noget konstruktivt.

Et dansk nej vil give en ny diskussion om mulighederne for et mere åbent europæisk samarbejde, hvor vi kan få en diskussion af, om europæisk samarbejde nødvendigvis skal være centreret om, hvorvidt man er med i Unionen eller ej. Der er lande i Europa, der ikke kan blive medlemmer af Unionen, og der er lande, der ikke vil være medlemmer.

Det centrale for os er, at selv om man ikke er medlem af EF-unionen, skal man være en del af det europæiske samarbejde. Det er derfor, vi har en forestilling om et europæisk hus med flere rum. I stedet for, at vi har et hus med bare ét rum, som er Unionsrummet, skal vi have et europæisk samarbejde, hvor vi tager udgangspunkt i, at der er forskellige politiske, økono-

[Holger K. Nielsen]

miske og kulturelle forudsætninger og behov i Europa, og være i stand til at skabe et samarbejde, som tager udgangspunkt i disse forskellige ønsker og behov.

Derfor er unionsprojektet et forkert projekt, en forkert dagsorden. Vi har mulighederne nu for at skabe et mere åbent og bredt europæisk samarbejde, som tager udgangspunkt i, som tager højde for, at der er disse forskellige behov.

Lad os derfor sige nej til denne EF-union, som har så mange negative ting i sig, og lad os sige ja til en anden form for europæisk samarbejde, som har reelle perspektiver i forhold til de nye udfordringer og i forhold til de behov, vi har her i Danmark.

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

Hr. Holger K. Nielsen efterlyste et dementi fra kommissionsformand Jacques Delors under henvisning til de rygter, der har været om Kommissionens såkaldte planer om at fratage små lande indflydelse.

Jeg er nu i den lykkelige situation at kunne viderebringe et sådant dementi. Det kom i telegram, netop mens hr. Holger K. Nielsen holdt sit indlæg. Jeg vil gerne citere følgende fra et Ritzautogram:

»En dybt fornærmet kommissionsformand Jacques Delors benægtede tirsdag over for en lille gruppe danske journalister, at der findes en såkaldt Delorsplan om at begrænse små landes indflydelse i EF, og han beklagede sig over løgn, fornærmelser og injurier.

Det fremgik af formandens udtalelser, at han dementerer de mange forlydender, der har været fremme i den senere tid om dybtgående ændringer i EF's opbygning.«

Og Delors citeres for følgende udtalelse:

»Der findes ikke nogen Delorsplan om EF's udvikling. Det er simpelt hen løgn, at jeg skulle have foreslået at gøre forskel på små og store lande i EF. Det er virkelig injurier og en personlig fornærmelse, og jeg er rasende over, at nogen har kunnet skrive sådan.«

Ritzautogrammet fortsætter:

»Han sagde, at han var forbløffet over den omtale, hans såkaldte EF-plan har fået i navnlig britiske og danske aviser.

»Jeg er citeret for ord, jeg ikke har udtalt, og ingen af disse ideer har været i mit hoved«, udtalte Delors. Han benægtede også, at han skulle have planer om at styrke EF-Kommis-

sionens magt på regeringernes bekostning og at lave mange forandringer på de små medlemslandes bekostning.«

Det sidste, jeg vil citere fra dette telegram, lyder:

»Han sagde, at når han tidligere har talt om et chok for regeringerne, når de blev klar over konsekvenserne af en udvidelse af EF, havde han tænkt på et EF med 25-30 medlemmer.

»Der er ikke behov for at ændre EF, hvis Østrig, Norge, Finland og Sverige bliver medlemmer«, sagde Delors.«

Jeg kan sige, at regeringen er meget tilfreds med, at kommissionsformanden så klart har fået standset den rygtestrøm, der sandelig også har præget den danske debat.

Annette Just (FP):

Jaja, så fik vi den lille and afklaret, og så fandt vi også ud af, at det, Delors mente, altså var, at det store chok kom, når det blev lidt mere end bare lige de første par lande. Men så skidt pyt med det.

Men når jeg bad om ordet, var det af gode grunde ikke til det, men for, om jeg så må sige, at imødegå udenrigsministerens påstand om, at når vi nu får et nej til denne Union her i Danmark, er det, fordi der er nogle partier, der ønsker at bremse fremskridtet. Det var nok ikke tænkt på den måde, da udenrigsministeren netop brugte det ordvalg.

Men Fremskridtspartiet ønsker ikke at bremse fremskridtet i Europa. Derfor ønsker vi at bremse udviklingen i det bureaukratiske menageri, som man laver i dag fra Bruxelles, og som der ligger disse planer om kæmpeudvidelser af. Vi ønsker at bremse den nye skatteskrue, der er blevet sat i fra EF's side. Vi ønsker ikke, at Danmark skal være skatteplaget fra endnu en side. Og så kan jeg jo med henvisning til udenrigsministerens dementi af, hvad Delors har lavet af planer, sige, at der dog ikke er nogen her, der på noget tidspunkt har dementeret Delors II-planen, altså det budgetforslag, der ligger med en forhøjelse af EF-budgettet på 40 pct. bare sådan lige i begyndelsen. Så den plan må vel nok have lov at stå selv for udenrigsministeren.

Fremskridtspartiet ønsker mere end bare denne politiske ståen sammen og prøven på at indrullere hele Europa, eller rettere sagt hele den vestlige del af Europa, i et så snært samar-

[Annette Just]

bejde, at man mister det, der var det oprindelige, nemlig samhandel og samarbejde. Se, det er fremskridt, hvis man kan samhandle og samarbejde.

Så nytter det ikke noget, at udenrigsministeren står og siger: Uh, det er så forfærdeligt! Vi vil miste investeringer fra USA og Japan, og renten vil stige, og landbrugspolitikken vil gå forfærdeligt!

For det første er der ikke ét ord om landbrugspolitik i Maastrichtpapiret. For det andet er der intet, der siger, at renten skal stige – jeg kan overhovedet ikke se, hvorfor den skulle det. Og hvorfor i alverdens riger og lande skulle der være nogen investeringer, der skulle gå Danmarks næse forbi, fordi Unionen ikke bliver til noget nogen steder i hele EF-området? For det er jo netop det, vi efterhånden har fået belyst vil ske: Ved et dansk nej falder Unions-traktaten væk.

Men udenrigsministeren bliver ved: Unionen er en kendsgerning. Så er der altså noget, udenrigsministeren har forholdt Folketinget, for som det er blevet lagt op, er det Unionen, vi skal stemme om den 2. juni, og hvis vi stemmer nej til Unionen, så bliver den ikke til noget. Og så nytter det ikke noget, at udenrigsministeren står og taler om, at det betyder noget, om vi står indenfor eller vi står udenfor. Hvis ikke Unionen bliver til noget, så står vi indenfor alle sammen – i det indre marked, der er så vigtigt for Europa, for samarbejdet, for den gode samhandel, for åbenhed og frihed for Europa. Jeg troede, det var ord, som en udenrigsminister fra det liberale parti kunne forstå.

Til sidst vil jeg gerne ganske kort kommentere indlægget fra hr. Nyrup Rasmussen, der talte om, hvor vigtigt det var, at arbejdsmarkedspolitikken nu fik en så central placering i den nye europæiske union. Jamen er hr. Nyrup Rasmussen da ikke opmærksom på, at indtil nu har arbejdsmarkedets parter kunnet forhandle sig frem til overenskomsterne? Og så kommer hr. Nyrup Rasmussen og siger: Og siden hen er nogle af tingene blevet lavet om til lov! Men det kommer til at blive modsat fra nu af, for nu starter det med at være direktiver, som bliver til lovgivning, og så kan arbejdsmarkedets parter sidde tilbage med en lille smule, og man kan bestemme, hvilken løn man vil have. Ja, det er vigtigt med lønnen, men der er jo bare det, at i løbet af nogle få år vil vi alle

sammen køre efter minimumslønninger, og så vil jeg gerne se hr. Nyrup Rasmussen én gang til stille sig op som formand for Danmarks største parti, Socialdemokratiet, og forsvare den slags arbejdsmarkedspolitik.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Hr. Nyrup Rasmussen nævnte, at man ikke skulle hænge sig i enkeltparagraffer, og derefter bliver noget af det historiske perspektiv i EF-unionen efter hr. Nyrup Rasmussens mening netop en enkelt paragraf: arbejdsmiljø. Sagen er jo, at der ikke er ændringer på det område; vi har arbejdsmiljø i det eksisterende traktatsystem. Men jeg ville da gerne have en stærkere indsats for arbejdsmiljøet; det er jeg enig med hr. Nyrup Rasmussen i. Men det er altså ikke derfor, man kan stemme ja til den her traktat.

Så vil jeg vende mig lidt til udenrigsministeren, for selv om stemmeføringen var uvant lav fra udenrigsministerens side, da han gik i gang med at nævne de økonomiske konsekvenser af et nej, så kunne jeg jo godt ane, hvad det handler om, hr. udenrigsminister. Det handler selvfølgelig om, at hermed giver regeringen signal om, hvordan de næste to uger skal køres, hvordan regeringen vil argumentere de næste to uger. Man kan sige, at selv om stemmeføringen var lav, så er skræmmekampagnens hovedoverskrifter fra jasiden lagt an. Det var noget med, at det er en økonomisk meget usikker periode, det var noget med, at investeringerne vil flytte; Det kan de også nå. Renten vil stige, og vi vil altså få en ganske alvorlig situation.

Inden vi de næste 14 dage går ud i den diskussion i offentligheden, i aviser, i annoncer, vil jeg egentlig gerne her fra Folketingets talerstol have udenrigsministerens kommentarer til nationalbankdirektør Erik Hoffmeyers udtalelser, f.eks. den til Dagbladet Børsen den 18. marts i år, hvor Erik Hoffmeyer siger: »Maastrichttraktaten er primært et spørgsmål om et nærmere politisk samarbejde og det inklusive Den Økonomiske og Monetære Union. Hovedvægten ligger på det politiske, dvs. indflydelse. Derfor anlægger man en skæv vinkel, hvis man drejer Traktaten derhen, at der er nogen nævneværdig økonomisk gevinst at hente.«

[Gade]

Må jeg få udenrigsministerens kommentar til den udtalelse fra nationalbankdirektøren. Det vil være rimeligt i forhold til den offentlige debat, vi nu går ind i i de kommende uger.

Formanden:

Også mod slutningen af debatten er de korte bemærkninger på højst 2 minutter.

Er der flere, der ønsker at udtale sig?

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Det var jo udenrigsministeren selv, der startede med at give overskrifterne over, hvordan der skal diskuteres fra nu af og indtil den 2. juni, netop med økonomiske skræmmebilleder. Der var ingen dokumentation i udenrigsministerens tale, det var påstande.

Så er det, jeg bare forsigtigt spørger udenrigsministeren: Vil udenrigsministeren kommentere de udtalelser, som nationalbankdirektøren er kommet med, og som går direkte imod det, som udenrigsministeren nu lægger op til skal være hovedlinien fra regeringen indtil den 2. juni? Jeg synes, befolkningen har krav på at få det svar fra regeringen her fra Folketingets talerstol i dag, hvor vi stemmer. Det kan ikke passe, at Venstre, fordi de har et stort valgkampbudget, kan klare sig med bare at bringe den slags påstande til torvs i annoncer fra nu af og indtil den 2. juni.

Hermed sluttede forhandlingen om ændringsforslaget.

Afstemning

Ændringsforslaget
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

I betragtning af dagens forhandling kan det lyde ejendommeligt, men jeg er nødt til at sige, at nu drejer forhandlingen sig om lovforslaget som helhed.

Lovforslaget som helhed sattes derefter til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslaget

vedtoges med 130 stemmer (S, KF, V, CD, RV og KRF) mod 25 (SF, FP og Glønborg (KRF)); 1 (Jacob Lindenskov (S)) stemte hverken for eller imod.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive sendt til statsministeren med angivelse af de afgivne stemmetal.

Jeg skal her udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 20.00.

Mødet udsat kl. 18.52

Mødet genoptaget kl. 20.00

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Anden behandling af lovforslag nr. L 269:

Forslag til lov om indfødsrets meddelelse.
Af indenrigsministeren (Thor Pedersen).
(Fremsat 22/4 92. Første behandling 29/4 92. Betænkning 7/5 92).

Der var stillet 8 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Forhandling

Kim Behnke (FP):

Som bebudet ved førstebehandlingen af sæsonens andet lovforslag om indfødsrets meddelelse har Fremskridtspartiet til andenbehandlingen fremsat en række ændringsforslag. De ændringsforslag fordeler sig i tre kategorier.

Der er for det første tale om, at vi mener, at de personer, som har dom for straffelovsovertrædelser, skal udgå af lovforslaget.